

DELOVNI ZVEZEK

št. 3/letnik VIII/1999

STRATEGIJA GOSPODARSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE - razvojni scenariji

Koordinatorja: Igor **STRMŠNIK**, Branka **TAVČAR**

Pripravljalci:

Slavica **JURANČIČ**, Jasna **KONDŽA**, Saša **KOVAČIČ**,
Tomaž **KRAIGHER**, Jože **MARKIČ**, Nataša
MARZIDOVŠEK, Igor **STRMŠNIK**, Branka **TAVČAR**,
Ivanka **ZAKOTNIK**

Ljubljana, september 1999

IZDAJATELJ: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana,
Gregorčičeva 27

FAKS: 061/178 20 70
TELEFON: 061/178 21 12

UREDNIK ZBIRKE: Boštjan PLEŠEC

Razmnoževanje v 300 izvodih.

GRAFIČNO OBLIKOVANJE: Tina KOPITAR, Boštjan PLEŠEC

ODGOVORNA OSEBA: doc. dr. Janez POTOČNIK

Pisna naročila za zbirko ali publikacijo sprejemamo na naslov izdajatelja.

KLJUČNE BESEDE: strategaija gospodarskega razvoja, ekonomska politika, ekonomska
analiza, makroekonomske projekcije

KAZALO

I. ANALIZA PRETEKLEGA OBDOBJA	5
1. <i>Uvod</i>	5
2. <i>Demografski razvoj in zaposlenost</i>	5
3. <i>Gospodarska rast</i>	9
4. <i>Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda</i>	10
5. <i>Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda</i>	12
6. <i>Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda</i>	12
7. <i>Bruto nacionalno varčevanje</i>	13
8. <i>Zunanjeekonomski odnosi Slovenije</i>	15
9. <i>Tečaj in konkurenčnost</i>	17
10. <i>Politika javnega financiranja</i>	20
JAVNOFINANČNI PRIHODKI	20
JAVNOFINANČNI ODHODKI	22
11. <i>Dobodkovna politika</i>	26
12. <i>Inflacija in cenovna politika</i>	30
13. <i>Matrični prikaz gospodarske strukture Slovenije za leto 1999</i>	35
PODATKOVNA OSNOVA	37
II. SLOVENIJA V EVROPSKI ZVEZI - MAKROEKONOMSKI RAZVOJNI SCENARIJI	47
1. <i>Uvod</i>	47
2. <i>Kako uresničujemo SGRS iz leta 1994</i>	47
3. <i>Čas vključitve v Evropsko zvezo in razvojna pomoč Sloveniji kot izhodišče za postavitev novih razvojnih scenarijev</i>	49
4. <i>Metodološki pristop in opredelitev razvojnih scenarijev</i>	51
5. <i>Gibanja prebivalstva in zaposlenosti</i>	53
6. <i>Gospodarska rast</i>	60
7. <i>Strukture bruto domačega proizvoda</i>	64
8. <i>Ekonomski odnosi Slovenije s tujino</i>	70
9. <i>Tečaj in konkurenčnost</i>	72
10. <i>Dobodkovna in javnofinančna politika</i>	73
11. <i>Inflacija</i>	75
CITIRANI VIRI	79
SCENARIJ (+)	81
SCENARIJ (-)	89

I. ANALIZA PRETEKLEGA OBDOBJA

1. Uvod

Pred razglasitvijo neodvisnosti leta 1991 je bila Slovenija del jugoslovanske federacije z gospodarskim sistemom, ki je temeljil na družbeni lastnini proizvodnih sredstev ter visoki stopnji redistribucije in notranje zaščite. Tak ekonomski sistem ni bil sposoben zagotoviti trajne gospodarske rasti. Njegove pomanjkljivosti so se kazale že v 70-ih letih v zatekanju k najemanju tujih posojil, še bolj očitne pa so postale v 80-ih letih, ko bi bilo potrebno začeti vračati dolgove. Kljub več poskusom stabilizacije Jugoslaviji ni uspelo doseči notranjega makroekonomskega ravnotežja, razlike v razvitosti med posameznimi deli države so se povečevale in notranji jugoslovanski trg je začel postopoma razpadati. Začelo se je z bojkoti slovenskega blaga na južnih tržiščih, nadaljevalo z neplačevanjem carin v zvezni proračun s strani Srbije in njenim vdorom v monetarni sistem, končalo pa z nacionalnimi izpadi in vojno v Jugoslaviji. Najprej sta razpadla skupni jugoslovanski trg in Zveza komunistov Jugoslavije kot edina dovoljena politična stranke, nato pa še Jugoslavije kot država.

Odločitev za samostojno in neodvisno državo je na ekonomskem področju omogočila, da je Slovenija prevzela v svoje roke ekonomsko politiko in s tem odgovornost za lastni gospodarski razvoj. Kot nasprotje prejšnjemu planskemu ekonomskemu sistemu se je opredelila za moderno socialno-tržno gospodarstvo in ekonomsko integracijo v evropski gospodarski prostor. Ekonomska dogajanja so se odvijala po značilnem transformacijskem vzorcu – najprej prevladujoče negativne posledice uvajanja tržnih reform, kasneje pozitivni učinki makroekonomske stabilizacije, prestrukturiranja in reform na mikroekonomski ravni. Gospodarstvo novo nastale države je bilo v vsem tem času pod dodatnim pritiskom izgrajevanja institucij nove države. Šlo je za dvojen prehod: iz socializma v tržno ekonomijo in iz zaprtega regionalnega v odprto nacionalno gospodarstvo.

Še preden je Slovenija prešla obdobje transformacijskega okrevanja in ob še ne povsem zaključenem prehodu v tržno gospodarstvo je sledila odločitev za vstop v Evropsko zvezo. Evropski svet je na srečanju v Luksemburgu decembra 1997 tudi uradno začel pogajanja o vstopu. Podpisan je bil dokument »Partnerstvo za pristop«, ki je prinesel vrsto novih kratkoročnih in srednjeročnih prednostnih nalog, ki jih mora izpolniti Slovenija do vstopa. Večina prednostnih nalog se nanaša na pravne in institucionalne ukrepe, ki so potrebni za sprejem ter izvajanje pravil in zakonodaje Evropske zveze (*acquis communautaire*). Slovenija je na tej podlagi pripravila Državni program za prevzem pravnega reda Evropske zveze do predvidenega datuma vstopa (začetek leta 2003).

2. Demografski razvoj in zaposlenost

V začetku devetdesetih let se je Slovenija znašla tudi v prelomni fazi demografskega razvoja. Število prebivalcev, ki je leta 1991 že preseгло 2 milijona, od takrat dalje skoraj neprekinjeno upada. Koeficient rodnosti se zmanjšuje že skoraj dvajset let in je komaj še večji od 1.2, kar je na ravni najnižjih koeficientov rodnosti v Evropi. Upadel je tudi selitveni prirast prebivalstva. Umrljivost se po krajšem zastoju v začetku devetdesetih let ponovno hitro znižuje, zlasti v starejših starostnih skupinah. Zato narašča

delež starega prebivalstva, medtem ko se delež otrok zaradi upadajočega števila rojstev zmanjšuje.

Rodnost ima v Sloveniji tendenco zniževanja že vsaj 100 let, z različnimi nihanji in različnimi hitrostmi upadanja, vendar je šele v obdobju po letu 1980 padla pod raven, ki še zagotavlja enostavno obnavljanje generacij. Za to obdobje je značilno nepretrgano upadanje koeficienta celotne rodnosti, ki se še ni ustavilo. Razlogi so predvsem ekonomske narave: omejene možnosti zaposlitve in zato še vedno visoka brezposelnost mladih, pomanjkanje stanovanj ter problemi pri zaposlovanju žensk, če je pričakovati, da bodo morale še roditi. Mlade družine se zato odločajo za rojstva v kasnejših letih in za manj otrok. Tudi v večini drugih evropskih držav je rodnost prenizka za enostavno obnavljanje generacij in še vedno upada. Vendar se ponekod, zlasti v skandinavskih državah, pojavljajo tudi obdobja ponovne oživitve višje rodnosti. Izmed držav Evropske unije imata nižjo rodnost kot Slovenija le Italija in Španija, izmed srednjeevropskih držav pa Češka in Latvija. Leta 1997 so imele nižjo stopnjo celotne rodnosti od povprečja EU (1.44) še Grčija, Nemčija in Avstrija, izmed srednjeevropskih držav pa Bolgarija, Estonija, Romunija in Litva. V vseh ostalih državah Evropske unije in srednjeevropskih državah je bila rodnost višja, v mnogih državah okrog 1.7.

Drug pomemben dejavnik, ki vpliva na zmanjševanje števila prebivalcev, je zaviranje nadaljnjega večjega priseljevanja v Slovenijo, katerega osnovni vzrok so slabe možnosti za zaposlovanje in visoka domača brezposelnost. Slovenija je bila v prvi polovici tega stoletja pretežno izselitvena regija in šele od konca petdesetih let dalje je število priseljenih začelo počasi presegati število odseljenih. Največji selitveni prirast (večinoma je šlo za selitve iz drugih območij nekdanje SFRJ) je bil v sedemdesetih in v začetku osemdesetih let - okrog 5 tisoč, nakar je upadel na okrog 3000, leta 1991 pa je bil zaradi takratnih političnih in ekonomskih razmer zopet negativen. Po uradni statistični evidenci je bil negativen le dve leti. Od leta 1993 število priselitev zopet presega število odselitev. Kljub temu pa se število prebivalcev zmanjšuje, čeprav je bil naravni prirast (z izjemo leta 1993) še vse do leta 1997 pozitiven, kar kaže na to, da uradna statistika prebivalstva in statistika selitev medsebojno metodološko nista usklajeni.

Tudi umrljivost se v Sloveniji znižuje že vsaj 150 let. Pričakovano trajanje življenja je sedaj za moške malo manj kot 71 let in za ženske okrog 78,5 let. V zadnjih dvajsetih letih se je podaljšalo za 4 leta, pri ženskah nekoliko bolj kot pri moških. Če primerjamo umrljivost v Sloveniji z umrljivostjo v drugih evropskih državah, vidimo, da je pričakovano trajanje življenja v Sloveniji nižje kot v katerikoli državi Evropske unije, vendar višje kot v drugih tranzicijskih državah. Razlike so večje pri moških kot pri ženskah, kjer je življenjsko pričakovanje v Sloveniji le nekoliko nižje od ravni Portugalske, Irske, Danske. Pričakovano trajanje življenja moških v Sloveniji zaostaja za povprečjem EU za slaba 4 leta, žensk pa za dobre dve leti in pol.

Sredi druge polovice osemdesetih let, leta 1987, je Slovenija dosegla doslej najvišjo stopnjo aktivnosti in zaposlenosti prebivalstva. Aktivnih je bilo skoraj 72% delovno sposobnega prebivalstva (80,5% moških in 63,4% žensk), med katerimi je bilo le 1,6% brezposelnih. Prilagajanje slovenskega gospodarstva sistemskim spremembam od konca osemdesetih let dalje ter nato še izguba jugoslovanskih trgov in preusmeritev na zahtevnejše evropske trge, so močno zmanjšali število zaposlenih in obseg aktivnega prebivalstva. V začetnem, padajočem obdobju tranzicije do leta 1993, se je število aktivnih zmanjšalo za

Tabela 1: Prebivalstvo Slovenije 1981-1998

Leto	Število prebivalcev 31.12.			Naravni prirast	Selitveni prirast	Statistična neskladja	Kof.- celotne rodnosti	Kof.- reprodukcije	Umrli na 1000 preb.	Pričakovano trajanje življenja		Število prebivalcev 30.6.	Letna rast (v %)	Starostna sestava (v %)		
	Rojstva	Umrli								M	Ž			0-14	15-64	65+
1981	1924690	29220	18733	10487	4262	375	2.11	1.02	9.77	67.23	75.14	1917469	0.86	22.99	65.98	11.03
1982	1929292	28894	19647	9247	4437	-9082	2.08	1.01	10.21	66.23	75.12	1924877	0.39	22.82	66.48	10.70
1983	1937588	27200	20703	6497	3804	-2005	1.96	0.96	10.71	66.99	75.04	1933104	0.43	22.67	66.98	10.35
1984	1948577	26274	20214	6060	3314	1615	1.79	0.92	10.40	67.38	75.52	1942802	0.50	22.50	67.36	10.14
1985	1975273	25933	19854	6079	3526	17091	1.72	0.89	10.06	67.85	75.89	1973151	1.56	22.18	67.76	10.07
1986	1985486	25570	19499	6071	3900	242	1.69	0.87	9.84	68.14	76.10	1980718	0.38	21.83	68.08	10.08
1987	1994066	25592	19837	5755	4456	-1631	1.70	0.87	9.97	68.26	76.26	1989462	0.44	21.60	68.21	10.18
1988	1996325	25209	19126	6083	3693	-7517	1.66	0.84	9.56	68.86	76.72	1999988	0.53	21.37	68.30	10.33
1989	1996377	23447	18669	4778	2421	-7147	1.52	0.78	9.34	69.38	77.19	1999404	-0.03	21.07	68.37	10.56
1990	1999945	22368	18555	3813	2167	-2412	1.46	0.75	9.29	69.54	77.38	1998090	-0.07	20.75	68.54	10.70
1991	1998912	21583	19324	2259	-3071	-221	1.42	0.71	9.65	69.45	77.25	2001768	0.18	20.31	68.75	10.94
1992	1994084	19982	19333	649	-387	-5090	1.34	0.66	9.69	69.40	77.29	1995832	-0.30	19.79	68.98	11.23
1993	1989408	19793	20012	-219	1355	-5812	1.34	0.66	10.05	69.58	77.38	1990623	-0.26	19.32	69.12	11.56
1994	1989477	19463	19359	104	936	-971	1.32	0.65	9.73	70.27	77.76	1988850	-0.09	18.79	69.31	11.90
1995	1990266	18980	18968	12	2507	-1730	1.29	0.63	9.54	70.14	77.96	1987505	-0.07	18.39	69.29	12.32
1996	1986989	18788	18620	168	6510	-9955	1.28	0.61	9.35	70.37	78.15	1991169	0.18	17.81	69.50	12.69
1997	1984923	18165	18928	-763	...	-1303	1.25	0.60	9.53	70.61	78.35	1986848	-0.22	17.25	69.72	13.03
1998	1978334	17856	19039	-1183	...	-5406	1.21	0.60	9.60	70.84	78.54	1982603	-0.21	16.80	69.81	13.40

Vir: SURS in ocene ZMAR

8% (okrog 80 tisoč), število delovno aktivnih pa za 21% (193 tisoč). Sprostitev delovno pravne zakonodaje v tem obdobju je omogočila odpuščanje ekonomskih in tehnoloških presežkov, ki jih, zlasti če je šlo za starejše ali nezadostno izobražene delavce, večinoma ni bilo moč zaposliti na drugih delovnih mestih. Mnogo se jih je upokojilo, tudi predčasno, s čimer je Slovenija dobila veliko število relativno mladih upokojencev; drugi predstavljajo sedaj naraščajočo množico dolgotrajno brezposelnih oseb. Število registriranih brezposelnih se je povečalo od 15 tisoč v letu 1987 na 137 tisoč (ali 15,5 % aktivnega prebivalstva) v decembru 1993, ko je doseglo svoj vrh, od takrat dalje pa stagnira na ravni okrog 14 % aktivnega prebivalstva. Tudi z gospodarskim okrevanjem in rastjo po letu 1993 se rast zaposlenosti namreč ni popravila. Šele v letu 1997 se je upadanje števila zaposlenih in aktivnih prebivalcev ustavilo. Zaradi visokega števila upokojitev v začetku devetdesetih let po eni strani, po drugi pa zaradi podaljševanja šolanja mladih, je stopnja aktivnosti delovno sposobnega prebivalstva do leta 1996 upadla na 62,5% (67,2% za moške in 57,6% za ženske), vendar v zadnjih dveh letih zopet počasi narašča.

Govorimo o **formalnem aktivnem prebivalstvu**, ki zajema osebe v delovnem razmerju (zaposlene), samozaposlene osebe (vključno s samostojnimi kmeti) ter registrirano brezposelne osebe. Slovenska statistika z anketami o delovni sili (ki jih izvaja po mednarodno usklajeni metodologiji od leta 1993 dalje) ocenjuje tudi število **drugih aktivnih oseb**, zaposlenih večinoma v različnih neformalnih oblikah dela (po pogodbah o delu, neplačani pomagajoči družinski člani, zaposleni na črno ali v sivi ekonomiji). Primerjava s podatki podobnih anket za države Evropske unije kaže, da ima Slovenija v strukturi celotnega delovno aktivnega prebivalstva relativno visok delež pomagajočih družinskih članov in različnih drugih neformalnih oblik dela ter nekoliko nižji delež delodajalcev in samozaposlenih, medtem ko je delež zaposlenih približno na ravni povprečja EU.

Zaradi vključitve neformalno zaposlenih oseb, ki so po statusu sicer lahko študentje, upokojenci, gospodinje ipd., so stopnje aktivnosti po anketi precej

Tabela 2: Aktivno prebivalstvo Slovenije 1981-1998

Leto	Delovno sposobno prebivalstvo (15-64)		Koefficienti formalne aktivnosti			Formalno aktivni	Delež žensk (v %)	Formalno delovno aktivni	Registrir. brezposelni	Stopnja reg. brezpos.	Aktivni po anketi	Kof. akt. po anketi	Stopnja anket. brezpos.
	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske								
1981	623254	641839	71.9	81.3	62.7	909413	44.3	897098	12315	1.4			
1982	630635	649118	71.6	80.6	62.9	916785	44.6	903085	13700	1.5			
1983	638139	656723	71.4	80.4	62.7	925004	44.5	909223	15781	1.7			
1984	645457	663253	71.6	80.7	62.8	937091	44.4	921782	15309	1.6	979.1	74.8	2.2
1985	660171	676764	70.9	79.7	62.3	947860	44.5	933203	14657	1.5			
1986	667035	681492	71.4	80.0	62.9	962210	44.5	948018	14192	1.5			
1987	672643	684440	71.9	80.5	63.4	975698	44.5	960514	15184	1.6			
1988	678183	687738	71.6	79.9	63.5	978618	44.6	957318	21300	2.2			
1989	679580	687470	71.4	79.4	63.6	976643	44.8	948425	28218	2.9	962.2	70.4	2.6
1990	682014	687541	70.0	77.6	62.5	959177	44.8	914554	44623	4.7	1000.2	73.0	4.9
1991	687074	689192	66.8	73.9	59.7	919502	44.8	844423	75079	8.2	1021.4	74.2	7.1
1992	687948	688698	64.9	71.6	58.2	893260	44.9	790667	102593	11.5	969.0	70.4	8.3
1993	687853	688058	65.1	73.8	56.5	896330	43.3	767243	129087	14.4	930.0	67.6	9.1
1994	689622	688946	63.8	72.0	55.6	879556	43.5	752500	127056	14.4	936.0	67.9	9.1
1995	691787	685379	63.3	125.9	55.3	871144	43.5	749661	121483	13.9	952.0	69.1	7.4
1996	697240	686705	62.5	67.2	57.6	864619	45.8	744820	119799	13.9	947.0	68.4	7.3
1997	700465	684857	62.7	67.2	58.1	868619	45.8	743430	125189	14.4	978.0	70.6	7.4
1998	699649	684333	63.0	67.4	58.4	871249	45.9	745169	126080	14.5	978.0	70.7	7.9

Vir: SURS, FDV, RZZ, preračun ZMAR

višje od stopenj aktivnosti po formalnem statusu. So v povprečju tudi bolj stabilne. Iz razlik med starostno specifičnimi stopnjami aktivnosti obeh vrst pa je lepo viden vpliv različnih oblik neformalnega zaposlovanja. Na primer: razlika med anketno in registrirano stopnjo aktivnosti mladih je bila leta 1993 negativna. Takrat je bilo mnogo mladih prijavljenih na zavodih za zaposlovanje, ker jim je to omogočalo izredni študij. Do leta 1997 so se pogoji za izredni študij spremenili. Registrirana stopnja aktivnosti mladih je močno padla, anketna pa se je povečala, kar kaže na to, da se je povečal obseg neformalnih zaposlitev med mladimi. Tudi razlika med aktivnostjo starejših od 50 let po anketi ter po registrih kaže na visok delež neformalnih zaposlitev v tej starosti.

Tabela 3: Stopnje aktivnosti prebivalstva Slovenije v obdobju 1987-1997

- v % od starostne skupine

Leto	Moški					Ženske				
	15-24 let	25-49 let	50-64 let	65 let in več	Skupaj 15 let in več	15-24 let	25-49 let	50-64 let	65 let in več	Skupaj 15 let in več
Stopnje aktivnosti iz registrskih podatkov										
1987	55.1	98.2	60.9		72.6	57.0	86.1	23.9		53.4
1990	50.8	99.9	50.3		70.2	52.0	87.2	19.3		51.7
1993	47.4	93.7	41.1		63.9	45.4	85.7	14.4		48.5
1996	39.9	88.0	43.5		59.7	37.6	83.4	16.9		46.4
1997	39.5	86.5	43.5		58.7	36.7	85.7	18.2		47.3
Stopnje aktivnosti po anketi										
1993	44.8	95.1	46.2	8.2	57.7	38.2	89.3	24.1	3.9	51.1
1997	51.6	92.2	46.3	11.8	59.1	43.4	88.4	27.9	8.3	52.9
Razlika										
1993	-2.6	1.4	5.1	8.2	-6.2	-7.2	3.6	9.7	3.9	2.6
1997	12.1	5.7	2.8	11.8	0.4	6.7	2.7	9.7	8.3	5.6

Viri osnovnih podatkov: Statistični urad Republike Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije; preračuni Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj

S prilagajanjem gospodarstva novim trgom in novim lastninskim razmerjem je postala brezposelnost eden največjih ekonomskih in socialnih problemov. Z oživljanjem gospodarske rasti po letu 1993 se je nekoliko znižala le stopnja anketne brezposelnosti. Po rezultatih anket o delovni sili se število brezposelnih oseb že nekaj let giblje okrog 70 tisoč. Sama stopnja anketne brezposelnosti znaša nekaj nad 7 % in je v Sloveniji precej nižja kot po isti metodologiji izračunana povprečna stopnja v Evropski uniji (leta 1998 10 %) oziroma

približno na ravni povprečne brezposelnosti v državah OECD. Razliko med stopnjama registrirane in anketne brezposelnosti gre pojasniti po eni strani z razmahom neformalnih oblik dela, po drugi strani pa tudi z naraščajočim številom dolgotrajno brezposelnih, ki so iz različnih razlogov sicer prijavljeni na zavodu za zaposlovanje, vendar dela ne iščejo več. Velja tudi opozoriti, da je pri merjenju anketne brezposelnosti podcenjen obseg brezposelnosti v ruralnih okoljih, saj je tam verjetnost, da osebe bodisi delajo za plačilo ali družinsko blaginjo bodisi ne iščejo aktivno dela zelo velika. Če bi vse te hipotetično uvrstili med brezposelne, bi stopnja anketne brezposelnosti preseгла 9%.

Dosežena rast družbenega proizvoda, okrog 4% v obdobju od leta 1993 dalje, je še vedno prenizka, da bi omogočila rast zaposlovanja. Slovenija zaostaja za razvitimi državami v produktivnosti dela, zaradi česar daje gospodarski razvoj prednost rasti produktivnosti pred rastjo zaposlovanja. Produktivnost dela v slovenskem gospodarstvu, ki je v osemdesetih letih bolj ali manj stagnirala ali celo upadala, je pričela občutneje naraščati šele od leta 1993 dalje: globalna produktivnost dela povprečno za okrog 4% letno, v predelovalnih dejavnostih pa okrog 7% letno. Slovenija je glede produktivnosti tako že dohitela Portugalsko ter zmanjšala razliko do povprečja EU na nekaj manj kot polovico. Vendar je produktivnost naraščala predvsem na račun zmanjševanja števila zaposlenih, kot posledice odpuščanja presežnih delavcev ali opuščanja nerentabilnih proizvodenj.

Tabela 4: Letne stopnje rasti zaposlenosti, produktivnosti in brezposelnosti v Sloveniji 1981-1998

Leto	Formalno aktivno prebivalstvo	BDP	Produktivnost	FTE zaposlenost	Formalna delovna aktivnost	Delovno aktivni po anketi	Registr. brezposelni
1981	0.8	-0.9	-1.2	0.3	0.7		14.3
1982	0.8	0.1	-0.4	0.5	0.7		11.2
1983	0.9	0.7	0.1	0.6	0.7		15.2
1984	1.3	2.1	0.4	1.7	1.4		-3.0
1985	1.1	1.1	-0.9	2.0	1.2		-4.3
1986	1.5	3.1	1.3	1.8	1.6		-3.2
1987	1.4	-1.1	-1.8	0.7	1.3		7.0
1988	0.3	-1.7	-1.3	-0.4	-0.3		40.3
1989	-0.2	-1.8	-0.8	-1.0	-0.9		32.5
1990	-1.8	-4.7	-0.8	-3.9	-3.6	1.5	58.1
1991	-4.1	-8.9	-3.8	-5.1	-7.7	-0.2	68.3
1992	-2.9	-5.5	-1.4	-4.1	-6.4	-6.4	36.6
1993	0.3	2.8	4.7	-1.8	-3.0	-4.9	25.8
1994	-1.9	5.3	5.0	0.3	-1.9	0.6	-1.6
1995	-1.0	4.1	3.3	0.8	-0.4	3.6	-4.4
1996	-0.7	3.5	4.4	-0.9	-0.6	-0.4	-1.4
1997	0.5	4.6	4.6	0.0	-0.2	3.2	4.5
1998	0.3	4.0	3.9	0.0	0.2	-0.5	0.7

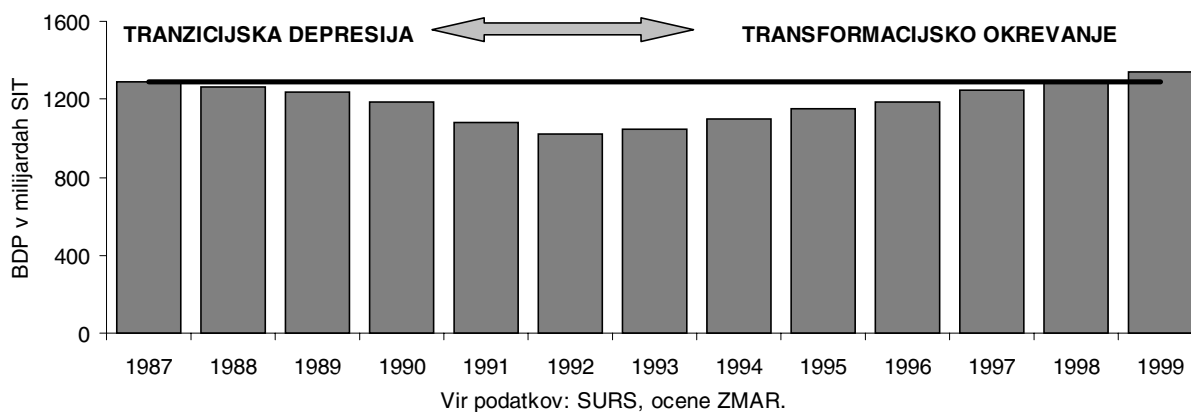
Vir: SURS, RZZ Zavod RS za zdravstveno varstvo, FDV, preračuni ZMAR

3. Gospodarska rast

Z osamosvojitvijo na začetku devetdesetih let se je začela pot razvojnega dohitevanja razvitih tržnih gospodarstev. Gospodarstvo je sledilo značilnemu tranzicijskemu vzorcu, ki se kaže tudi v drugih postsocialističnih gospodarstvih na prehodu. Bruto domači proizvod Slovenije je začel realno upadati že v drugi polovici osemdesetih let in s tem naznanjal gospodarsko in politično krizo v nekdanji Jugoslaviji. Hitrost upadanja se je od leta 1988 dalje pospešeno povečevala, do največjih realnih padcev (za 8.9% v letu 1991 in 5.5% v letu

1992) pa je prišlo takoj po osamosvojitvi. Prišlo je do vrste pretresov: neposredne in posredne gospodarske škode zaradi agresije jugoslovanske vojske na Slovenijo, zapiranja trgov v državah nekdanje Jugoslavije in Vzhodne Evrope, vojna na Hrvaškem, ki je bila naš najpomembnejši trgovinski partner, prekinjene prometne in druge infrastrukturne povezave z jugom, gospodarska blokada ZR Jugoslavije, zaplembe premoženja slovenskih podjetij v Srbiji in nenazadnje neselektivni ukrepi Evropske unije in Organizacije združenih narodov, ki so veljali tudi za slovenski izvoz. Kljub globini transformacijske depresije pa je Slovenija med tistimi državami na prehodu, ki so obdobje krize relativno hitro prešle. Bruto domači proizvod je že v letu 1993 ponovno začel naraščati in s tem naznanil obdobje intenzivnega proizvodnega prestrukturiranja in nadomeščanja izgubljenih trgov z novimi. 5.4-odstotna gospodarska rast v letu 1994 je odraz ponovnega povečevanja izrabe obstoječih kapacitet in ugodnega mednarodnega ekonomskega okolja. V naslednjih štirih letih se je tempo naraščanja gospodarske moči države sicer upočasnil, je pa rast bruto domačega proizvoda kljub temu znašala okoli 4% povprečno letno. S tem je Slovenija uspešno uresničevala cilj razvojnega dohitevanja najbolj razvitih evropskih držav. V letu 1998 je bila ponovno dosežena raven BDP iz leta 1987, ko je gospodarska rast začela upadati.

BRUTO DOMAČI PROIZVOD, stalne cene 1992

Zaradi gospodarskega in političnega kolapsa bivše Jugoslavije je Slovenija do leta 1993 izgubila okoli 20% gospodarske moči in je le-to kasneje, v obdobju transformacijskega okrevanja, postopoma nadoknadila. V tem času so bile izvedene številne strukturne spremembe v gospodarstvu, dosežena osnovna makroekonomska stabilizacija in uveljavljene osnovne prvine tržnega sistema. Slovenija je v letu 1997 je dosegla 68% povprečnega bruto domačega proizvoda na prebivalca po kupni moči v Evropski zvezi, v letu 1995 je ta odstotek znašal 65%. S 13.000 EURO (14.000 USD) BDP na prebivalca po kupni moči je najbolj razvita med kandidatkami za vstop v Evropsko zvezo in se je po gospodarski razvitosti povsem približala najmanj razvitima članicama Evropske zveze Grčiji in Portugalski.

4. Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda

Prehajanje v tržno in nacionalno gospodarstvo po letu 1990 je sprožilo globoke strukturne spremembe, ki jih označuje prehod iz družbene k zasebni lastnini, premik k storitveni ekonomiji, od velikih k majhnim podjetjem, preusmeritev od trga nekdanje Jugoslavije na trge cenovno in kvalitetno zahtevnejših razvitih

držav ter prehod iz ekonomije ponudbe v ekonomijo povpraševanja. Posamezne dele gospodarstva je kriza različno prizadela. Najbolj jo je občutila industrija medtem, ko je v povprečju storitveni sektor prešel dno krize že v letu 1992.

Tabela 5: BRUTO DOMAČI PROIZVOD, tekoče cene

Strukture v dodani vrednosti v %	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
A,B Kmetijstvo, gozdarstvo, lov, ribištvo	6.0	6.4	6.9	7.2	6.3	5.5	5.2	4.4	4.5	4.9
C Rudarstvo	1.6	1.7	1.7	1.6	1.9	1.7	1.2	1.7	1.4	0.9
D Predelovalne dejavnosti	39.3	39.9	39.5	39.4	40.1	42.1	42.3	40.2	42.4	40.3
E Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	2.3	2.8	3.0	3.7	3.3	3.1	2.8	2.6	2.9	2.4
F Gradbeništvo	9.1	9.1	7.9	6.5	6.1	6.3	7.0	7.1	6.2	4.9
G Trgovina in popravila motornih vozil	9.4	8.3	8.9	8.4	9.4	8.8	8.7	9.7	9.1	7.6
H Hoteli in restavracije, gostinstvo	2.3	2.0	2.2	2.1	2.0	2.1	2.0	2.1	2.0	2.1
I Promet, skladiščenje in zveze	9.0	8.8	8.8	9.2	9.4	9.4	9.0	9.3	9.1	7.8
Druge dejavnosti (J,K,L,M,N,O minus pripisane bančne storitve)	21.1	21.0	20.5	21.9	21.5	21.1	21.6	22.9	22.5	29.1
1. DODANA VREDNOST (A...O)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Strukture v dodani vrednosti v %	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
A,B Kmetijstvo, gozdarstvo, lov, ribištvo	5.6	5.8	5.9	5.2	4.6	4.6	4.5	4.3	4.5	4.4
C Rudarstvo	1.1	1.5	2.0	1.2	1.5	1.4	1.4	1.4	1.3	1.2
D Predelovalne dejavnosti	33.6	35.1	32.4	30.1	30.7	29.0	28.4	28.2	27.3	27.2
E Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	2.9	4.2	2.3	2.8	3.2	3.0	3.0	2.9	3.4	3.2
F Gradbeništvo	4.9	4.2	4.3	4.8	4.8	5.1	5.7	5.7	5.5	5.5
G Trgovina in popravila motornih vozil	11.7	10.0	10.7	11.3	12.0	12.3	11.8	11.8	11.4	11.4
H Hoteli in restavracije, gostinstvo	2.3	2.0	2.5	3.0	3.1	3.0	3.2	3.1	2.9	2.8
I Promet, skladiščenje in zveze	8.8	8.1	7.5	7.9	7.7	7.9	7.8	8.2	8.4	8.6
Druge dejavnosti (J,K,L,M,N,O minus pripisane bančne storitve)	29.2	29.0	32.4	33.8	32.4	33.6	34.2	34.4	35.3	35.6
1. DODANA VREDNOST (A...O)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS; leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

Podatki o proizvodni strukturi BDP kažejo velike premike v gospodarski strukturi. Delež kmetijstva v dodani vrednosti se je znižal z okoli 6% v začetku osemdesetih let na 4.5% v letu 1998. Delež predelovalne dejavnosti, ki je sredi osemdesetih let znašal še preko 42% se je znižal na vsega 27.3% v letu 1989 pri čemer večina tega znižanja odpade na zadnja leta bivše Jugoslavije. Podobno usodo je doživelo gradbeništvo. Njegov delež se je s preko 9% dodane vrednosti znižal na le nekaj več kot 4% ob osamosvojitvi Slovenije. V obdobju transformacijskega okrevanja se je delež gradbeništva okrepil na sedanjih 5.5%. Tem strukturnim premikom ustrezno se je povečal delež storitev (z okoli 44 % v osemdesetih letih na preko 60% v letu 1998). Deloma gre tako velik porast na področju storitev pripisati hitri rasti neproizvodnih storitev, povezanih z oblikovanjem nove države, deloma pa tudi institucionalnim spremembam. Velika industrijska podjetja so se drobila na manjše dele in ob tem čistila vzporednih storitvenih dejavnosti iz katerih so se oblikovala samostojna storitvena podjetja.

Tabela 6: Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda, strukture v dodani vrednosti v %

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Dodana vrednost	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:										
1. Kmetijstvo, gozd., ribištvo (A+B)	5.6	5.8	5.9	5.2	4.6	4.6	4.5	4.3	4.5	4.4
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	42.4	45.0	40.9	38.8	40.2	38.5	38.5	38.2	37.5	37.1
3. Storitve (G...O)	53.7	51.4	55.0	58.0	57.3	59.2	59.5	59.8	60.3	60.7
4. Pripisane bančne storitve	-1.7	-2.2	-1.9	-2.0	-2.1	-2.3	-2.5	-2.3	-2.3	-2.3

Vir podatkov: SURS; leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

5. Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

Kot majhno in odprto gospodarstvo je Slovenija občutljiva na zunanje pogoje gospodarjenja. Pretekla leta na evropskem trgu je zaznamovala nihajoča konjunktura, kljub temu pa je mogoče oceniti, da je bilo mednarodno ekonomsko okolje Sloveniji naklonjeno. Podjetja so se lahko relativno hitro preusmerila iz trgov bivše Jugoslavije na trge držav Evropske zveze, kamor prodajo več kot 60% skupnega slovenskega izvoza. Povprečna letna rast izvoza proizvodov in storitev je v obdobju 1993 do 1998 znašala 5.9%, delež izvoza v BDP v letu 1998 pa 57%. Odpiranje gospodarstva je spremljala hitra rast uvoza (povprečno letno 11% v preteklih šestih letih). Medtem ko je bil za začetek obdobja značilen presežek v menjavi blaga in storitev s tujino (leta 1992 v višini 7% BDP) se je ta kasneje prevesil v primanjkljaj (v letu 1995 1.6% BDP). Zaradi pozitivnega salda faktorskih dohodkov in tekočih transferjev je bil do leta 1998 račun tekočih transakcij s tujino še izravnal, v letu 1999 pa se pričakuje primanjkljaj v višini 0.7% BDP.

Tabela 7: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda, strukture v BDP v %

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Blagovni in storitveni saldo s tujino	12.2	9.3	7.0	1.1	2.2	-1.6	-1.0	-1.2	-1.3	-2.0
Končna potrošnja in bruto investicije	87.8	90.7	93.0	98.9	97.8	101.6	101.0	101.2	101.3	102.0
- Zasebna potrošnja	53.2	54.8	55.1	58.5	56.7	58.1	57.3	56.5	55.6	55.5
- Dravna potrošnja	17.4	19.0	20.3	21.1	20.2	20.2	20.2	20.5	20.7	20.7
- Investicije v osnovna sredstva	18.8	20.6	18.6	18.8	20.1	21.4	22.6	23.5	23.9	24.9
- Spremembe zalog	-1.6	-3.7	-1.0	0.5	0.8	2.0	0.9	0.7	1.1	0.9

Vir podatkov: SURS; leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

Z vidika razvojnih možnosti je bila struktura domačega povpraševanja v preteklih letih ugodna. Povprečna letna rast investicij v osnovna sredstva je bila v obdobju od leta 1993 do leta 1998 več kot dvakrat hitrejša (12.2%) od rasti končne potrošnje (5.3%). Delež končne potrošnje v strukturi BDP se je v letih 1993 do 1998 zmanjšal za 3.3 odstotne točke, delež bruto investicij v osnovna sredstva pa povečal za 5.1 odstotno točko (z 18.8% v letu 1993 na 23.9% v letu 1998). Trend se nadaljuje tudi v letu 1999. Ocenjuje se, da bodo investicije v osnovna sredstva v letu 1999 realno skoraj za dve tretjini višje od tistih v letu 1990. V isti časovni primerjavi je povpraševanje rezidentnih gospodinjstev realno večje skoraj za četrtno (24.1%), porast realnega trošenja države pa znaša 26.5%.

6. Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

V primarni delitvi so se strukturna razmerja v začetku devetdesetih let bistveno spremenila v korist dohodkov države in sredstev zaposlenih. Delež dohodkov, ki ostanejo v podjetjih in so namenjena za razvoj se je v tem obdobju znižal za slabo tretjino. Takšna primarna delitev je bila odraz ekonomske krize v

Tabela 8: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda, v %

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1. Sredstva za zaposlene	59.5	63.1	64.1	60.1	58.0	57.2	54.8	53.5	52.5	51.9
2. Davki na proizvodnjo in uvoz	14.2	14.4	14.8	16.0	16.5	17.0	17.4	17.0	17.4	17.6
3. Subvencije	3.2	2.7	2.5	2.1	2.3	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1
4. Bruto poslovni presežek	21.4	15.6	13.7	15.0	17.1	17.1	19.1	21.0	21.9	22.2
5. Bruto raznovrstni dohodek	8.1	9.5	9.8	11.0	10.7	10.8	10.8	10.6	10.4	10.4
6. Bruto domači proizvod (6=1+2-3+4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS; leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

državi in zastoja v investiranju. V drugi fazi tranzicije je postopoma prišlo do oblikovanja razvojno ugodnejših delitvenih razmerij. Delež sredstev zaposlenih se vse od leta 1992 dalje zmanjšuje, delež bruto poslovnega presežka pa izrazito povečuje.

Z evropskimi integracijskimi procesi in odpiranjem slovenskega trga je prišlo do zmanjševanja carin in uvoznih dajatev. Njihov delež v BDP se je znižal s 3.6% v letu 1993 na 1.5% BDP v letu 1998. Subvencije so ohranile sorazmerno stabilno raven 2.1% BDP. Delež davkov na proizvode in storitve v BDP se je postopoma povečeval (z 12.1% v letu 1993 na 14.1% v letu 1998). V drugi polovici leta 1996 je prišlo do večjega znižanja prispevnih stopenj za socialno zavarovanje, za delno kompenzacijo proračunskih virov pa je bil uveden davek na plačilno listo. Slednji po metodologiji nacionalnih računov (SNA) ni element sredstev zaposlenih, ampak se vključuje med druge davke na proizvodnjo. Učinek politike prestrukturiranja davčnih virov v korist razbremenjevanja stroškov dela se zato kaže v porastu deleža drugih davkov na proizvodnjo (od 0.4% v letu 1995 na 1.9% v letu 1998).

Tabela 9: Sredstva za zaposlene, strukture v %

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Sredstva za zaposlene	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:										
1. Bruto plače in prejemki	96.2	87.2	83.5	83.4	84.0	84.1	86.7	87.5	87.9	87.8
2. Delodajalčevi socialni prispevki	3.8	12.8	16.5	16.6	16.0	15.9	13.3	12.5	12.1	12.2

Vir podatkov: SURS; leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

Tabela 10: Struktura davkov v %

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Davki na proizvodnjo in uvoz	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:										
Davki na proizvode in storitve	64.3	74.1	77.3	75.4	76.4	76.8	76.9	78.2	81.0	82.5
Uvozne dajatve	34.7	24.9	21.6	22.6	21.1	20.7	17.3	11.8	8.4	7.0
Drugi davki na proizvodnjo	1.0	1.0	1.2	2.0	2.5	2.4	5.9	10.0	10.7	10.5

Vir podatkov: SURS, Ministrstvo za finance, leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

7. Bruto nacionalno varčevanje

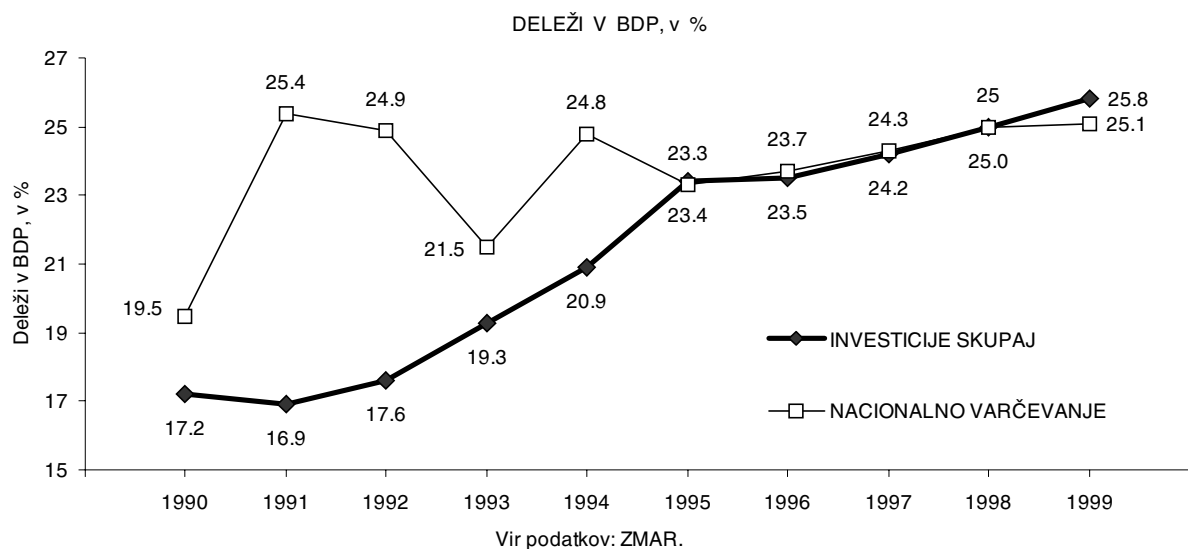
Neto primarni dohodki s tujino so iz blagega primanjkljaja v začetku devetdesetih let po osamosvojitvi Slovenije prešli v blag presežek tako, da je sedaj bruto nacionalni dohodek za dobre pol odstotne točke višji od bruto domačega proizvoda. Tudi neto tekoči transferji s tujino so v Sloveniji v zadnjih letih pozitivni, bruto nacionalni razpoložljivi dohodek pa za 1.3 odstotne točke višji od BDP. V času nekdanje Jugoslavije so bili neto tekoči transferji pomembna bilančna postavka (8.5% BDP v letu 1990). Obsegali so plačila kotizacije ter odliv carin in prometnega davka v proračun nekdanje federacije. Po osamosvojitvi so ti tokovi prenehali, sproščena sredstva pa so pokrivala naraščajoči delež domače državne porabe, ki je bil povezan z izgrajevanjem institucij nove države. Ob enem so ta sredstva v času gospodarske krize omogočila nekoliko blažji realni padec domače končne potrošnje. Ta je na ta način lahko upadla bistveno manj kot bruto domači proizvod. Bruto varčevanje je takoj po osamosvojitvi v deležu v BDP pridobilo skoraj 6 strukturnih točk, kar je bilo pretežno povezano z oblikovanjem deviznih rezerv novo nastale države. Tudi kasneje je bruto varčevanje v Sloveniji ohranilo tradicionalno visoko raven.

Tabela 11: Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka, strukture v BDP v%

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Neto primarni dohodki s tujino	-1.4	-0.1	-0.2	0.3	0.7	1.1	0.8	0.7	0.7	0.7
BRUTO NACIONALNI DOHODEK	98.6	99.9	99.8	100.3	100.7	101.1	100.8	100.7	100.7	100.7
Neto tekoči transferji s tujino	-8.5	-0.6	0.6	0.8	0.9	0.5	0.3	0.6	0.6	0.6
BRUTO NAC. RAZPOL. DOHODEK	90.1	99.2	100.4	101.1	101.7	101.6	101.2	101.3	101.3	101.3
Končna potrošnja	70.6	73.8	75.5	79.6	76.9	78.3	77.5	76.9	76.3	76.2
BRUTO VARČEVANJE	19.5	25.4	24.9	21.5	24.8	23.3	23.7	24.3	25.0	25.1
Saldo tekočih transakcij s tujino	2.4	8.5	7.3	2.2	3.9	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.7
BRUTO INVESTICIJE	17.2	16.9	17.6	19.3	20.9	23.4	23.5	24.2	25.0	25.8

Vir podatkov: SURS; leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

Bruto investicije v Sloveniji so dosegle najnižjo raven (pod 17% BDP) v kriznem letu 1991. Kasneje so naraščale hitreje kot katerakoli druga bilančna kategorija. V letu 1998 so že presegle raven 25-ih odstotkov BDP, ki je opredeljena kot dolgoročni cilj v dokumentu Strategija gospodarskega razvoja Slovenije.

Do leta 1995 je nacionalno varčevanje, poleg bruto investicij, pokrivalo tudi pozitivni saldo tekočih transakcij s tujino. Z oblikovanjem ustrezne višine deviznih rezerv Republike Slovenije je neto odliv kapitala v tujino pojenjal in plačilna bilanca je bila v naslednjih letih praktično uravnotežena. Sočasno je poraslo investicijsko povpraševanje in absorbiralo oblikovano raven nacionalnega varčevanja.

Stanje neposrednih tujih investicij (NTI) v Sloveniji se je v razdobju 1993-97 povečalo od 954.3 milijonov USD na 2,194 milijonov USD oziroma za 129.9%. Upoštevajoč 165 milijonov USD velik priliv NTI v letu 1998, se ocenjuje, da je stanje NTI v Sloveniji okoli 2.4 milijarde USD. Najbolj se je stanje neposrednih tujih investicij povečalo v letih 1995 in 1994, vendar je velik del povečanja stanja izhajal iz povečanega zadolževanja slovenskih podružnic pri njihovih matičnih podjetjih v tujini. V tem pogledu je pomenilo leto 1997 kvalitativni preobrat, saj je v tem letu prišlo do največjega povečanja stanja lastniškega kapitala doslej in obenem prvič do znižanja neto obveznosti do tujih matičnih podjetij, kar pričra o izboljšanju možnosti kreditiranja doma.

V obdobju 1993-97 je iz leta v leto naraščal obseg letnih prilivov NTI v Slovenijo. Rast in priliv sta dosegla vrh v letu 1997, priliv v letu 1998 pa se je skoraj razpolovil (od 320.8 milijonov USD na 165 milijonov USD). O dogajanjih

v letu 1999 je na osnovi razpoložljivih podatkov težko sklepati, vendar prilivi v letošnjih prvih dveh mesecih ne obetajo veliko. Priliv NTI v prvih treh mesecih letos je bil 44.8 milijonov USD.

Tabela 12: Tokovi, stanja in spremembe stanj neposrednih tujih investicij (NTI)¹ v Slovenijo

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
VREDNOSTI v mio USD						
a. Stanje konec leta						
Vrednost skupaj ²	954.3	1,331.0	1,759.6	1,980.8	2,194.0	np
Lastniški kapital in reinvestirani dobički	709.7	965.7	1,201.8	1,269.2	1,551.5	np
Obveznosti do tujega investitorja	346.6	494.0	695.7	885.3	828.6	np
Terjatve do tujega investitorja	102.2	128.7	137.9	173.7	186.1	np
Neto obveznosti do tujega investitorja	244.4	365.3	557.8	711.6	642.6	np
b. Sprememba stanja						
Vrednost skupaj	np	376.7	428.6	221.2	213.2	np
Lastniški kapital in reinvestirani dobički	np	256.0	236.1	67.4	282.3	np
Neto obveznosti do tujega investitorja	np	120.9	192.5	153.9	-69.1	np
c. Letni priliv						
	112.6	128.1	176.0	185.5	320.8	165.0
STOPNJE RASTI v %						
a. Stanje konec leta - Vrednost skupaj						
	np	39.5	32.2	12.6	10.8	np
b. Letni priliv						
	1.4	13.8	37.4	5.4	72.9	-48.6

Vir: Banka Slovenije. **Opombe:** ¹Tuje investicije, pri katerih ima tuji investitor 10-odstotni ali višji delež v kapitalu podjetja v tujini; ²Vrednost skupaj = Lastniški kapital + obveznosti do tujega investitorja - terjatve do tujega investitorja; np = ni podatka.

Glavni razlogi za skromne neposredne investicije v Slovenijo, če pustimo ob strani majhnost slovenskega trga, ki bo vedno važna, vendar s članstvom v Evropski zvezi zmanjšana ovira za ("greenfield") neposredne tuje investicije, so predvsem štirje: (i) Nedokončana tranzicija v smislu nedokončanega pravnega okvira ekonomskega delovanja in diskriminacije v korist določenih kategorij podjetij. Ta povečuje stroške vzpostavljanja in delovanja podjetja v najširšem smislu. (ii) Problemi z zagotovitvijo poslovnih prostorov za poslovno, predvsem proizvodno aktivnost. (iii) Privatizirana podjetja očitno še niso v večji meri pristopila k vsestranskemu prestrukturiranju svojih dejavnosti, saj bi to v veliko večji meri kot doslej vodilo v iskanje strateških tujih partnerjev. (iv) Nekateri ukrepi, ki ob deklarativnem podpiranju NTI nasploh izražajo negativen odnos do posameznih konkretnih primerov projektov NTI.

Kljub neugodnim trendom na področju prilivov neposrednih tujih investicij pa se njihov pomen vendarle postopoma povečuje. Podjetja s tujim kapitalom (v nadaljevanju PTK) so konec leta 1997 predstavljala sicer le 4.4% celotne populacije slovenskih podjetij, vendar so imela v lasti 10.7% kapitala, 11.8% sredstev in 8.1% zaposlenih slovenskega podjetniškega sektorja. S tem kapitalom, sredstvi in zaposlenimi so ustvarila 14.8% vseh čistih prihodkov iz prodaje, 18.6% dobička iz poslovanja in 10.0% izgube iz poslovanja. Najbolj PTK izstopajo pri izvozu, kjer so realizirala nič manj kot 24.1% vsega izvoza slovenskega podjetniškega sektorja. Podjetja s tujim kapitalom torej že predstavljajo relativno pomembno kategorijo slovenskega gospodarstva, še posebej pri izvozu, dobičku in prodaji. Delež teh podjetij se je v obdobju 1994-1997 povečal predvsem pri izvozu (za 5 odstotnih točk), prodaji (za 4.1 odstotne točke), kapitalu (za 4.1 odstotne točke), sredstvih (za 3.8 odstotne točke) in številu zaposlenih (za 2.8 odstotne točke).

8. Zunanjeekonomski odnosi Slovenije

Slovenija je tradicionalno odprto gospodarstvo. V razdobju 1988-1990 so slovenska podjetja 57.8% svojih prodaj realizirala na domačem trgu, 24% na trgih držav nekdanje Jugoslavije, 18% pa so izvozila na tuje trge. To pomeni,

da je bila prodaja na trge nekdanje Jugoslavije za 1/3 večja od izvoza v tujino.

Problemi v mednarodni menjavi so se pokazali z osamosvojitvijo Slovenije. Slovenska podjetja so morala svojo proizvodnjo in izvoz začela preusmerjati na razvita, pretežno zahodna tržišča, na katerih je bila konkurenca ostrejša. Neugodni vpliv krčenja jugoslovanskega trga se je izčrpal šele v letu 1994.

Tabela 13: Menjava s tujino - plačilno bilančna statistika

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Izvoz blaga in storitev (stopnja rasti v %)	9.3	1.9	9.4	6.9	3.5	10.0	6.8	3.4
Uvoz blaga in storitev (stopnja rasti v %)	3.1	13.0	6.0	15.1	1.6	9.9	9.7	4.7
Saldo trgovinske bilance (mio USD)	791.1	-154.2	-337.5	-954.3	-881.7	-771.6	-774.9	-900.0
Saldo tekočih transakcij s tujino (mio USD)	926.2	191.9	600.1	-22.8	39.0	36.6	-3.8	-145.0
Devizne rezerve (mio USD)	1,194	1,566	2,764	3,426	4,124	4,377	4,767	

Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, leti 1998 in 1999 ocene ZMAR.

Spremenila se je tudi regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino. Delež industrijsko razvitih držav v blagovni menjavi v obdobju 1992-1998 predstavlja okoli 73% (70.5% izvoz blaga in 76.1% uvoz blaga). Zmanjševanje obsega blagovne menjave z nekdanjimi državami Jugoslavije je bilo v največji meri nadomeščeno s porastom menjave z državami Evropske unije. Po razširitvi Evropske zveze z Avstrijo, Finsko in Švedsko se je dotedanja izravnana blagovna menjava z Evropsko zvezo spremenila v primanjkljaj. Izvoz v države Evropske zveze je v letu 1998 predstavljal 65.5% celotnega slovenskega izvoza blaga in se je v primerjavi z letom 1992 povečal za 10.6 strukturnih točk, medtem ko se je uvoz blaga iz držav Evropske zveze v enakem obdobju povečal kar za 19.3 strukturnih točk in je predstavljal 69.4% celotnega uvoza blaga.

Izvoz blaga v države bivše Jugoslavije je močno upadel (1,508 mio USD ali 22.6% celotnega slovenskega izvoza v letu 1992 in 1,209 mio USD ali 14.5% celotnega izvoza v letu 1995), kar je pretežno rezultat vojne v BiH, Hrvaški in ZRJ ter sankcij Združenih narodov zoper Srbijo in Črno goro. Uvoz blaga iz teh držav se je v tem obdobju znižal, tako v nominalnem znesku kot tudi relativno, in sicer od 1,218 mio USD (ali 19.8% celotnega slovenskega blagovnega uvoza) v letu 1992 na 671 mio USD (7.1% celotnega uvoza) v letu 1995. Izvoz v države nekdanje Jugoslavije je po letu 1995 začel ponovno naraščati vendar ostaja na nižji ravni kot v letu 1992. Izvoz v omenjene države je v letu 1998 predstavljal 15.4% celotnega slovenskega blagovnega izvoza. Hrvaška ostaja tretja slovenska najpomembnejša izvozna partnerica (za Nemčijo in Italijo) z 9-odstotnim izvoznim deležem.

Izvozna odprtost gospodarstva, merjena z deležem izvoza blaga v bruto domačem proizvodu, se je v Sloveniji v obdobju 1992-1997 znižala za 7.2 strukturne točke, od ostalih tranzicijskih držav pa se je najbolj povečala na Madžarskem (za 13.9 strukturne točke). Kljub temu pa je bila Slovenija relativno najbolj izvožno naravnana, saj je vrednost izvoženega blaga predstavljala 47% vrednosti bruto domačega proizvoda po tekočih cenah, medtem ko je Poljska kot gospodarstvo z močnim domačim trgom izvozila 18% svojega bruto domačega proizvoda. Slovenski blagovni in skupni izvoz je celo obdobje rasel hitreje kot bruto domači proizvod, njegov delež v BDP pa pada zaradi vpliva medvalutnih sprememb na nominalne agregate izražene v tuji valuti. V kolikor pa upoštevamo delež celotne blagovne menjave v BDP, pa je stopnja odprtosti gospodarstva največja v Sloveniji 96.2%, potem na Slovaškem 95.7%, najmanjša pa na Poljskem 40.2%. Ideja postavitve izvozne odprtosti je v tem, da je v bolj odprtem gospodarstvu korelacija med realno rastjo BDP in realno rastjo izvoza večja. Analiza povezanosti med stopnjo gospodarske rasti

in realnimi stopnjami izvoza, upošteva še izvozno odprtost gospodarstva, pokaže tudi vrednost izvoznega multiplikatorja (sprememba realnega BDP na enoto spremembe realnega izvoza). V obdobju 1992-1997 je vrednost izvoznega multiplikatorja v slovenskem gospodarstvu znašala okoli 0.6, kar pomeni, da je ob 1 odstotnem porastu izvoza realni bruto domači proizvod porasel za 0.6%. Empirični rezultati pa nam tudi za ostale tranzicijske države pokažejo nizke vrednosti izvoznih multiplikatorjev, katerih vrednost je na Poljskem znašala 0.4, na Madžarskem pa 0.1. Za Slovaško in Češko pa je značilno, da izvoz ni bil dejavnik gospodarske rasti. Izvoz na prebivalca pa je v Sloveniji od omenjenih držav največji in je v povprečju znašal 3,750 USD, (4,230 USD v letu 1997), na Češkem 1,665 USD, (2,190 USD v letu 1997), najmanj pa na Poljskem in sicer 515 USD (705 USD v letu 1997).

Tehnično in tehnološko prestrukturiranje gospodarstev v tranziciji je zahtevalo uvoz industrijskih proizvodov, zlasti strojev in opreme, kar je povzročilo porast uvoza na enoto BDP. Večji uvoz je bil tudi posledica apreciacije nacionalnih valut. V Sloveniji je uvoz na prebivalca v povprečju znašal 3,940 USD, najmanjši pa je bil na Poljskem, 620 USD. Povečal se je blagovni primanjkljaj, ki je zlasti na Češkem in Slovaškem tudi presegel 10% bruto domačega proizvoda. Delež uvoza blaga v BDP se je v obdobju 1992-1997 najbolj povečal na Slovaškem (z 32.6% na 52.8%), kjer je bil tudi v povprečju najvišji (50.5%). V Sloveniji pa je delež uvoza blaga predstavljal 49.3% vrednosti BDP. Ker se učinki izvoza kažejo tudi skozi uvoz, je bila ocenjena povezava med deležem izvoza v BDP in deležem uvoza industrijskih proizvodov v BDP. Dobljeni rezultati kažejo pozitivno korelacijo za Madžarsko (korelacijski koeficient 0.91), za Češko (0.83), za Slovaško (0.78) in za Poljsko (0.74). Za Slovenijo je značilna negativna povezanost med izvozom in deležem uvoza v BDP (korelacijski koeficient -0.88), kar je deloma tudi posledica padca konkurenčnosti Slovenije v primerjavi z državami CEFTE v obdobju 1993-1995. Velikost spremembe deleža izvoza v BDP je bila v Sloveniji manjša kot drugod, saj je bila Slovenija že na začetku obdobja tranzicije izvozno odprta. Rahlo povečanje deleža uvoza industrijskih proizvodov v BDP in znižanje količnika izvozne odprtosti, je tudi posledica povečanja proizvodnje za domači trg in nadomeščanja domače proizvodnje industrijskih proizvodov z uvoženimi.

9. Tečaj in konkurenčnost

Slovenija je svojo lastno valuto - tolar uvedla 8. Oktobra 1991. Z Zakonom o deviznem poslovanju in Zakonom o Banki Slovenije je uveljavila uravnano drseči tečaj tolarja. Banka Slovenije je glede na sprejeta določila neodvisna ustanova, ki skrbi za stabilnost valute in splošno likvidnost v plačilnih doma in do tujine. Denarna politika je eksogena, tečaj pa endogena spremenljivka.

Tečaj tolarja se je v celotnem obdobju 1992-1998 oblikoval v razmerah bolj ali manj izrazite presežne ponudbe deviz na deviznem trgu, ki pa je po drugi strani omogočila hitro rast deviznih rezerv, ki so bile ob osamosvojitvi na zelo nizki ravni (409 mio. USD konec leta 1991, konec leta 1998 pa 4,767 mio.

Tabela 14: Devizni trg

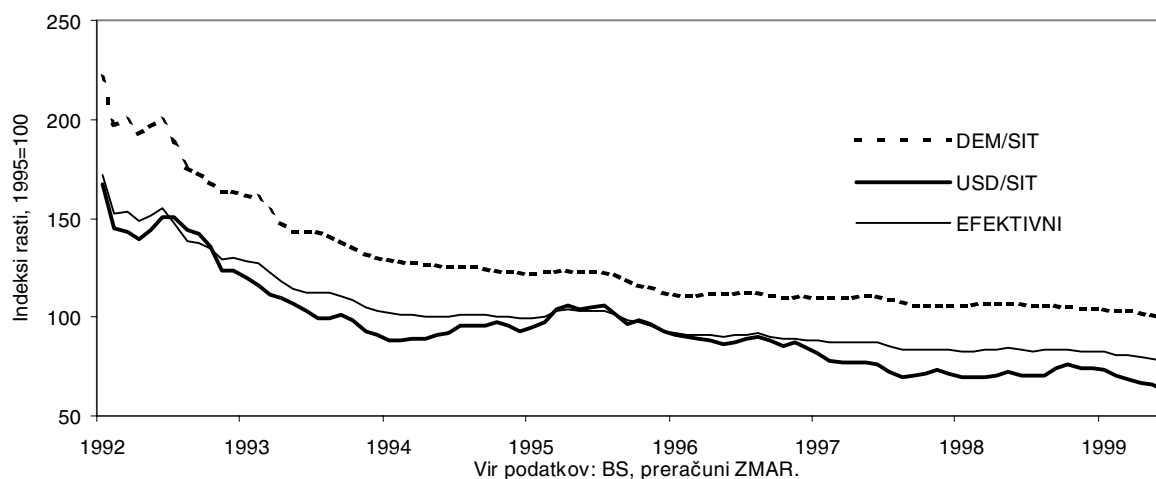
Presena ponudba - mio. DEM	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 I - VI
Podjetniški trg	1,475	864	1,232	490	488	657	-68	-493
Menjalnice	-287	-105	600	-212	149	870	395	37
Skupaj	1,188	759	1,831	278	637	1,527	328	-456

Vir podatkov: Banka Slovenije.

USD).

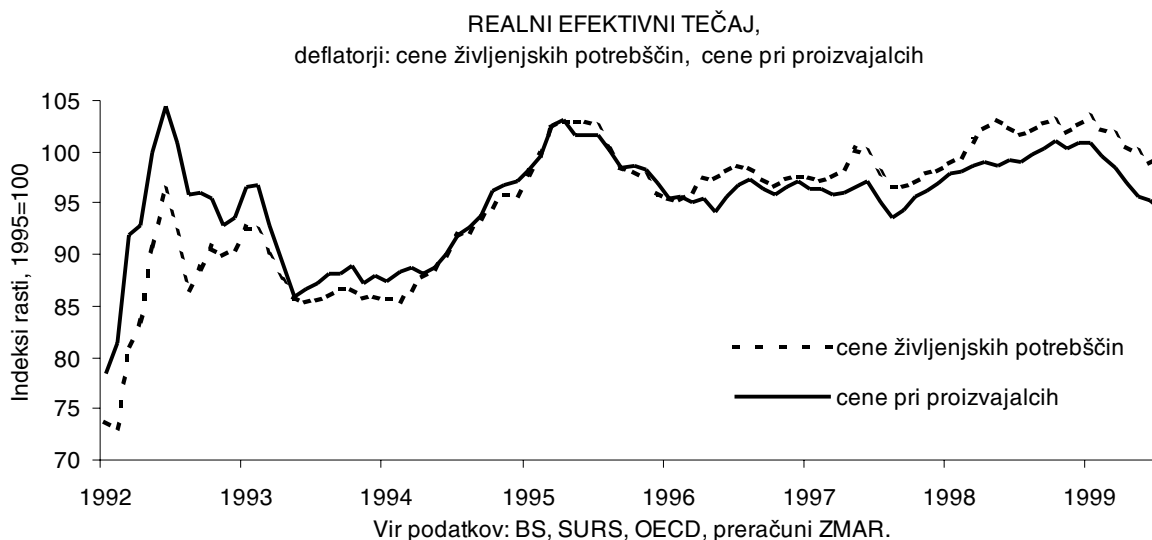
Presežki ponudbe deviz so bili v obdobju 1992-1994 predvsem posledica presežkov na tekočem računu plačilne bilance, medtem ko so v obdobju 1995-1998 izhajali zlasti iz neto prilivov deviz na kapitalnem računu, kot posledici višjih obrestnih mer doma v primerjavi s tujino. Banka Slovenije je z namenom, da omeji vplive velikih presežkov deviz na krepitev tečaja tolarja, na deviznem trgu v obdobju 1992-1998 večkrat posredovala z različnimi intervencijami. Nominalni efektivni tečaj tolarja je zato z izjemo krajših obdobj (v drugem četrtnem leta 1992, sredi leta 1994, na začetku leta 1995, sredi leta 1996 in v drugem ter tretjem četrtnem leta 1998) bolj ali manj neprekinjeno depreciriral. Nominalna deprecijacija se je po letu 1991 postopno umirjala (od 57.4% v letu 1992, preračunano iz letnih podatkov, na 2.6% v letu 1998), s tem da so krajšim obdobjem nominalne apreciacije praviloma sledila tudi krajša obdobja pospešene nominalne deprecijacije.

NOMINALNI EFEKTIVNI TEČAJ

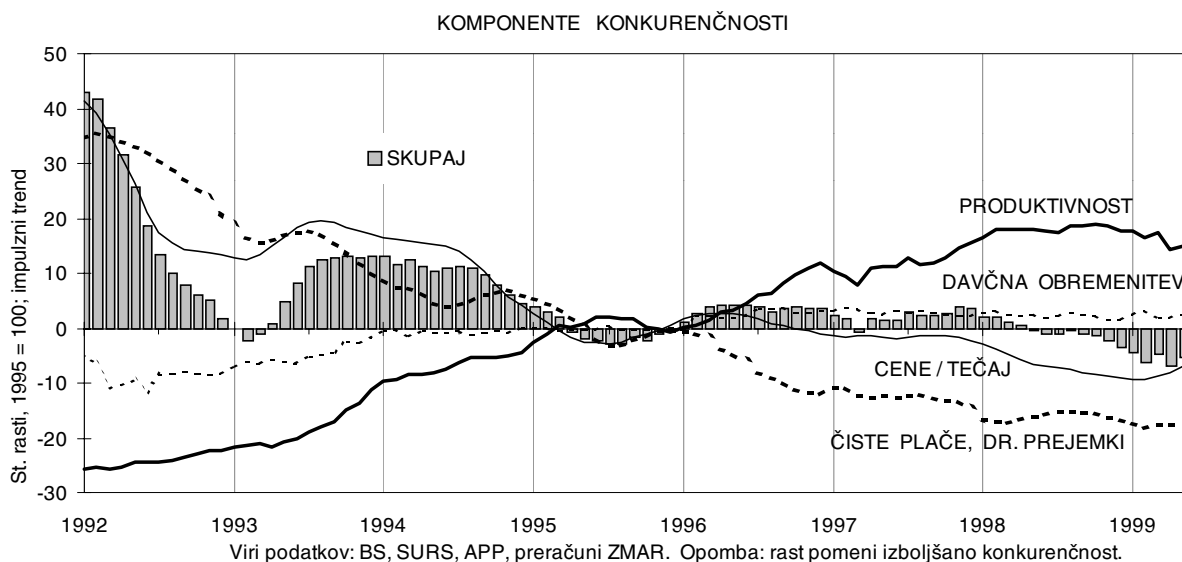

Zaradi rasti primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance v prvi polovici leta 1999, medtem ko večjih prilivov deviz na kapitalnem računu ni bilo, je bilo v letošnjem prvem polletju povpraševanje po devizah glede na ponudbo deviz na deviznem trgu prvič po monetarni osamosvojitvi precej večje. Banka Slovenije je zato z intervencijo sredi julija zavrla letošnje pospešeno upadanje nominalnega efektivnega tečaja tolarja (junija v primerjavi z decembrom za 5.4%).

Kljub pospešeni nominalni deprecijaciji tolarja po monetarni osamosvojitvi, je tečaj tolarja do košare valut še celo drugo četrtnem leta 1992 pospešeno apreciriral. Merjeno z relativno inflacijo je njegova vrednost v osmih mesecih realno porasla kar za 74%. Z nekaj mesečnimi nihanji je nato do avgusta 1993 realno padal, zatem pa po 8 mesečnem relativno stabilnem obdobju do junija 1995 ponovno pospešeno apreciriral. Za obdobje naslednjih dveh let so značilni krajši intervali relativno manj izrazite deprecijacije in apreciacije realnega efektivnega tečaja, v katerih pa tolar realne vrednosti iz maja 1995 ni dosegel. Rekordno vrednost iz leta 1995 je presegel šele maja 1998 po devetmesečni neprekinjeni apreciaciji. Po relativno stabilnem realnem efektivnem tečaju tolarja do konca leta 1998 je njegova vrednost letos zaradi presežnega povpraševanja po devizah na deviznem trgu tudi realno padala (junija v primerjavi z decembrom za 3.6%, če upoštevamo rast relativnih cen življenjskih potrebščin).

Na letni ravni je Tolar v obdobju 1993-98 bolj ali manj stalno apreciiral, z izjemo leta 1996, kar se je odrazilo v slabšanju stroškovne konkurenčnosti predelovalne dejavnosti, ki je pretežni izvoznik in uvoznik slovenskega blaga. Produktivnost dela je v predelovalnih dejavnostih sicer neprekinjeno naraščala (na medletni ravni po stopnjah med 4.5% in 11.9%), od leta 1994 precej hitreje kot realni stroški dela na zaposlenega. Pri vplivu na stroškovno konkurenčnost je bilo odločilno umirjanje rasti realnih stroškov dela na zaposlenega, ki je izhajalo iz umirjanja rasti čistih plač in drugih prejemkov iz dela na eni ter zniževanja davčne obremenitve na drugi strani. Zaostajanje rasti stroškov dela na zaposlenega za produktivnostjo dela pa je bilo vendarle premajhno, da bi bili v celoti nevtralizirani učinki močnega tolarja na mednarodno konkurenčnost.

Mednarodni položaj slovenskih predelovalnih dejavnosti se je dodatno zaostрил, ker so stroški dela na enoto proizvoda pri pomembnejših trgovinskih partnericah istočasno v glavnem upadali. Kljub bolj ali manj stalnemu poslabševanju mednarodne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti pa je slovenski tržni delež, z izjemo leta 1995, neprekinjeno naraščal.

Tabela 15: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

Efektivni tečaj in stroški delana enoto proizvoda, realne stopnje rasti v %	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Efektivni tečaj ¹ - nominalno	-21.3	-11.9	-0.5	-9.7	-5.4	-2.6	-4.9
Realno, merjen z relativ. cenami · ivljenjskih potrebščin	0.8	3.8	10.2	-2.9	0.7	4.0	0.5
Stroški dela na enoto proizvoda in komponente							
Stroški dela na enoto proizvoda, nominalno, v SIT ²	36.7	14.3	9.8	6.9	7.2	5.9	6.3
V košari valut ³	7.7	0.7	9.3	-3.5	1.4	3.2	1.1
V košari valut - relativno ⁴	4.2	3.6	9.6	-4.2	4.9	5.0	1.1
Stroški dela na zaposlenega - realno ⁵	10.3	5.7	4.9	3.9	3.4	3.4	2.5
Neto plače in drugi prejemki	15.8	10.9	6.8	7.7	4.3	3.1	2.3
Davčna obremenitev ⁶	-3.6	-4.0	-0.6	-2.5	-0.5	0.6	0.3
Produktivnost dela	7.2	11.9	8.4	6.7	4.5	5.4	3.0
Cene · ivljenjskih potrebščin/nominal. efektivni tečaj	4.6	6.6	12.9	-0.8	2.5	5.1	1.6
Tr · ni dele · 7 - v %	0.319	0.345	0.348	0.328	0.328	0.341	0.341

Viri podatkov: SURS, APP, BS, OECD Main Economic Indicators, izračuni ZMAR. **Opombe:** ¹tolarski na osnovi tr · nih tečajev: rast vrednosti indeksa pomeni rast vrednosti tolarja in obratno, ²v predelovalnih dejavnostih, za podjetja in druge organizacije s tri in več zaposlenimi, ³samo domači faktorji, ⁴glede na rast stroškov dela na enoto proizvoda 7 najpomembnejših trgovinskih partneric, ⁵deflacionirani s cenami · ivljenjskih potrebščin, ⁶razmerje bruto plače in prispevki delodajalcev / čiste plače ⁷v EU, ŠV, ZDA, Hrvaški in CEFTA-4, merjen z dele · em slovenskega izvoza v uvozu trgovinskih partneric na USD osnovi.

10. Politika javnega financiranja

Javnofinančni prihodki

V začetku leta 1991 je bil v Sloveniji postavljen nov sistem javnega financiranja. Izvedena je bila korenita davčna reforma in sprejeta zakonodaja, ki je na novo uredila javno financiranje. Sistem javnih financ je postal bolj primerljiv s sistemi v drugih državah s tržnim gospodarstvom.

Integralni proračun je postal finančni instrument, preko katerega poteka financiranje vseh oblik javne porabe razen pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter v letu 1992 tudi obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Nov davčni sistem je pomenil temeljito revizijo in zmanjšanje dotlej preštevilnih davkov in prispevkov, različnih davčnih in prispevnih osnov ter davčnih virov. Kot glavni podjetniški davek je bil uveden davek na dobiček pravnih oseb, kot glavni osebni davek pa dohodnina. Vsaka pravna in fizična oseba je postala davčni zavezanec s svojo individualno davčno obveznostjo. Prispevki so se ohranili samo še za zagotavljanje socialne varnosti in se reformirali kot prispevki delavcev in delodajalcev za socialno varnost.

V letu 1992 je bil tudi na novo urejen sistem prometnih davkov, ki je zmanjšal število tarifnih števil in število stopenj kot tudi razpon med njimi. Razširila se je davčna osnova, ker je nov sistem v primerjavi s starim nudil manj izjem, je to omogočilo nižjo splošno stopnjo in tudi večjo nevtralnost prometnega davka.

V letu 1996 je bila uvedena nova carinska zakonodaja, ki je pomenila korak naprej v prilagajanju našega gospodarstva mednarodnemu okolju. Zaradi sprejetih asociacijskih sporazumov so se zniževale carinske stopnje, kar je zniževalo prihodke iz naslova carin in uvoznih dajatev in iz vidika javnofinančnih prihodkov ustvarjalo pritisk na zmanjševanje davčne kapacitete države.

Na novo postavljeni davčni sistem je bil kasneje še dograjevan s posameznimi spremembami osnovnih davčnih zakonov. V podporo socialni politiki se je s spremembo dohodninskega zakona spremenila distribucija davčne

obremenitve dohodkov fizičnih oseb s povečanjem za tiste z nadpovprečnimi dohodki in zmanjšanjem za tiste z nižjimi dohodki. V podporo dohodkovni politiki je bil samo za leto 1994 uveden davek na previsoko izplačane plače. Z obdavčitvijo pogodbenega dela pa se je leta 1994, ko je bil davek uveden, skušalo pospešiti prehajanje nezaposlenih, ki so imeli pogodbeno delo, v redno delovno razmerje. Spremembe pri davku na dobiček pravnih oseb pa so bile preko davčnih oprostitev usmerjene v spodbujanje investicij. V letu 1995 je bila tudi znižana davčna stopnja tega davka, s čimer je bil dosežen bolj konkurenčen položaj slovenskih podjetij v mednarodnem okolju.

S sprejetjem nove davčne zakonodaje se je naš davčni sistem sicer prilagodil sistemom v drugih evropskih državah s tržnim sistemom, še vedno pa je bila neustrezna struktura davčnih virov, ki je močno odstopala od drugih primerljivih evropskih držav. Plače so bile močno obremenjene s prispevki, kar je povečevalo stroške dela in zmanjševalo našo konkurenčnost na tujih trgih, delež posrednih davkov pa je bil v strukturi davčnih virov nižji kot v drugih tržnih gospodarstvih. V nadaljevanju procesa preoblikovanja davčnega sistema je bilo zato treba spreminjati strukturo davčnih virov. Povečevati je bilo treba delež posrednih davkov, zmanjševati pa delež neposrednih.

V ta name so bili v letu 1994 uvedeni posebni prometni davki na alkoholne pijače, tobačne izdelke in posebne igre na srečo. Davčne stopnje so se postopoma povečevale, predvsem na promet naftnih derivatov, alkohol in tobačne izdelke ter na storitve, kar je tudi povečalo delež posrednih davkov v strukturi davčnih virov.

Postopoma so se po letih zniževale prispevne stopnje prispevkov za socialno varnost, tako da so bile znižane od 50.35% od mase plač v letu 1992 na 44.70% v povprečju leta 1995. Politika razbremenjevanja stroškov dela se je nadaljevala tudi v letu 1996, ko so bile stopnje prispevkov še znatno znižane in v poprečju leta dosegle okoli 40%, ob koncu leta pa so znašale celo samo 38%. Obremenitev plač v višini 38% se je ohranila tudi v naslednjih letih.

Zaradi zmanjševanja prispevnih stopenj za socialno varnost in zmanjševanja javnofinančnih prihodkov iz naslova carin in uvoznih dajatev, kar je po letu 1995 že močno zmanjševalo davčno kapaciteto države, so bili uvedeni nekateri nadomestni davčni viri. Sredi leta 1996 je bil uveden davek na plačilno listo, ki je s svojo selektivnostjo bolj razbremenil delovno intenzivne dejavnosti, ki so bile v najtežjem položaju. V letu 1997 je bila uvedena taksa za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida, ki je pomenila nov vir državnega proračuna, iz okljevastvenega vidika pa spodbudo za manjše obremenjevanje okolja s škodljivimi snovmi. V letu 1998 je bil uveden davek na bilančno vsoto bank. Osnova za plačevanje prispevkov za socialno varnost je bila razširjena tudi na druge prejemke iz delovnega razmerja. V letu 1998 so se

Tabela 16: Struktura davčnih virov po glavnih vrstah davkov in prispevkov v obdobju 1992-1998 (v %)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Davek od dobička	1.3	1.0	1.8	1.3	2.0	2.8	2.9
Dohodnina	15.2	15.0	15.4	15.1	15.9	16.0	15.4
Prometni davki	23.6	24.4	27.6	29.5	30.8	30.8	31.6
Carine in uvoz. dajatve	7.1	7.9	7.7	8.0	7.0	4.8	3.4
Prisp. za soc. varnost	47.5	46.5	41.6	41.7	38.5	37.3	36.5
Drugi prihodki	5.3	5.1	5.9	4.4	5.8	8.3	10.2
Skupaj	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

povečale sodne in registracijske takse ter taksa za obremenitev zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Nadaljevalo se je tudi povečevanje davčnih stopenj pri prometnih davkih.

Že v letu 1996 so začele aktivnost za uvedbo davka na dodano vrednost in sistema trošarin, kar je še ena zelo pomembna faza dograditve našega davčnega sistema, predvsem z vidika vključevanja v mednarodno okolje. Davek na dodano vrednost in sistem trošarin je začel veljati 1. julija 1999.

Tabela 17: Delež javnofinančnih prihodkov v primerjavi z bruto domačim proizvodom (v%)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Javnofinančni prihodki	43.3	44.7	43.4	43.1	42.7	42.0	43.0
v tem:							
Davek od dobička	0.6	0.5	0.8	0.6	0.9	1.2	1.2
Dohodnina	6.8	6.8	6.8	6.6	6.8	6.7	6.6
Prispevki za socialno varnost	20.5	20.9	18.7	18.4	16.6	15.6	15.6
Prometni davki	10.6	11.1	12.4	13.0	13.2	13.4	13.5
Carine in uvozne dajatve	3.2	3.6	3.5	3.5	3.0	2.0	1.5

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

Delež javnofinančnih prihodkov v bruto domačem proizvodu se je v obdobju 1992-1998 gibal med 42% in 44.7% bruto domačega proizvoda. V letu 1992 je znašal 43.3%, se v letu 1993 povečal za 1.4 strukturne točke, po tem pa se je začel zmanjševati, tako da je v letu 1994 približno dosegel raven iz leta 1992. Po letu 1994 so javnofinančni prihodki naraščali počasneje od rasti bruto domačega proizvoda, tako da se je v letu 1997 njihov delež v bruto domačem proizvodu zmanjšal na okoli 42%. Zmanjševanje prihodkov iz carin in uvoznih dajatev ter prihodkov iz prispevkov za socialno varnost je v letu 1998 narekovalo uvedbo novih davčnih virov, zato se je delež javnofinančnih prihodkov v bruto domačem proizvodu zopet povečal na 43%.

Javnofinančni odhodki

Po deležu javnofinančnih odhodkov v bruto domačem proizvodu spada Slovenija med razvita gospodarstva. Sorazmerno visok delež je po eni strani posledica majhnosti države z relativno drago državno upravo, po drugi strani pa dokaj razvitega sistema zagotavljanja socialne varnosti prebivalstva. V obdobju po osamosvojitvi je bila Slovenija soočena tudi s precejšnjimi pritiski na povečevanje javnofinančnih odhodkov zaradi izgradnje lastnih državotvornih institucij, potrebe po prestrukturiranju javnih izdatkov, reševanja strukturnih problemov in sanacije preteklih izgub.

Javnofinančni odhodki vključujejo proračunsko porabo države in občin, odhodke obveznega zdravstvenega zavarovanja in odhodke pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Delež javnofinančnih odhodkov v bruto domačem proizvodu se je v obdobju 1992-1998 gibal med 42% in 44% bruto domačega proizvoda. V letu 1992 so po konsolidaciji vseh javnofinančnih odhodkov (v skladu z metodologijo Mednarodnega denarnega sklada) javnofinančni odhodki znašali okoli 42%. V letu 1993 so precej porasli in dosegli 43.8% bruto domačega proizvoda. V letih 1995 in 1996 je rast javnofinančnih odhodkov zaostajala za rastjo bruto domačega proizvoda, njihov delež v bruto domačem proizvodu se je do leta 1996 zmanjšal na 42.4%. Po letu 1996 pa je njihova rast prehitela rast aktivnosti gospodarstva. Pritiski na naraščanje javnofinančnih odhodkov so bili znatni, predvsem na segmentu plač in zaposlovanja kot tudi na področju

socialnih transferov in transferov v pokojninsko blagajno. Delež odhodkov se je leta 1997 povečal za 0.8 strukturne točke in leta 1998 še za 0.4 strukturne točke, tako da je v letu 1998 dosegel 43.8% bruto domačega proizvoda. Pritiske na javnofinančne odhodke so se nadaljevali tudi v letu 1999. Ocenjujemo, da se bo v letu 1999 delež javnofinančnih odhodkov v bruto domačem proizvodu še povečal in dosegel okoli 44.5% bruto domačega proizvoda.

Tabela 18: Struktura konsolidiranih javnofinančnih odhodkov v %

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Javnofinančni odhodki skupaj	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Proračunska poraba dr-ave	46.1	45.1	44.0	45.1	44.2	45.5	46.1
Proračunska poraba občin	10.7	11.1	11.5	10.1	10.9	10.5	10.6
Pokojninsko in invalid. zavarov.	27.6	27.8	29.1	29.8	29.8	29.1	28.6
Obvezno zdravstveno zavarov.	15.6	16.0	15.4	15.0	15.1	14.9	14.7

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

Po letu 1991 je sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja poleg svoje temeljne funkcije zagotavljanja socialne varnosti zavarovancem, upokojevcem, invalidom in njihovim družinskim članom prevzel del bremena prestrukturiranja in sanacije gospodarstva. Preko možnosti predčasnega upokojevanja, možnosti upokojitve s polno delovno dobo ne glede na starost in dokupov pokojninske dobe za presežne delavce, je blažil pritisk na zmanjšanje zaposlenosti, kar pa je močno povečevalo število upokojevcem. V letu 1992 je bil z novim pokojninskim zakonom določen postopen prehod na višje starostne meje za upokojitve, odpravljena je bila možnost upokojitve ne glede na starost in omejeno predčasno upokojevanje, kar je nekoliko upočasnilo rasti upokojevanja. V letu 1991 se je število upravičencev povečalo za okoli 9%, v letu 1992 se je povečalo še za nadaljnjih 5.8% in leta 1993 še za 1.9%. V letu 1994 se je naraščanje števila upravičencev nekoliko ustalilo in po letu 1996 raslo po stopnji okoli 1%.

Poleg znatne rasti števila upokojevcem in drugih upravičencev iz pokojninsko in invalidskega zavarovanja so bili v sistemu uporabljeni za prejemnike ugodni mehanizmi valorizacije. Pokojnine, ki so se v vsem obdobju usklajevale z gibanjem plač, so se po letu 1992 znatno realno povečevale. Njihova rast se je upočasnila šele po letu 1996, kot posledica uspešnejše dohodkovne politike. Pokojninski sistem je tako ohranjal visoko razmerje med povprečno plačo in povprečno pokojnino za polno starostno dobo.

Za realizacijo pravic, ki izhajajo iz zakona in drugih predpisov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se je od leta 1992 do leta 1995 povečeval delež odhodkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja (brez prispevka za zdravstveno zavarovanje upokojevcem) v bruto domačem proizvodu in sicer od 10.8% v letu 1991 na 13.6% v letu 1995. Po letu 1995 pa se je delež odhodkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja v bruto domačem proizvodu začel rahlo zmanjševati in je leta 1998 dosegel 13.3%. Za leto 1999 ocenjujemo, da se bo delež odhodkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja v bruto domačem proizvodu povečal za 0.1 strukturne točke in dosegel 13.4%.

Da bi sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja prilagodili spremenjenim demografskim, gospodarskim in socialnim okoliščinam, se je pristopilo k pripravi korenite reforme pokojninskega sistema, ki bo dolgoročno zagotavljal socialno varnost tako upokojevcem, ki so že uveljavili pravice, kot tudi sedanjim zavarovancem in tistim, ki so šele vstopili v zavarovanje in

bodo pravice uveljavljali kasneje. Pokojninska reforma je v zaključni fazi in bo uveljavljena po sprejetju novega pokojninskega zakona predvidoma v začetku leta 2000.

V letu 1992 je bila sprejeta nova zdravstvena zakonodaja, ki je na novo opredelila vlogo posameznih nosilcev v sistemu zdravstvenega zavarovanja, uvedla spremembe na področju mreže izvajalcev zdravstvenih storitev z možnostjo uvajanja zasebnosti in uvedla poleg obveznega tudi prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Financiranje obveznega zdravstvenega zavarovanja je bilo prevešeno iz integralnega proračuna na Zavod za zdravstveno zavarovanje.

Za zagotavljanje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja je bilo leta 1992 namenjenih okoli 7% bruto domačega proizvoda, v letu 1993 pa se je delež odhodkov za obvezno zdravstveno zavarovanje v bruto domačem proizvodu povečal na 7.3%. Po letu 1993 se je delež sredstev za obvezno zdravstveno zavarovanje začel postopoma zmanjševati tako, da je v letu 1998 dosegel 6.7% bruto domačega proizvoda. Za leto 1999 ocenjujemo, da se bo delež odhodkov obveznega zdravstvenega zavarovanja še nekoliko zmanjšal in po predvidevanjih dosegel okoli 6.5% bruto domačega proizvoda.

Zmanjševanje deleža obveznega zdravstvenega zavarovanja v bruto domačem proizvodu ni pomenilo bistvenega zmanjševanja pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ampak je bilo deloma posledica prenosa dela obveznega zavarovanja v prostovoljno zdravstveno zavarovanje in v osebno porabo prebivalstva v skladu s sprejeto politiko, deloma pa tudi posledica racionalizacij v zdravstvu. Široko zastavljen obseg pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki je v primerjavi z razvitimi državami precej velik, saj zajema poleg široko opredeljenih pravic do zdravstvenih storitev še pravice do denarnih nadomestil za čas odsotnosti iz dela, je glede na materialne možnosti zahteval določeno racionalizacijo izdatkov v zdravstvu. Zlasti pereč je bil obdobju tranzicije problem zdravstvenega absentizma, ker ni bil povezan le z zdravstvenim stanjem zaposlenih ampak tudi z drugimi dejavniki delovnega, bivalnega in socialnega okolja. Zato je bilo potrebno z ukrepi zmanjšati izdatke za denarna nadomestila za čas odsotnosti iz dela. Ker so močno naraščali tudi izdatki za zdravila, so bili prav tako sprejeti ukrepi za zmanjševanje izdatkov za te namene ter drugi ukrepi za racionalizacijo izvajanja zdravstvenih programov.

Po osamosvojitvi je bila Slovenija soočena s precejšnjimi pritiski na povečevanje obsega proračunskih odhodkov. Osamosvojitve je prinesla potrebo po izgradnji državotvornih funkcij in institucij, reševati je bilo potrebno strukturalne probleme ob izgubi trgov, sanirati pretekle izgube, tranzicija pa je zahtevala tudi prestrukturiranje javnih izdatkov. Majhnost države je pomenila relativno drago državno upravo, precej razviti pa so bili tudi sistemi socialnega varstva prebivalstva.

Odhodki državnega proračuna so v obdobju 1992 do 1998 realno naraščali hitreje od rasti bruto domačega proizvoda. V letu 1992 so dosegli 22.3 % bruto domačega proizvoda in se do leta 1998 povzpeli na 26.4% bruto domačega proizvoda.

V strukturi odhodkov državnega proračuna so se v obdobju 1992 do 1998 relativno močno povečevali izdatki za plače državnih organov, izvajalskih organizacij in javnih zavodov. Delež izdatkov za plače se je od 5.1% bruto

domačega proizvoda v letu 1992 povečal na okoli 7% bruto domačega proizvoda v letu 1997. Sredi leta 1994 je bil sprejet zakon o razmerju plač, ki je pomenil povečane izdatke za plače iz državnega proračuna, povečevalo pa se je tudi število zaposlenih. Restriktivna politika plač v javnem sektorju je upočasnila realno rast odhodkov države za plače šele v letu 1998.

Precejšnja realna povečanja so v tem obdobju beležila tudi sredstva, namenjena za različne socialne transfere. Njihov delež v bruto domačem proizvodu se je gibal med 3.4% in 4%. Njihova notranja struktura se je spreminjala v korist nadomestil na področju zaposlovanja (brezposelnost), otroškega varstva (univerzalni otroški dodatek) in varstva borcev (uveljavljanje novih zakonov). Po letu 1995 pa so velik pritisk na proračunske odhodke predstavljali tudi transferi državnega proračuna v pokojninsko blagajno, s katerimi se je kompenziralo manjkajoča sredstva pokojninske blagajne, zaradi drastičnega zniževanja stopenj prispevkov za socialno varnost. Njihov delež v bruto domačem proizvodu se je povečal od 0.9% v letu 1995 na 4.1% bruto domačega proizvoda v letu 1998. V letu 1998 so predstavljali že dobrih 15% vseh odhodkov državnega proračuna.

Za subvencije in transfere gospodarstvu iz državnega proračuna se je namenjalo v letu 1992 kar 2.8% bruto domačega proizvoda. Kasneje se je njihov delež v bruto domačem proizvodu zmanjševal in se do leta 1998 razpolovil. Velik del je bil namenjen izvajanju aktivne politike zaposlovanja, pa tudi reševanju izgub in nesolventnosti predvsem velikih sistemov.

Za investicijske odhodke se je iz državnega proračuna namenjalo od 3% do 3.5% bruto domačega proizvoda. Po letu 1995 pa je ta delež padel celo nekoliko pod 3%. Zaradi pritiskov na povečanje odhodkov za klasično porabo države (plače, materialni stroški) in za socialne transfere, vključno s transferi v pokojninsko blagajno je prišlo do izrinjanja teh iz razvojnega vidika pomembnejših izdatkov državnega proračuna.

Proračunska poraba občin je v obdobju 1992 -1998 dosegala okoli 5% bruto domačega proizvoda. Pred letom 1992 je bil delež proračunske porabe občin sicer višji, leta 1992 pa je bilo precej nalog, ki so jih prej opravljale občine, prevešeno v državni proračun. Občinam je predvsem ostalo financiranje funkcij občinske uprave, dejavnost predšolske vzgoje ter financiranje dejavnosti občinske infrastrukture.

Velik pritisk na obseg proračunske porabe občin pa v zadnjih letih pomeni tudi povečevanje števila občin, ki se je povečalo z novo ureditvijo od 60 v začetku obdobja na 192 v letu 1999. S sistemom dopolnjevanja financiranja občin s transferi iz državnega proračuna se skuša kompenzirati razlike med občinami in se jim z dopolnilnimi sredstvi iz državnega proračuna omogoča zagotovljeni obseg porabe po določenih kriterijih.

Po konsolidaciji javnofinančnih prihodkov in javnofinančnih odhodkov v skladu z metodologijo Mednarodnega denarnega sklada je globalna bilanca javnega financiranja v letih 1992 in 1993 beležila javnofinančni suficit, v obdobju 1994 do 1996 pa je bila uravnotežena. Uravnoteženost javnih financ je odigrala pozitivno vlogo pri stabilizaciji gospodarstva, saj ni ustvarjala dodatnih pritiskov na obresti in na tečaj preko zadolževanja v tujini.

Javnofinančni račun v Sloveniji je prvič izkazal primanjkljaj v letu 1997, ko so se na strani prihodkov pokazale javnofinančne posledice zniževanja prispevkov

Tabela 19: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF (deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v %)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Javnofinančni prihodki	43.3	44.7	43.4	43.1	42.7	42.0	43.0
Javnofinančni odhodki	42.1	43.8	43.4	43.1	42.4	43.2	43.8
Presežek / primanjkljaj	1.2	0.9	0.0	0.0	0.3	-1.2	-0.8

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

za socialno varnost in upadanja prihodkov od carin, ki jih niso uspeli nadomestiti novi davčni viri. Po drugi strani so se povečevali pritiski na javnofinančne odhodke, predvsem zaradi povečanja izdatkov za plače, ki so sledili rasti plač in zaposlenosti v javnem sektorju in povečanje izdatkov za socialne transfere, kot posledica obstoječih sistemov socialne varnosti. Dodaten pritisk so povzročale potrebe po povečanih transferih v pokojninsko blagajno, ki so kompenzirali manjkajoča sredstva v sistemu pokojninsko-invalidskega zavarovanja zaradi znižanih stopenj prispevkov za socialno varnost. Z ukrepi ekonomske politike se je sicer blažilo pritiske na javnofinančne odhodke in skušalo se je zagotavljati čim bolj stabilne vire financiranja, vendar je kljub temu javnofinančni primanjkljaj v letu 1997 znašal 1.2% bruto domačega proizvoda, v letu 1998 pa se je nekoliko zmanjšal in dosegel 0.8% bruto domačega proizvoda. Javnofinančni odhodki se bodo po ocenah v letu 1999 gibali nekoliko hitreje kot javnofinančni prihodki, zato ocenjujemo, da bo konsolidirana bilanca javnega financiranja v letu 1999 izkazala primanjkljaj v višini okoli 1% bruto domačega proizvoda.

11. Dohodkovna politika

V tranzicijskem obdobju se je tudi sistem plač moral prilagajati novim okoliščinam vendar pa dohodkovna politika v prvih letih po osamosvojitvi ni imela na razpolago ustreznih mehanizmov, ki bi zagotavljali želeno realno počasnejšo rast plače na zaposlenega od rasti produktivnosti dela. Kot osnovni instrument določanja plač so bile uvedene kolektivne pogodbe. Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo je v začetku upoštevala previsoko raven izhodiščnih plač in mehanizem usklajevanja plač je praktično upošteval 100% rast cen življenjskih potrebščin z mesečno uskladitvijo, kar je bilo za prihajajoče gospodarske razmere nevzdržno. Kolektivna pogodba za negospodarstvo, ki je pokrivala javni sektor plač, je bila v rasti plač vezana na rast bruto plače v privatnem sektorju (gospodarstvu). Slednje je močno pritiskalo na javnofinančne izdatke zaradi česar je bil koncem leta 1990 sprejet intervencijski zakon na področju plač "Zakon o izplačevanju osebnih dohodkov in nekaterih drugih prejemkov delavcev za 1991 leto", ki je bil kasneje podaljšan do vključno marca leta 1992. Veljal je za gospodarske družbe s 50% in več družbenega kapitala. Določil je osnovo za obračun plače kot povprečje nekega obdobja v letu 1990, ki je bilo različno za privatni in javni sektor. Mehanizem usklajevanja plač je upošteval 70% rasti cen življenjskih potrebščin in se je izvajal mesečno. Določil je tudi najvišjo bruto plačo na zaposlenega v višini petnajstih zajamčenih plač. S temi ukrepi je dohodkovna politika dosegla, da je v letu 1991 (od decembra 1990 do decembra 1991) realna neto plača na zaposlenega realno upadla za okoli 30% (za leto 1991 je težko primerjati bruto plačo, ker se je v tem času spremenil sistem prispevkov in davkov, kar je vplivalo na strukturo bruto plače).

Ob prenehanju veljavnosti zakona so plače najprej poskočile v gospodarstvu, saj so jim to omogočale kolektivne pogodbe, posledično zaradi mehanizmov

v kolektivni pogodbi za negospodarstvo pa tudi v javnem sektorju. V letu 1992 (od decembra 1991 do decembra 1992) je realna plača porasla približno za toliko kot je realno upadla v prejšnjem letu. Porast realne plače na zaposlenega v gospodarstvu se je dogajal v času že več let trajajočega upadanja realnega bruto domačega proizvoda, naraščajoča masa plač javnega sektorja pa je prekomerno povečevala javnofinančne izdatke in s tem obremenjevala gospodarstvo, ki bi v času prestrukturiranja potrebovalo predvsem davčno razbremenitev.

Koncem leta 1992 je ekonomska politika v začasni kolektivni pogodbi za negospodarstvo dosegla prekinitev povezanosti rasti plač v javnem sektorju z rastjo plač v gospodarstvu, obenem pa se je določila raven izhodiščne plače na nižji ravni. Mehanizem usklajevanja je bil dokaj restriktiven, vendar se je usklajevanje še vedno izvajalo vsak mesec. V začetku leta 1993 pa se je sklenil še aneks h kolektivni pogodbi za gospodarstvo, kjer je bil vgrajen enak mehanizem usklajevanja kot pri javnem sektorju, le raven izhodiščnih plač je bila še vedno previsoka. Zaradi preohlapnih opredelitev v kolektivni pogodbi za gospodarstvo, je le ta omogočala večjo rast plač. V marcu 1993 je bil sprejet "Zakon o načinu obračunavanja in izplačevanja plač", ki je sicer zadržal mehanizem usklajevanja iz obeh pogodb, vendar pa je določil bolj restriktivno osnovo za plače. Tudi ta zakon je veljal za gospodarske družbe s 50% in več družbenega kapitala. Njegova veljavnost je bila kasneje skrajšana na prvo polovico leta 1993. Pogoj za to je bila nova kolektivna pogodba za negospodarstvo in socialni sporazum. Sprejeta nova splošna kolektivna pogodba za negospodarstvo je prevzela restriktivni mehanizem usklajevanja iz začasne kolektivne pogodbe in tudi nižjo raven izhodiščne plače. Nova splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo je privzela restriktivni mehanizem usklajevanja, ni pa znižala raven izhodiščne plače določene v aneksu prejšnje kolektivne pogodbe in je bila zato tako ohlapna kot prejšnji aneks. Razmere za podpis socialnega sporazuma še niso bile godne. V letu 1993 (od decembra 1992 do decembra 1993) je bruto plača na zaposlenega realno porasla za 3.4% in tako rast dosegla predvsem zaradi realnega padca plač v javnem sektorju, medtem ko so plače v gospodarstvu realno porasle za 5%.

V letu 1994, kljub dolgim pogajanjem, socialni sporazum ni bil sklenjen. Sklenil se je Dogovor o politiki plač v gospodarstvu za leto 1994 kot separat k socialnemu sporazumu. Socialno sporazumevanje se je tako najprej začelo na plačnem področju. V dogovoru je bil člen s katerim se je ustanovil Ekonomsko-socialni svet kot tripartitni organ delodajalcev, delojemalcev in vlade. Obravnaval in dajal naj bi mnenja na ukrepe ekonomske in socialne politike.

V dogovoru je bila določena osnova za izplačevanje plač, mehanizem usklajevanja plač z rastjo cen je bil privzet iz kolektivnih pogodb gospodarstva in javnega sektorja, obenem pa se je podaljšala doba med uskladitvami z rastjo cen iz enega na tri mesece. Dogovor je veljal za vse gospodarske družbe, ne glede na delež družbenega kapitala. Vsi, ki so z izplačili plač presegali dogovorjeno rast, pa so morali, odvisno od višine preseganja, določen delež sredstev vplačati v namenska sredstva za zaposlovanje. Plače poslovnih delavcev naj bi bile odvisne od kriterijev, ki bi jih morali sestaviti v Združenju Manager in Gospodarski zbornici. Na osnovi dogovora je bil sprejet Zakon o izvajanju dogovora o politiki plač v gospodarstvu za leto 1994.

Sočasno z dogovorom je bila sprejeta tudi tarifna priloga k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo za leto 1994, ki je ravno tako zajela ves mehanizem

usklajevanja plač z rastjo cen, vključno s četrletnim obdobjem uskladitve. Izhodiščne plače so bile povečane nominalno za 0.8%. V kolektivnih pogodbah dejavnosti izhodiščne plače niso smele presegati za več 15% tako določene izhodiščne plače.

Na področju javnega sektorja je bil sprejet Zakon o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in v organih lokalnih skupnosti. Z zakonom, pri katerem so sodelovali tudi sindikati dejavnosti javnega sektorja, se je želelo uskladiti razmerja med plačami, ki so se izhajajoč iz kolektivnih pogodb po dejavnostih javnega sektorja že močno razlikovala. Z zakonom so bili določeni količniki za najbolj tipična delovna mesta in dana je bila možnost napredovanja s pravilnikom o napredovanju. Osnovni problem pa bil, da je bila izhodiščna plača v javnem sektorju, na osnovi kolektivne pogodbe za negospodarstvo, precej nižja kot v gospodarstvu, možnosti izplačila uspešnosti pa so bile omejene na 5%. Robni pogoji tega zakona so plače nosilnih poklicev dejavnosti močno omejevali, kar je posledično pogojevalo stalne pritiske na uvajanje novih dodatkov v kolektivnih pogodbah dejavnosti s katerimi se je skušalo povečevati plače.

V letu 1994 (od decembra 1993 do decembra 1994) je bruto plača na zaposlenega porasla za 3.7%, predvsem zaradi precejšnjega porasta bruto plač v javnem sektorju ob uvedbi zakona o razmerjih plač, saj so te realno porasle za okoli 9.6%, medtem ko so v gospodarstvu porasle za 1.3%. V obravnavanem obdobju se je prvič zgodilo, da je bila na letni ravni rast realne bruto plače na zaposlenega počasnejša od rasti produktivnosti dela.

V začetku leta 1995 je bilo oblikovanje plač odvisno le od omejitev v kolektivnih pogodbah. V mesecu aprilu je bil sprejet Socialni sporazum za leto 1995, ki je določil okvirne pogoje ekonomske in socialne politike, sočasno pa je bil sprejet tudi Dogovor o politiki plač in drugih prejemkov zaposlenih v gospodarstvu. Mesec kasneje je bil sprejet zakon o izvajanju tega dogovora. Uveden je bil enostavnejši usklajevalni mehanizem, ki je pri usklajevanju plač upošteval 80% dosežene rasti cen s tem, da je bilo usklajevanje še vedno četrletno. Dana je bila možnost dodatnega izplačevanja plač na osnovi poslovnega uspeha. Uvedla in določila se je tudi višina minimalne plače, ki jo mora izplačati delodajalec za delo za poln delovni čas. Institut zajamčene plače je v preteklosti odigral podobno vlogo, vendar je obdobje visoke inflacije izničilo osnovno vlogo varovanja najnižjega plačila za opravljeno delo. Z uvedbo minimalne plače smo se uskladili tudi z državami Evropske zveze, ki imajo tako opredeljeno minimalno plačo. V zakonu je bila opredeljena tudi najvišja možna plača. Z ukrepom določitve minimalne plače je ekonomski politiki uspelo zmanjšati razlike v plačah, ki so se že močno povečale.

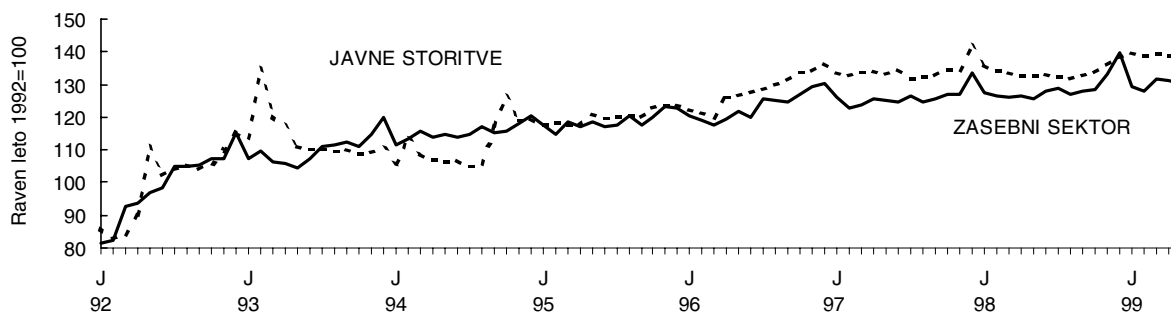
Sočasno je bila podpisana tudi tarifna priloga k splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo, ki je izhodiščno plačo povečala nominalno za 7%. V javnem sektorju se je začelo izvajati usmeritev iz socialnega sporazuma o postopnem izenačevanju izhodiščnih plač zaposlenih v gospodarstvu in negospodarstvu s podpisom aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarstvo. Na splošno je bila dohodkovna politika uspešna, saj so plače v letu 1995 (od decembra 1994 do decembra 1995) porasle za 3.1% od tega v gospodarstvu za 2.4% in v javnem sektorju za 4.2%.

V letu 1996 je bilo do konca meseca marca oblikovanje plač še odvisno od Dogovora o politiki plač in drugih prejemkov zaposlenih v gospodarstvu za leto 1995. Konec maja je bil sklenjen Socialni sporazum za leto 1996, ki je

določil okvirne pogoje za področje plač, zaposlovanja, cen in davčne politike. Mesec kasneje je bil sprejet tudi zakon o izvajanju tega socialnega sporazuma za področje plač. Določena je bila osnova za izplačevanje plač ter mehanizem, ki je pri usklajevanju plač upošteval 85% rasti cen, usklajevanje pa je bilo še vedno trimesečno. Prvič se je v usklajevalnem mehanizmu pojavila varovalka za primer prehitre rasti cen. Ponovno je bila določena minimalna plača ne pa tudi najvišja plača. Ravno zaradi prevelike omejitve najvišjih plač v preteklem letu ter nobene omejitve v tekočem letu, so se močno povečale plače po individualnih pogodbah v gospodarstvu. Obenem se je zaradi plač v parlamentu ter sodniških plač pod pritiskom stavk povečala plača v dejavnostih javnega sektorja z uvedbo dodatkov v vseh kolektivnih pogodbah dejavnosti. Vse to je vplivalo na precejšnjo realno rast bruto plače na zaposlenega v letu 1996 (od decembra 1995 do decembra 1996), ki je dosegla 7.8%, od tega plače v gospodarstvu 6.5% in v javnem sektorju 10.1%.

Nov socialni sporazum za leto 1997 ni bil podpisan zaradi različnih stališč delodajalcev in vlade glede proračunskih izhodišč, vendar pa so bili robni pogoji za plačno politiko med socialnimi partnerji usklajeni. Zaradi tega je bil lahko sprejet Zakon o minimalni plači in načinu usklajevanja plač, ki je povzel celotno dogovorjeno politiko na tem področju in je veljal do 30.6.1999. Nič več se ni določalo osnove za izplačilo plač. Določanje plač se je prepustilo kolektivnim pogodbam kot osnovnim instrumentom. Zakon je določil le mehanizem usklajevanja in višino minimalne plače, kajti zakon o minimalni plači še ni bil sprejet. Ob dejstvu, da je bila rast inflacija že v letu 1996 znižana na enomestno številko ter ob upoštevanju varnostnih mehanizmov v primeru hitrejše rasti cen od predvidenih, je bil sedaj možen prehod iz četrletnega na letno usklajevanje. Pri usklajevanju plač se je še vedno upoštevalo 85% rasti cen doseženih v preteklem obdobju, vgrajene varovalke pa so omogočile predčasno uskladitev v primeru, da bi bila rast cen hitrejša od načrtovane. Z zakonom je bil ta mehanizem usklajevanja določen tudi za nekatere plače poklicev (poslanci, sodniki, člani vlade), ki so doslej imeli ugodnejše mehanizme s čemer je bil odstranjen ta vir nesoglasij med sindikati javnega sektorja. Poleg tega se je omejila rast plač po individualnih pogodbah in sicer na doseženo rast plač iz kolektivnih pogodb. Določena je bila minimalna plača. V letu 1997 (od decembra 1996 do decembra 1997) je bruto plača na zaposlenega realno porasla za 2.4%, od tega plače v gospodarstvu za 1.8% in v javnem sektorju za 3.8%. V letu 1998 (od decembra 1997 do decembra 1998) je bruto plača na zaposlenega realno porasla za 1.6%. Plače v gospodarstvu so porasle za 4.7%, v javnem sektorju pa nazadovale za 2.3%. Po letu 1994 se je ponovno zgodilo da je bila v letih 1997 in 1998 letna rast realne bruto plače na zaposlenega počasnejša od rasti produktivnosti dela.

MESEČNE REALNE BRUTO PLAČE NA ZAPOSLENEGA

Vir podatkov: SURS, preračuni ZMAR. Opomba: indeks realnih bruto plač na zaposlenega (1992=100), deflacirano z indeksom cen življenjskih potrebščin (december 1998=100).

Uspešna politika plač dosežena v obeh letih, je bila zato dobra osnova za naprej. Zakon je sicer veljal še do konca meseca junija 1999, vendar je bilo potrebno plačno politiko za leto 1999 urediti preje, saj je bilo potrebno sprejeti varovalne mehanizme ob uvedbi davka na dodano vrednost (1. Julija 1999), ki jih stari zakon ni predvidel. Socialni sporazum za obdobje 1999 do 2001 je sicer bil v sprejemanju, vendar so obstajala nesoglasja glede pokojninske reforme. Tako je bila politika na področju plač, ki je bila usklajena z vsemi tremi socialnimi partnerji, opredeljena z Dogovorom o politiki plač za obdobje 1999-2001 in sprejeta z zakonom. Zakon o minimalni plači, o načinu usklajevanja plač in o regresu za letni dopust v obdobju 1999-2001 je povzel mehanizem usklajevanja iz prejšnjega zakona. Izjema je leto 1999 v katerem se zaradi uvedbe davka na dodano vrednost, uskladi plača tudi med letom in sicer pri plačah za avgust za 85% rasti cen v prvih šestih mesecih leta. S tem naj bi se ublažil vpliv DDV na kupno moč prebivalstva. Kot socialni ukrep je dodatno predviden še dodatek k plačam, ki so pod slovenskim povprečjem. V naslednji uskladitvi pa se bo pri upoštevanju rasti cen, na osnovi skupno dogovorjene metodologije, izločil vpliv rasti cen zaradi uvedbe DDV. V naslednjih letih je predvideno le enkratno letno usklajevanje plač, z varovalnimi mehanizmi v primeru hitrejše rasti cen od načrtovane. Določena je tudi višina minimalne plače in zanjo velja enak mehanizem usklajevanja kot za plače. Poleg tega pa se enkrat letno uskladi z rastjo bruto domačega proizvoda. Usklajevanje teh plač na osnovi splošnega gospodarskega razvoja pa se bo izvajalo, le dokler minimalna plača ne bo dosegla 58% povprečne plače zaposlenih po kolektivni pogodbi v predelovalnih dejavnostih. Enako kot v prejšnjem zakonu je bila omejena rast plač po individualnih pogodbah. Določen je bil tudi način izplačevanja plač iz naslova doseženih poslovnih rezultatov. Tako določeni okvirni pogoji naj bi tudi v bodoče zagotavljali počasnejše naraščanje plač od rasti produktivnosti dela.

Tabela 20: Gibanje bruto domačega proizvoda, produktivnosti dela in realne bruto plače na zaposlenega v obdobju od leta 1992 do 1999

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Bruto domači proizvod	-5.5	2.8	5.3	4.1	3.5	4.6	3.9	3.5
Produktivnost dela	-1.4	4.6	5.7	3.3	4.4	4.6	3.8	3.2
Bruto plača na zaposlenega	0.7	11.7	4.7	5.1	5.1	2.4	1.6	2.0

Vir: SURS in Pomladansko poročilo 1999, ZMAR.

12. Inflacija in cenovna politika

Inflacija je bila v Jugoslaviji vseskozi prisotna. Njen vzrok je bil v strukturi trga, ki je imel primesi centralnoplanskega sistema in hkrati elemente tržnega mehanizma. Poglavitna inflacijska vira sta tedaj bila plansko določene plače in tržna nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem. Če so bila nesorazmerja preveč očitna, jih je ali plansko ali s stabilizacijskimi paketi, katerih naloga je bilo krčenje presežne količine denarja v obtoku, reševala država. Na ta način pa so se vzpostavila neustrezna relativna cenovna razmerja. Predvsem so bili podcenjeni sektorji, ki so imeli večji vpliv na življenjsko raven prebivalcev, še posebej infrastrukturne dejavnosti. Primanjkljaje, ki so zaradi tega nastali v infrastrukturnih sektorjih, so vlade krile s subvencijami. V drugi polovici osemdesetih let so rastoči stroškovni pritiski, presežna inflacijska pričakovanja in v osnovi vgrajena nestabilnost socialističnega sistema, ob zunanjem neravnovesju in dolžniški krizi, prerasli v hiperinflacijo.

Slovenija je zaradi srbskega vdora v finančni sistem Centralne banke začela s plebiscitarnimi aktivnostmi v januarju 1991.

Tabela 21: Rast cen v Jugoslaviji in Sloveniji v obdobju od 1985 do 1989

stopnja rasti v %	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Inflacija ¹						
Slovenija	79.3	93.1	130.6	202.2	2772.3	104.6
Jugoslavija	75.7	88.1	118.4	198.7	np	121.7
Cene ind. proizv.						
Slovenija	94.8	83.7	106.4	206.4	2829.6	43.9
Jugoslavija	81.5	70.6	99.2	203.2	2647.8	61.9

Opombe:¹Indeks cen na drobno Vir: Pročevalac Skupščine SRS in SFRJ, letnik XV, št.15/I, junij 1989, podatki SURS.

Konec junija leta 1991 se je Slovenija gospodarsko in politično osamosvojila. Samostojnost je dočakala v težki gospodarski krizi, ekonomsko neravnovesje je bilo tako zunanje kot notranje. Raven cen je bila deformirana zaradi neuspešnih protiinflacijskih programov in ukrepov jugoslovanskih gospodarskih politik, gospodarska aktivnost je upadala, inflacija je naraščala. V letu 1991 je domača valuta devalvirala za 77%, kar je še spodbudilo inflacijo. Drugi tedanji inflacijski vir je bil prenos izgub podjetij zaradi izgube ex-jugoslovanskih trgov na domače cene.

Julija 1991 je vlada sprejela nov Zakon o cenah ter relativno obsežen nadzor na cenami okoli tretjine strateških proizvodov in storitev. Ostale cene so se po Zakonu o cenah oblikovale samostojno na trgu. Vlada je posredno nadzorovala še cene tistih proizvodov, ki so v reprodukcijskih verigah sledili neposredno nadzorovanim cenam. S sprejetjem Zakona o cenah in obljubo, da bo preiščljeno in sprotno prilagajala relativne cene je vlada podprla monetarna stabilizacijska prizadevanja Banke Slovenije in s tem tudi upočasnila inflacijska pričakovanja.

Ključni korak pri nižanju in stabiliziranju tedaj naglo rastoče inflacije je bila monetarna osamosvojitve v oktobru 1991. V mesecu, ko se je Slovenija monetarno osamosvojila in uvedla lastno valuto tolar je bila inflacija v letu najvišja, kar 21.5-odstotna.

Ob denarni osamosvojitvi je Slovenija izbrala sistem uravnavanega drsečega menjalnega tečaja tolarja. V tem času je vlada pričela izvajati program makroekonomske stabilizacije. Zaradi skoraj ničnih deviznih rezerv, galopirajoče inflacije in slabe kredibilnosti nove države, je bila klasična stabilizacija nemogoča. Program so ekonomski politiki zasnovali na multiplih stabilizacijskih sidrih; na targetiranju domačega baznega denarja, ki je bil ključna stabilizacijska spremenljivka ter dveh pomožnih sidrih; nominalnem menjalnem tečaju in inflaciji. Znižanje inflacije je bilo relativno hitro in doseženo brez politike šoka.

Cenovna stabilizacija je potekala v treh korakih, skladno s tem, kdaj so bile posamezne ekonomske politike vključene v program:

- Prva, čista monetarna faza je trajala od monetarne osamosvojitve leta 1991 do februarja 1992. Eksplicitno postavljen monetarni cilj je bila 2% mesečna inflacija. Kljub rastočim inflacijskim pritiskom, ki so bili posledica makroekonomskih neravnovesij in nelikvidnosti je inflacija kontinuirano upadala. V letu 1991 so bile na letni ravni drobnoprodajne cene višje za 247.1%.
- Druga stabilizacijska faza je potekala skozi leto 1992, vse dotlej, ko je inflacija dosegla raven upravljalnosti. V tej fazi sta bili v podporo nižanju inflacije restriktivna monetarna in fiskalna politika. K nižanju inflacije je pripomogla tudi apreciacija tolarja napram košari tujih valut. Neusklajeno

Tabela 22: Izbrani¹ makroekonomski ekonomski kazalci v Sloveniji v času stabilizacije

stopnje rasti v %	1992	1993	1994	1995
Agregatno povpraševanje	- 12.6	8.1	7.4	7.1
BDP	- 5.5	2.8	5.3	4.1
Industrijska proizvodnja	-13.2	-2.8	6.4	2.0
Inflacija ²	247.1	92.2	19.8	12.6
Realne bruto plače	-2.9	16.2	12.1	7.6
Nezaposlenost				
registrirana	11.5	14.4	14.5	14.0
ILO	8.3	9.1	9.0	7.4
Produktivnost dela	-7.6	6.3	11.5	7.2
Zunanjetrgovinske cene - uvoz ³	np	-10.0	1.8	16.5
Zunanjetrgovinske cene - izvoz ³	np	-4.4	7.9	20.6
Ponudba denarja ⁴	131.6	64.1	50.8	32.2

Opombe: ¹Indikatorji so bili izbrani, ker imajo potencialni vpliv na inflacijo ²Inflacija je prikazana na letnem nivoju in merjena cenah na drobno, ³povprečje leta glede na povprečje preteklega leta ⁴za ponudbo denarja smo izbrali široko definirani denarni agregat, v Sloveniji M3, rast v letu dni Vir: SURS, ZMAR, IMF: Republic of Slovenia; Recent Economic Developments, IMF Staff Country Report 8/19, EBRD: Transition report update, London, april 1998

z ostalimi protiinflacijskimi politikami je bilo uravnavanje nadzorovanih cen. Visoki in časovno neprimerni popravki relativnih cen so imeli pretežno negativen multiplikativen učinek na stroške inputov in so posledično delovali inflacijsko. Dohodkovna politika je bila pasivna, plače so začele naraščati in z njimi stroški dela. Kljub stroškovnim pritiskom je inflacija upadla na ciljno raven, to je od 1.5% do 2% mesečno. Na letni ravni so cene na drobno v letu 1992 porasle za 92.9%.

- Tretja stabilizacijska faza se je začela z letom 1993. Nižanje inflacije so podpirale restriktivna monetarna politika, še uravnotežena fiskalna politika in premišljeno relativno prilagajanje nadzorovanih cen, ki so tedaj predstavljale pretežno inflacijsko sidro. Dohodkovna politika je bila neuspešna, kljub zamrznitvi v letu 1994 so dohodki in posledično stroški dela hitro rasli. Relativno hitreje so naraščale cene nemenjalnih sektorjev. Inflacija je tako kar za dve leti ostala na doseženi ravni med 1% - 2.5% mesečno. Tako je bila inflacija v letu 1993 letno višja za 22.9%, v letu 1994 so bile v letu dni drobnoprodajne cene višje za 18.3%, leto kasneje se je inflacija več kot prepolovila, na letni ravni je bila inflacija 8.6-odstotna.
- Pred osamosvojitvijo je bila raven cen deformirana zaradi relativne podcenjenosti strateških proizvodov, preteklih hiperinflacij in neučinkovitih stabilizacijskih politik, po osamosvojitvi pa zaradi prednostne potrebe po znižanju hiperinflacije. Vse to je pustilo številna cenovna neskladja in impulze, ki so kasneje kar za nekaj let onemogočali hitrejše zniževanje inflacije. Ti so se kazali v razprtih škarjah med menjalnimi in nemenjalnimi cenami, hitrejši rasti cen storitev od blaga in stroškovnih pritiskih zaradi visoke rasti plač.

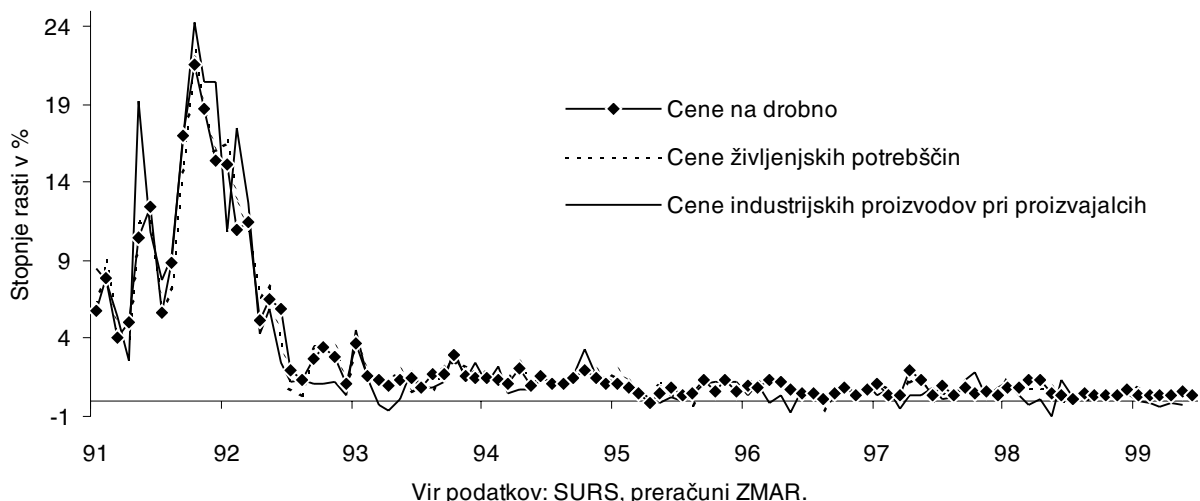
Tabela 23: Rast cen v gospodarstvu, menjalnih in nemenjalnih sektorjih

st. rasti, v% ¹	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Gospodarstvo	27.3	18.3	9.9	8.9	8.0	5.6
Menjalni ²	20.6	17.7	9.2	6.7	7.7	5.1
Nemenjalni ³	35.2	19.0	10.8	11.5	8.4	6.3

Opomba: ¹Rast proizvajalčevih cen nabav repromateriala v decembru, glede na december preteklega leta, je izračunana z medsektorskim cenovnim modelom (ZMAR), temelječim na IOT tabeli SURS, ²sektorji, ki nadpovprečen del svoje proizvodnje uvozijo ali izvozijo, ³sektorji, ki pretežno poslujejo doma Vir: Metodologija, izračuni ZMAR

Politika nadaljnega nižanja inflacije se je v letu 1996 nadaljevala. Vloga monetarne politike je bila še naprej restriktivna. Prehitro rast dohodkov v času stabilizacije je vladi uspelo omejiti leto pred tem s podpisom prvega kredibilnega socialnega sporazuma in s tem delno ustaviti presežno rast stroškov dela. V povprečju so do leta 1998 plače in prejemki še spodbujali inflacijo. Bilanca javnega financiranja je že nakazala primanjkljaj, ki pa tedaj ni deloval inflacijsko. Vira inflacijskih impulzov v tem in v naslednjih dveh letih sta bila

GIBANJE CEN 1991 - 1999

prisotni indeksacijski mehanizmi in razpiranje škarij med cenami blaga in storitev. Ob razlogih kot so apreciacija domače valute, prehod v novo terciarno ekonomijo, izgradnja nove države, je bila poglaviti vzrok relativno dragih tržnih storitev, nezadostna konkurenca na domačem trgu.

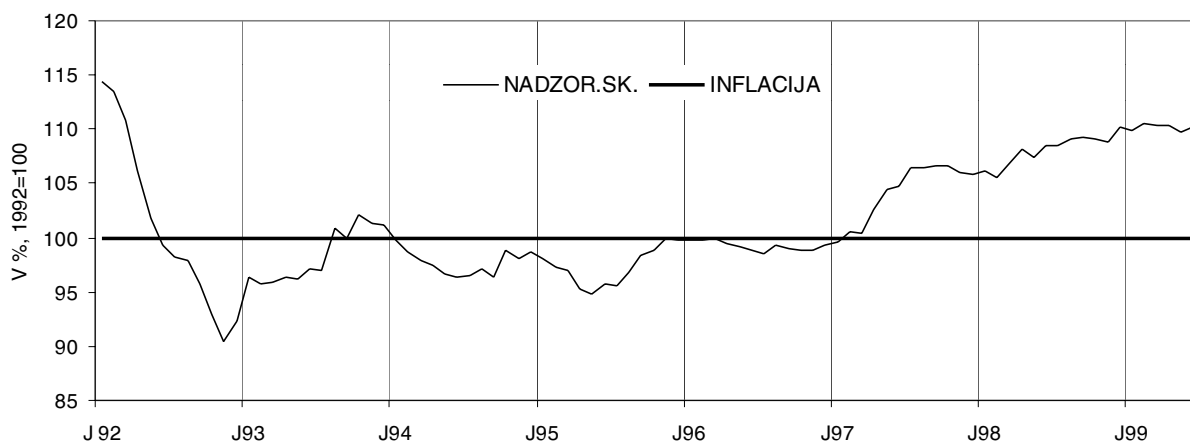
Leta 1996 je narasel delež cenovnega nadzora v statistični inflacijski košarici. Pod neposredni cenovni nadzor je vlada vključila še veleprodajne cene zdravil in preostale še nenadzorovane telekomunikacijske storitve. Časovni intervali, v katerih je vlada izvajala cenovne korekcije, so zaradi nižje ravni inflacije postajali vse daljši. Vloga države je iz kvantitativnega nadzora inflacijskega sidra počasi prehajala v kvalitativni nadzor. Vsebina je bila v vzpostavljanju notranjih razmerij cen, sprejemanju tržnih redov in tarifnih sistemov ter opredelitvi in razširitvi vloge kontrole cen.

Tabela 24: Deleži neposrednega cenovnega nadzora vlade v inflaciji v obdobju 1992-1999

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Inflacija ¹	92.9	22.9	18.3	8.6	8.8	9.4	6.5	2.7
Delež cenovnega nadzora v inflaciji ^{2,3}	14.6	9.3	4.3	2.9	2.4	4.5	1.8	0.4
Delež prostih cen v inflaciji ²	78.3	13.6	14.0	5.7	6.4	4.9	4.7	2.3
Rast cenovnega nadzora ¹	51.6	34.9	14.4	10.0	8.4	16.9	10.9	2.8

Opomba: ¹letne stopnje rasti v % ²v odstotnih točkah, ³nadzorovane cene, ki so bile sproščene so izvzete iz letnega izračuna, 3od 1998 je inflacija merjena v cenah življenjskih stroškov, pred tem so pokazatelji primerjani z drobnoprodajnimi cenami. Vir: Metodologija, izračuni ZMAR

GIBANJE RELATIVNIH CEN

Inflacija je v letu 1996 ostala na približno enaki ravni, kot leto poprej. Cene na drobno so bile v letu dni višje za 8.8%. Povprečno letno pa se je inflacija še znižala (z 12.6% na 9.6%). Politika nadzorovanih cen je prispevala dobro četrtino (v letu 1995 26%, v letu 1994 30%). Podatki kažejo, da je v teh letih vlada v povprečju ohranjala nadzorovane cene na doseženi relativni ravni.-na ravni relativnih cen glede na inflacijo.

V letu 1997 je cenovna politika odpravljala relativna cenovna nesorazmerja intenzivneje kot v preteklih letih, cilj znižanja inflacije pa je bil zaradi tega upočasnen. Povprečna letna stopnja inflacije je v letu 1997 dosegla 9.1%. V letu dni so bile cene na drobno višje za 9.4% in ravno zaradi aktivnejše vloge cenovne politike, še vedno na visoki enoštevilčni ravni. Nadzorovane cene so k 9.4% letni inflaciji prispevale 4.5 odstotnih točk, kar je največji prispevek v času po osamosvojitvi. Vlada je spremenila oblike nadzora ter sprostila cene proizvodov, za katere je menila, da so dosegli dovolj visoko relativno raven in da je na trgu že zadostna konkurenca, da se lahko oblikujejo prosto. Sproščene so bile cene storitev mestnega potniškega prometa, osnovnih vrst kruha in nekatere cene komunalnih storitev, leto pred tem pa je vlada že sprostila tudi cene neprofitnih stanovanjskih najemnin. V smeri nižanja inflacije je delovala še vedno restriktivna monetarna politika, prvič pa je skozi celo leto z njo usklajeno delovala cenovna politika. Manj uspešno in usklajeno je bilo delovanje dohodkovne politike, kljub dejstvu, da je vladi z Zakonom o minimalni plači in načinu usklajevanja plač uspelo omejiti naraščanje plač v javni upravi. Problemi so ostali z naraščanjem drugih prejemkov od dela. Nadaljnje nižanje inflacije so ob tem zavirali indeksacijski mehanizmi in še nezadostna konkurenca na trgu.

V letu 1998 je Slovenija kot merilo inflacije začela uporabljati evropsko primerljiv indeks cen življenjskih potrebščin, ki je v primerjavi z indeksom drobnoprodajnih cen bolj občutljiv na konjunkturalna nihanja. Razlog je v izvzetju reprodukcijskega materiala iz cenovne košarice. Mesečne vrednosti vzorca so v prvi polovici leta višje, v drugi polovici leta se znižajo. V letu 1998 so bila inflacijska gibanja izrazito ugodna. V prvi polovici leta je inflacija sledila sezonskim nihanjem in povprečnim mesečnim vrednostim predhodnega leta (povprečna mesečna rast je bila 0.8-odstotna, v polletju je bila inflacija višja za 4.9%). Po julijski sezonsko negativni inflaciji se je raven cen v drugi polovici leta prepolovila, in izrazito umirila. Nižanje inflacije se je nadaljevalo do konca leta. V drugi polovici leta so bile cene življenjskih potrebščin višje le za 1.6%. Skozi celo leto so raven cen nižali realna apreciacija tolarja, upadanja uvoznih cen in cen energentov na svetovnih trgih in ostritev konkurence na domačem trgu, tudi zaradi nižanja uvozne zaščite in liberalizacije pred tem vladno nadzorovanih cen. Počasna rast realnih plač je zadrževala rast kupne moči in s tem tržnega povpraševanja, hkrati pa tudi nižala stroške dela na enoto proizvodnje. Umirila so se tudi inflacijska pričakovanja. Impulzi inflaciji, ki so bili prisotni pretežno v prvi polovici leta so bili: popravki relativnih cen nadzorovanih proizvodov skozi leto manj aktivne cenovne politike, fiskalni vpliv na inflacijo, ki je bil to leto prvič izrazit, vladne sprostitev nadzorovanih proizvodov in cena odlogov strukturnih reform (inflatorno servisiranje proračuna). Politika nadzorovanih cen (17% košarice) je tako k 6.5-odstotni inflaciji prispevala 1.8-odstotne točke. Cene liberaliziranih proizvodov so k inflaciji prispevale 0.2-odstotne točke in v letu in znižale delež nadzora v inflacijski košari še za indeksno točko. Fiskalni vpliv na inflacijo, pretežno zaradi predhodnih vladnih prilagajanj trošarinskih davkov, je bil v letu dni 0.8-odstotne točke (iz izračuna so izvzeti vladno nadzorovani bencini). Inflacija v letu 1998 je bila na letnem nivoju 6.5-odstotna, povprečno

letno so bile cene življenjskih potrebščin višje za 7.9%.

V prvi polovici leta 1999 se je nadaljevalo trendno umirjanje inflacije. V polletju so bile cene življenjskih stroškov, v primerjavi z decembrom lani višje za 2.7%. Na letni ravni se je inflacija še znižala, z 9.7% v decembru lani na 4.3% v juniju letos. Proste cene so bile v prvi polovici leta mesečno v povprečju višje za 0.38%, v enakem obdobju lani so bile v povprečju mesečno višje za 0.6%. Tudi letos se razpirajo škarje med cenami blaga, ki je v prvi polovici leta v povprečju dražje za 2.4% (na letni ravni za 4.0%) in cenami storitev, ki so letos dražje za 3.1% (na letni ravni za 6.2%). Prvo letošnje polletje je bilo v znamenju pričakovanj in negotovosti zaradi uvedbe davka na dodano vrednost. Pričakovanja, ki bi lahko delovala inflacijsko, so se kazala v rastoči osebni potrošnji prebivalcev, potrošnem kreditiranju, in pritiskih na plače. Na drugi strani so pričakovanja umirjali vladni ukrepi, pretežno protiinflacijski za kredibilnost in učinkovitost izvedbe reforme. Inflacijo so nižale upadajoče uvozne cene, upadanje industrijske proizvodnje in manj aktivna cenovna politika. Vlada je namreč letos zgolj ohranjala relativne cene nadzorovanih proizvodov, v povprečju so bili nadzorovani proizvodi letos dražji za 2.3%. Tik pred uvedbo davka na dodano vrednost je vlada z interventnim ukrepom zamrznila nadzorovane cene.

V juliju letos je vlada izvedla fiskalno reformo in pretekli sistem prometnih davkov nadomestila z davkom na dodano vrednost ter hkrati sprejela tudi Zakon o trošarinah. Neposredni vpliv fiskalne reforme na raven cen je v spreminjanju relativnih cenovnih razmerij.

Za nadaljnje nižanje inflacije bo potrebno nadaljnje gospodarsko preoblikovanje, katerega sestavni del sta odpravljanje togosti cenovnega mehanizma s povečevanjem konkurence v podjetniškem in finančnem sektorju ter nadaljnja liberalizacija vladno nadzorovanih cen. Z postopnim sproščanjem cen je vlada začela v letu 1996, ko je sprostila cene neprofitnih stanovanjskih najemnin. Intenzivneje je z liberalizacijami nadaljevala v letih 1997 do 1999. Sproščene so bile cene štirinajstih proizvodov ali storitev, za katere je vlada presodila, da so na trgu dosegle dovolj visoko relativno cenovno raven za stroškovno in cenovno samostojno oblikovanje cen na trgu. Tako je v juliju 1999 delež nadzorovanih cen v inflacijski košarici 14.1%, v letu 1996, ko je vlada sprostila prvo storitev, pa je ta delež v primerljivi inflacijski košarici znašal 22.4%.

13. Matrični prikaz gospodarske strukture Slovenije za leto 1999

V matriki (tabela 7) prikazujemo in povezujemo posamezne faze delovanja narodnega gospodarstva: proizvodnjo (ustvarjanje dohodka), razdelitev dohodka in potrošnjo; pri tem v vsaki fazi posebej izkazujemo odnose z ostalim svetom (tujino). Matriko sestavlja veriga sedmih računov: račun blaga, račun proizvodnje, račun ustvarjanja dohodka, račun razdelitve dohodka, račun uporabe dohodka, račun kapitala in račun tujine. Matrični prikaz povezuje podatke: input-output tabele (prikazane na računu blaga in računu proizvodnje), računa tujine, računov ustvarjanja, razdelitve in uporabe dohodka ter računa kapitala na ta način, da je na diagonali razvidna veriga osnovnih narodnogospodarskih agregatov. Povezava sistema računov v matrično obliko zagotavlja konsistentnost ocen in projekcij posameznih makroekonomskih agregatov. Matrični pristop k prikazovanju ocen (za preteklost in prihodnost) je uporabljen tudi zaradi bogatejših analitičnih možnosti in večje preglednosti.

Matrični prikaz zahteva enako definiran tok v vrsticah in stolpcih matrike. Matrika je oblikovana tako, da so v vrsticah prikazani viri za posamezen račun, v stolpcih pa poraba iz navedenega računa. Polja matrike so označena z dvoštevlično oznako. Prva številka identificira zaporedno številko računa na katerem je kategorija knjižena kot prihodek, druga številka ponazarja zaporedno številko računa na katerem je kategorija prikazana kot poraba. Matrični prikaz omogoča tudi preverjanje notranje konsistentnosti bilančnih prikazov.

Oznaka
polja: Vsebina postavke

-
- 1.2. Vmesna poraba
 - 1.5. Doma a zasebna in dravna poraba
 - 1.6. Bruto investicije in spremembe zalog
 - 1.7. Izvoz blaga in nefaktorskih storitev
 - 2.1. Bruto vrednost proizvodnje
 - 3.2. Bruto domači proizvod
 - 3.4 Subvencije
 - 4.3 Sredstva za zaposlene domačih delodajalcev domačim delavcem, davki na proizvodnjo in uvoz, bruto poslovni presešek in bruto raznovrstni dohodek
 - 4.7. Faktorski in transferni prilivi iz tujine ter poraba nerezidentnih gospodinjstev na domačem trgu
 - 5.4. Bruto razpoljivi dohodek za porabo na domačem trgu
 - 6.5. Bruto varčevanje
 - 7.1. Uvoz blaga in nefaktorskih storitev
 - 7.3. Izdatki za delo nerezidentov
 - 7.4. Enostranski transferji in izdatki za kapital v tujino
 - 7.5. Poraba rezidentnih gospodinjstev v tujini
 - 7.6. Saldo tekočih transakcij s tujino

PODATKOVNA OSNOVA

Seznam tabel:

- Tabela 1: Proizvodna struktura BDP v tekočih cenah 1990 – 1999; absolutni podatki
- Tabela 2: Proizvodna struktura BDP v tekočih cenah 1990 – 1999; strukture v BDP v %
- Tabela 3: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda v tekočih cenah; absolutni podatki in strukture v BDP v %
- Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda v tekočih cenah; absolutni podatki in strukture v BDP v %
- Tabela 5: Oblikovanje in poraba bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka v tekočih cenah; absolutni podatki in strukture v BDP v %
- Tabela 6: Pomembnejši makroekonomski kazalci 1990-1999
- Tabela 7: Matrični prikaz gospodarske strukture za leto 1999

PODATKOVNA OSNOVA

Tabela 1: Dodana vrednost po dejavnostih¹ NACE Rev.1 in bruto domači proizvod

	Tekoče cene v mio SIT									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	9,806	17,909	52,634	64,492	73,150	87,072	98,260	107,700	124,375	135,679
B. Ribišтво	50	91	246	224	239	386	439	484	383	422
C. Rudarstvo	2,007	4,563	17,618	14,681	23,702	26,006	30,683	33,908	35,836	36,795
D. Predelovalne dejavnosti	58,756	108,249	288,613	371,638	486,015	545,730	616,410	706,266	760,560	835,379
E. Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	5,010	13,101	20,171	34,553	50,954	56,693	65,032	73,492	96,129	99,728
F. Gradbeništvo	8,529	12,823	38,698	58,858	76,423	96,588	123,827	143,158	152,066	169,138
G. Trgovina in popravila motornih vozil	20,483	30,839	95,791	139,346	190,893	232,286	257,269	294,293	318,168	350,487
H. Gostinstvo	4,009	6,280	22,671	36,509	48,410	57,165	68,467	77,314	81,305	86,913
I. Promet, skladiščenje in zveze	15,324	25,001	66,489	97,909	121,401	148,746	169,275	204,827	235,135	262,790
J. Finančno posredništvo	5,818	12,372	32,043	49,839	53,460	77,067	93,185	108,916	129,867	145,141
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	18,106	30,388	95,260	133,606	181,983	226,191	263,568	291,572	329,971	367,017
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	6,413	11,111	40,405	61,768	82,328	102,937	121,447	149,612	164,285	181,851
M. Izobraževanje	8,394	14,943	45,017	67,905	87,103	108,178	123,881	146,689	166,616	184,431
N. Zdravstvo in socialno varstvo	8,287	13,639	48,148	63,914	83,398	99,385	118,454	134,589	155,228	172,987
O. Druge skupne in osebne storitve	7,178	13,920	44,924	65,338	58,449	63,829	77,431	88,243	100,652	113,141
Pripisane bančne storitve (P+A61BS)	-3,057	-6,876	-16,586	-25,240	-32,955	-43,947	-55,127	-58,554	-63,482	-69,184
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)	175,113	308,353	892,142	1,235,340	1,584,953	1,884,312	2,172,501	2,502,509	2,787,094	3,072,717
2. NETO KOREKCIJSKE POSTAVKE^{2,3}	21,649	41,055	125,823	199,755	268,044	337,147	382,868	404,768	462,026	519,284
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	196,762	349,408	1,017,965	1,435,095	1,852,997	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,249,120	3,592,000
SKUPAJ DODANA VREDNOST	175,113	308,353	892,142	1,235,340	1,584,953	1,884,312	2,172,501	2,502,509	2,787,094	3,072,117
v tem:										
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	9,856	18,000	52,880	64,716	73,389	87,458	98,699	108,184	124,758	136,101
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	74,302	138,736	365,100	479,730	637,094	725,017	835,952	956,824	1,044,591	1,141,040
- industrija (C+D+E)	65,773	125,913	326,402	420,872	560,671	628,429	712,125	813,666	892,525	971,901
- gradbeništvo (F)	8,529	12,823	38,698	58,858	76,423	96,588	123,827	143,158	152,066	169,138
3. Storitve (G...O)	94,012	158,493	490,748	716,134	907,425	1,115,784	1,292,977	1,496,055	1,681,227	1,864,760
4. Pripisane bančne storitve	-3,057	-6,876	-16,586	-25,240	-32,955	-43,947	-55,127	-58,554	-63,482	-69,184

Vir podatkov: SURS, ZMAR preračuni za leto 1998, ocena 1999.

Opombe: ¹Do leta 1993 v stroških faktorjev, od leta 1994 v osnovnih cenah

²Do leta 1993 davki na proizvodnjo in uvoz, od leta 1994 davki na proizvode in storitev

³Do leta 1993 subvencije na proizvodnjo, od leta 1994 subvencije po proizvodih in storitvah.

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 2: Dodana vrednost po dejavnostih¹ NACE Rev.1 in bruto domači proizvod

	struktura v BDP v %, tekoče cene									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	5.0	5.1	5.2	4.5	3.9	3.9	3.8	3.7	3.8	3.8
B. Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	1.0	1.3	1.7	1.0	1.3	1.2	1.2	1.2	1.1	1.0
D. Predelovalne dejavnosti	29.9	31.0	28.4	25.9	26.2	24.6	24.1	24.3	23.4	23.3
E. Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	2.5	3.7	2.0	2.4	2.7	2.6	2.5	2.5	3.0	2.8
F. Gradbeništvo	4.3	3.7	3.8	4.1	4.1	4.3	4.8	4.9	4.7	4.7
G. Trgovina in popravila motornih vozil	10.4	8.8	9.4	9.7	10.3	10.5	10.1	10.1	9.8	9.8
H. Gostinstvo	2.0	1.8	2.2	2.5	2.6	2.6	2.7	2.7	2.5	2.4
I. Promet, skladiščenje in zveze	7.8	7.2	6.5	6.8	6.6	6.7	6.6	7.0	7.2	7.3
J. Finančno posredništvo	3.0	3.5	3.1	3.5	2.9	3.5	3.6	3.7	4.0	4.0
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	9.2	8.7	9.4	9.3	9.8	10.2	10.3	10.0	10.2	10.2
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	3.3	3.2	4.0	4.3	4.4	4.6	4.8	5.1	5.1	5.1
M. Izobraževanje	4.3	4.3	4.4	4.7	4.7	4.9	4.8	5.0	5.1	5.1
N. Zdravstvo in socialno varstvo	4.2	3.9	4.7	4.5	4.5	4.5	4.6	4.6	4.8	4.8
O. Druge skupne in osebne storitve	3.6	4.0	4.4	4.6	3.2	2.9	3.0	3.0	3.1	3.1
Pripisane bančne storitve (PBS)	-1.6	-2.0	-1.6	-1.8	-1.8	-2.0	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9
1. DODANA VREDNOST (A...O + PBS)	89.0	88.3	87.6	86.1	85.5	84.8	85.0	86.1	85.8	85.5
2. NETO KOREKCIJSKE POSTAVKE^{2,3}	11.0	11.7	12.4	13.9	14.5	15.2	15.0	13.9	14.2	14.5
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:										
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	5.0	5.2	5.2	4.5	4.0	3.9	3.9	3.7	3.8	3.8
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	37.8	39.7	35.9	33.4	34.4	32.6	32.7	32.9	32.1	31.8
- industrija (C+D+E)	33.4	36.0	32.1	29.3	30.3	28.3	27.9	28.0	27.5	27.1
- gradbeništvo (F)	4.3	3.7	3.8	4.1	4.1	4.3	4.8	4.9	4.7	4.7
3. Storitve (G...O)	47.8	45.4	48.2	49.9	49.0	50.2	50.6	51.5	51.7	51.9
4. Pripisane bančne storitve	-1.6	-2.0	-1.6	-1.8	-1.8	-2.0	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9
5. Korekcijske postavke	11.0	11.7	12.4	13.9	14.5	15.2	15.0	13.9	14.2	14.5
	Deleži v dodani vrednosti v %									
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:										
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	5.6	5.8	5.9	5.2	4.6	4.6	4.5	4.3	4.5	4.4
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	42.4	45.0	40.9	38.8	40.2	38.5	38.5	38.2	37.5	37.1
- industrija (C+D+E)	37.6	40.8	36.6	34.1	35.4	33.4	32.8	32.5	32.0	31.6
- gradbeništvo (F)	4.9	4.2	4.3	4.8	4.8	5.1	5.7	5.7	5.5	5.5
3. Storitve (G...O)	53.7	51.4	55.0	58.0	57.3	59.2	59.5	59.8	60.3	60.7
4. Pripisane bančne storitve	-1.7	-2.2	-1.9	-2.0	-2.1	-2.3	-2.5	-2.3	-2.3	-2.3

Vir podatkov: SURS, ZMAR preračuni za leto 1998, ocena 1999.

Opombe: ¹Do leta 1993 v stroških faktorjev, od leta 1994 v osnovnih cenah.

²Do leta 1993 davki na proizvodnjo in uvoz, od leta 1994 davki na proizvode in storitve.

³Do leta 1993 subvencije na proizvodnjo, od leta 1994 subvencije po proizvodih in storitvah.

PODATKOVNA OSNOVA

Tabela 3: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

	Tekoče cene, v mio SIT									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5 + 8)	196,762	349,408	1,017,965	1,435,095	1,852,997	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,249,120	3,592,000
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	178,580	291,877	642,772	843,148	1,111,321	1,225,659	1,419,884	1,660,733	1,851,205	2,007,180
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	154,517	259,432	571,953	827,540	1,070,777	1,262,128	1,445,023	1,694,631	1,894,583	2,079,750
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4=2-3)	24,063	32,445	70,819	15,608	40,544	-36,469	-25,139	-33,898	-43,378	-72,570
5 KONČNA POTROŠNJA (5=6+7)	138,896	257,870	768,124	1,141,855	1,424,453	1,738,979	1,980,106	2,236,556	2,480,195	2,736,489
6 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	104,670	191,462	561,120	839,249	1,050,165	1,290,411	1,463,249	1,641,449	1,808,012	1,992,125
- gospodinjstva	102,796	187,778	548,668	823,459	1,033,094	1,266,058	1,437,756	1,612,434	1,776,602	1,957,909
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1,874	3,684	12,452	15,790	17,071	24,353	25,493	29,015	31,410	34,216
7 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	34,226	66,408	207,004	302,606	374,288	448,568	516,857	595,107	672,183	744,364
8 BRUTO INVESTICIJE (8=9+10)	33,803	59,093	179,022	277,632	388,000	518,949	600,402	704,619	812,303	928,081
9 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	36,917	72,016	189,608	270,237	372,663	474,973	576,680	684,114	775,620	894,741
10 SPREMEMBE ZALOG	-3,114	-12,923	-10,586	7,395	15,337	43,976	23,722	20,505	36,683	33,340
	Deleži v BDP v %									
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5 + 8)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	90.8	83.5	63.1	58.8	60.0	55.2	55.6	57.1	57.0	55.9
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	78.5	74.2	56.2	57.7	57.8	56.8	56.5	58.3	58.3	57.9
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4=2-3)	12.2	9.3	7.0	1.1	2.2	-1.6	-1.0	-1.2	-1.3	-2.0
5 KONČNA POTROŠNJA (5=6+7)	70.6	73.8	75.5	79.6	76.9	78.3	77.5	76.9	76.3	76.2
6 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	53.2	54.8	55.1	58.5	56.7	58.1	57.3	56.5	55.6	55.5
- gospodinjstva	52.2	53.7	53.9	57.4	55.8	57.0	56.3	55.5	54.7	54.5
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1.0	1.1	1.2	1.1	0.9	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0
7 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	17.4	19.0	20.3	21.1	20.2	20.2	20.2	20.5	20.7	20.7
8 BRUTO INVESTICIJE (8=9+10)	17.2	16.9	17.6	19.3	20.9	23.4	23.5	24.2	25.0	25.8
9 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	18.8	20.6	18.6	18.8	20.1	21.4	22.6	23.5	23.9	24.9
10 SPREMEMBE ZALOG	-1.6	-3.7	-1.0	0.5	0.8	2.0	0.9	0.7	1.1	0.9

Viri podatkov: SURS, BS, ocene ZMAR.

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

Tekoče cene, v mio SIT

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	196,762	349,408	1,017,965	1,435,095	1,852,997	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,249,120	3,592,000
2 Sredstva za zaposlene	116,978	220,485	652,814	861,937	1,074,494	1,271,699	1,400,005	1,554,734	1,704,463	1,862,472
Bruto plače in prejemki	112,533	192,216	545,185	718,687	902,040	1,070,010	1,213,825	1,360,110	1,497,384	1,635,783
Delodajalčevi soc. prispevki	4,445	28,269	107,629	143,250	172,454	201,689	186,180	194,624	207,079	226,689
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	28,018	50,415	150,962	229,385	306,636	377,964	444,708	493,398	566,129	633,770
Davki na proizvode in storitve	18,003	37,339	116,662	172,965	234,219	290,463	341,798	385,850	458,407	523,143
Uvozne dajatve	9,733	12,555	32,550	51,860	64,717	78,371	76,779	58,425	47,352	44,109
Drugi davki na proizvodnjo	282	521	1,750	4,560	7,700	9,130	26,131	49,123	60,370	66,518
4 Subvencije	6,369	9,360	25,139	29,630	43,123	48,001	52,873	59,867	68,691	75,323
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	58,135	87,868	239,328	373,403	514,990	619,797	763,529	919,012	1,047,219	1,171,081
v tem:										
6 Bruto poslovni presežek	42,167	54,664	139,301	215,616	316,774	380,932	488,300	611,359	710,526	796,456
Poraba stalnega kapitala	30,877	62,207	190,336	222,401	299,112	352,315	417,938	468,585	522,929	579,027
Neto poslovni presežek	11,290	-7,543	-51,035	-6,785	17,662	28,617	70,362	142,774	187,597	217,429
7 Bruto raznovrstni dohodek	15,968	33,204	100,027	157,787	198,216	238,865	275,229	307,653	336,693	374,625
Poraba stalnega kapitala	2,045	3,966	12,589	22,977	33,442	38,576	45,528	49,685	57,322	65,137
Neto raznovrstni dohodek	13,923	29,238	87,438	134,810	164,774	200,289	229,701	257,968	279,371	309,488
Deleži v BDP v %										
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Sredstva za zaposlene	59.5	63.1	64.1	60.1	58.0	57.2	54.8	53.5	52.5	51.9
Bruto plače in prejemki	57.2	55.0	53.6	50.1	48.7	48.2	47.5	46.8	46.1	45.5
Delodajalčevi soc. prispevki	2.3	8.1	10.6	10.0	9.3	9.1	7.3	6.7	6.4	6.3
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	14.2	14.4	14.8	16.0	16.5	17.0	17.4	17.0	17.4	17.6
Davki na proizvode in storitve	9.1	10.7	11.5	12.1	12.6	13.1	13.4	13.3	14.1	14.6
Uvozne dajatve	4.9	3.6	3.2	3.6	3.5	3.5	3.0	2.0	1.5	1.2
Drugi davki na proizvodnjo	0.1	0.1	0.2	0.3	0.4	0.4	1.0	1.7	1.9	1.9
4 Subvencije	3.2	2.7	2.5	2.1	2.3	2.2	2.1	2.1	2.1	2.1
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	29.5	25.1	23.5	26.0	27.8	27.9	29.9	31.6	32.2	32.6
v tem:										
6 Bruto poslovni presežek	21.4	15.6	13.7	15.0	17.1	17.1	19.1	21.0	21.9	22.2
Poraba stalnega kapitala	15.7	17.8	18.7	15.5	16.1	15.9	16.4	16.1	16.1	16.1
Neto poslovni presežek	5.7	-2.2	-5.0	-0.5	1.0	1.3	2.8	4.9	5.8	6.1
7 Bruto raznovrstni dohodek	8.1	9.5	9.8	11.0	10.7	10.8	10.8	10.6	10.4	10.4
Poraba stalnega kapitala	1.0	1.1	1.2	1.6	1.8	1.7	1.8	1.7	1.8	1.8
Neto raznovrstni dohodek	7.1	8.4	8.6	9.4	8.9	9.0	9.0	8.9	8.6	8.6

Vir podatkov: SURS, ocene ZMAR.

PODATKOVNA OSNOVA

Tabela 5: Oblikovanje in poraba bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka

	Tekoče cene, v mio SIT									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	196,762	349,408	1,017,965	1,435,095	1,852,997	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,249,120	3,592,000
2 Neto primarni dohodki s tujino	-2,798	-437	-1,899	4,064	13,886	24,698	20,716	20,766	24,173	26,550
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3 = 1 + 2)	193,964	348,971	1,016,066	1,439,159	1,866,883	2,246,157	2,576,085	2,928,043	3,273,293	3,618,550
4 Neto tekoči transferji s tujino	-16,631	-2,263	5,630	11,313	17,125	10,937	8,878	16,034	18,590	20,355
5 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5 = 3 + 4)	177,333	346,708	1,021,696	1,450,472	1,884,008	2,257,094	2,584,963	2,944,077	3,291,883	3,638,905
6 Končna potrošnja gospodinjstev in države	138,896	257,870	768,124	1,141,855	1,424,453	1,738,979	1,980,106	2,236,556	2,480,195	2,736,489
- zasebna potrošnja	104,670	191,462	561,120	839,249	1,050,165	1,290,411	1,463,249	1,641,449	1,808,012	1,992,125
- državna potrošnja	34,226	66,408	207,004	302,606	374,288	448,568	516,857	595,107	672,183	744,364
7 BRUTO VARČEVANJE (9=5-6)	38,437	88,838	253,572	308,617	459,555	518,115	604,857	707,521	811,688	902,416
8 Saldo tekočih transakcij s tujino	4,634	29,745	74,550	30,985	71,555	-834	4,455	2,902	-615	-25,665
9 BRUTO INVESTICIJE (9=7-8)	33,803	59,093	179,022	277,632	388,000	518,949	600,402	704,619	812,303	928,081
v tem:										
- investicije v osnovna sredstva	36,917	72,016	189,608	270,237	372,663	474,973	576,680	684,114	775,620	894,741
- spremembe zalog	-3,114	-12,923	-10,586	7,395	15,337	43,976	23,722	20,505	36,683	33,340
10 Poraba stalnega kapitala	32,922	66,173	202,925	245,378	332,554	390,891	463,466	518,270	580,251	644,164
11 NETO INVESTICIJE (11=9-10)	881	-7,080	-23,903	32,254	55,446	128,058	136,936	186,349	232,052	283,917
Deleži v BDP v %										
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Neto primarni dohodki s tujino	-1.4	-0.1	-0.2	0.3	0.7	1.1	0.8	0.7	0.7	0.7
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3 = 1 + 2)	98.6	99.9	99.8	100.3	100.7	101.1	100.8	100.7	100.7	100.7
4 Neto tekoči transferji s tujino	-8.5	-0.6	0.6	0.8	0.9	0.5	0.3	0.6	0.6	0.6
5 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5 = 3 + 4)	90.1	99.2	100.4	101.1	101.7	101.6	101.2	101.3	101.3	101.3
6 Končna potrošnja gospodinjstev in države	70.6	73.8	75.5	79.6	76.9	78.3	77.5	76.9	76.3	76.2
- zasebna potrošnja	53.2	54.8	55.1	58.5	56.7	58.1	57.3	56.5	55.6	55.5
- državna potrošnja	17.4	19.0	20.3	21.1	20.2	20.2	20.2	20.5	20.7	20.7
7 BRUTO VARČEVANJE (9=5-6)	19.5	25.4	24.9	21.5	24.8	23.3	23.7	24.3	25.0	25.1
8 Saldo tekočih transakcij s tujino	2.4	8.5	7.3	2.2	3.9	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.7
9 BRUTO INVESTICIJE (9=7-8)	17.2	16.9	17.6	19.3	20.9	23.4	23.5	24.2	25.0	25.8
v tem:										
- investicije v osnovna sredstva	18.8	20.6	18.6	18.8	20.1	21.4	22.6	23.5	23.9	24.9
- spremembe zalog	-1.6	-3.7	-1.0	0.5	0.8	2.0	0.9	0.7	1.1	0.9
10 Poraba stalnega kapitala	16.7	18.9	19.9	17.1	17.9	17.6	18.1	17.8	17.9	17.9
11 NETO INVESTICIJE (11=9-10)	0.4	-2.0	-2.3	2.2	3.0	5.8	5.4	6.4	7.1	7.9

Vir podatkov: SURS, BS, ocene ZMAR.

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 6: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
	realne stopnje rasti v %									
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	-4.7	-8.9	-5.5	2.8	5.3	4.1	3.5	4.6	3.9	3.5
Deleži v dodani vrednosti v % ¹										
Kmetijstvo, gozdar., ribištvo (A+B)	5.6	5.8	5.9	5.2	4.6	4.6	4.5	4.3	4.5	4.4
Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	42.4	45.0	40.9	38.8	40.2	38.5	38.5	38.2	37.5	37.1
- industrija (C+D+E)	37.6	40.8	36.6	34.1	35.4	33.4	32.8	32.5	32.0	31.6
- gradbeništvo (F)	4.9	4.2	4.3	4.8	4.8	5.1	5.7	5.7	5.5	5.5
Storitve (G...O)	53.7	51.4	55.0	58.0	57.3	59.2	59.5	59.8	60.3	60.7
Pripisane bančne storitve	-1.7	-2.2	-1.9	-2.0	-2.1	-2.3	-2.5	-2.3	-2.3	-2.3
BDP v mio SIT (tekoče cene)	196,762	349,408	1,017,965	1,435,095	1,852,997	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,249,120	3,592,000
BDP v mio USD	17,381	12,673	12,523	12,673	14,386	18,744	18,878	18,206	19,557	20,294
BDP na prebivalca v USD	8,699	6,331	6,301	6,364	7,241	9,431	9,480	9,163	9,864	10,254
BDP na prebivalca kupna moč v USD				10,900	11,800	12,600	13,200	14,000		
MENJAVA S TUJINO - PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA										
Izvoz proizvodov in storitev ²			9.3	1.9	9.4	6.9	3.5	10.0	6.8	3.4
Izvoz proizvodov			5.9	-2.2	5.3	8.1	3.3	11.4	8.4	4.1
Izvoz storitev			32.6	19.7	24.9	1.7	4.4	4.3	0.0	0.5
Uvoz proizvodov in storitev ²			3.1	13.0	6.0	15.1	1.6	9.9	9.7	4.7
Uvoz proizvodov			1.0	15.1	5.9	15.6	1.5	9.9	10.4	5.1
Uvoz storitev			17.3	0.1	6.6	11.6	2.5	10.0	5.1	2.0
Izvoz proizvodov in storitev v mio USD			7,902	7,476	8,634	10,373	10,497	10,450	11,142	11,340
Delež v BDP v %			63.1	59.0	60.0	55.3	55.6	57.4	57.0	55.9
Uvoz proizvodov in storitev v mio USD			6,931	7,254	8,296	10,696	10,675	10,632	11,404	11,750
Delež v BDP v %			55.3	57.2	57.7	57.1	56.5	58.4	58.3	57.9
Saldo trgovinske bilance v mio USD ³			791.1	-154.2	-337.5	-954.3	-881.7	-771.6	-774.9	-900.0
Delež v BDP v %			6.3	-1.2	-2.3	-5.1	-4.7	-4.2	-4.0	-4.4
Saldo tekočih transakcij s tujino v mio USD			926.2	191.9	600.1	-22.8	39.0	36.6	-3.8	-145
Delež v BDP v %			7.4	1.5	4.2	-0.1	0.2	0.2	0.0	-0.7
Devizne rezerve v mio USD			1,194	1,566	2,764	3,426	4,124	4,377	4,767	
Delež v BDP v %			9.5	12.4	19.2	18.3	21.8	24.0	24.4	
Zunanji dolg v mio USD			1,741	1,873	2,258	2,970	4,010	4,176	4,959	
Delež v BDP v %			13.9	14.8	15.7	15.8	21.2	22.9	25.4	
ZAPOSLENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST										
Delovno aktivno prebivalstvo	-3.9	-5.1	0.8	-1.8	0.0	-0.3	-0.6	0.3	0.2	0.6
Število registriranih brezposlenih (povprečje leta., v tisoč)	45.0	75.0	121.5	119.8	125.2	121.5	119.8	125.2	126.1	122.9
Uradna st. registrirane brezposelnih v %	4.7	8.2	14.0	13.9	14.4	14.0	13.9	14.4	14.5	14.1
Stopnja brezposelnosti po ILO v %		7.3	7.4	7.3	7.4	7.4	7.3	7.4	7.9	8.0
Bruto plače na zaposlenega		-24.0	0.7	11.7	4.7	5.1	5.1	2.4	1.6	2.0
Produktivnost dela	-0.8	-3.8	-6.3	4.6	5.3	3.3	4.0	1.4	4.5	3.8
DOMAČE POVPRASEVANJE - STATISTIKA NACIONALNIH RAČUNOV										
Končna potrošnja							2.7	3.6	3.0	3.3
Delež v BDP v %	70.6	73.8	75.5	79.6	76.9	78.3	77.5	76.9	76.3	76.2
v tem:										
Zasebna potrošnja	53.2	54.8	55.1	58.5	56.7	58.1	57.3	56.5	55.6	55.5
Državna potrošnja	17.4	19.0	20.3	21.1	20.2	20.2	20.2	20.5	20.7	20.7
Investicije v osnovna sredstva		-11.5	-12.9	10.7	14.1	16.8	9.2	11.3	11.3	8.0
Delež v BDP v %	18.8	20.6	18.6	18.8	20.1	21.4	22.6	23.5	23.9	24.9

(nadaljevanje na naslednji strani)

Tabela 6: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije - nadaljevanje

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 ocena	1999 ocena
	realne stopnje rasti v %									
JAVNE FINANCE³										
Javnofinančni prihodki			1.4	9.3	5.1	6.1	3.6	2.9	6.5	
Delež v BDP v %			45.9	47.0	45.9	45.7	45.2	44.6	45.6	
Javnofinančni odhodki			7.3	9.1	6.4	5.7	2.9	6.1	5.2	
Delež v BDP v %			45.6	46.7	46.1	45.7	44.9	45.7	46.2	
v tem:										
- odhodki pokojninskega sklada			12.5	13.0	13.4	13.6	13.4	13.3	13.2	
- odhodki zdravstvenega sklada			7.1	7.5	7.1	6.9	6.8	6.8	6.6	
- odhodki proračunov			25.7	26.1	25.5	25.2	24.8	25.6	26.4	
- poraba sredstev solidarnosti			0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	
- poraba kupnin od privatizacije podjetij			0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Presežek (primankljaj) v % od BDP			0.2	0.3	-0.2	0.0	0.3	-1.1	-0.6	
KONSOLIDIRANA BILANCA JAVNEGA FINANCIRANJA PO METODOLOGIJI GFS - IMF³										
Javnofinančni prihodki v % od BDP						43.1	42.7	42.0	43.0	43.5
Javnofinančni odhodki v % od BDP						43.1	42.4	43.2	43.8	44.5
Presežek (primankljaj) v % od BDP						0.0	0.3	-1.2	-0.8	-1.0
TEČAJ IN CENE										
Tečaj USD (povprečje leta)	11.3	27.6	81.3	113.2	128.8	118.5	135.4	159.7	166.1	177.0
Inflacija (konec leta) ⁴	104.6	247.1	92.9	22.9	18.3	8.6	8.8	9.4	6.5	8.6
Inflacija (povprečje leta) ⁴	549.7	117.7	201.3	32.3	19.8	12.6	9.7	9.1	7.9	6.8

Opomba:

¹Črke v oklepajih so oznake iz statistične klasifikacije dejavnosti NACE Rev.1

²Plačilnobilančna statistika (izvoz F.O.B., uvoz F-O.B.); z izračunom realnih stopenj rasti je izločen vpliv medvalutnih sprememb in cen na tujih trgih.

³Podatke o javnih financah prikazujemo tudi po stari metodologiji, ki se je uporabljala do leta 1998. Ker so ocene javnofinančnih gibanj za leti 2000 in 2001 bistveno odvisne od učinkov davka na dodano vrednost, ki jih je nemogoče natančno napovedati. In od ukrepov javnofinančne politike, ki se še oblikujejo, v tabelo nismo uvrstili številčnih napovedi.

⁴Do leta 1998 merilo inflacije cene na drobno, od leta 1998 naprej merilo inflacije indeks cen življenjskih potrebščin.

Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, ocene ZMAR

Tabela 7 : Mala matrika Slovenije leta 1999

	Blago	Proizvodnja	Ustvarjeni dohodek	Razporejeni dohodek	Uporaba dohodka	Kapital	Tujina	SKUPAJ
Blago		1.2. 3,927,900			1.5. 2,825,874	1.6. 928,081	1.7. 1,814,250	9,496,105
Proizvodnja	2.1. 7,519,900							7,519,900
Ustvarjeni dohodek		3.2. 3,592,000		3.4. 75,323				3,667,323
Razporejeni dohodek			4.3. 3,662,898				4.7. 326,565	3,989,463
Uporaba dohodka				5.4. 3,831,835				3,831,835
Kapital					6.5. 902,416			902,416
Tujina	7.1. 1,976,205		7.3. 4,425	7.4. 82,305	7.5. 103,545	7.6. -25,665		2,140,815
SKUPAJ	9,496,105	7,519,900	3,667,323	3,989,463	3,831,835	902,416	2,140,815	

II. SLOVENIJA V EVROPSKI ZVEZI - MAKROEKONOMSKI RAZVOJNI SCENARIJI

1. Uvod

Razvojni scenariji se obnavljajo takrat, ko se ekonomsko in družbeno okolje toliko spremeni, da je potreben nov strateški premislek. V Sloveniji je potreba po novih razvojnih scenarijih nastopila v povezavi z vključevanjem v Evropsko zvezo. Veljavni strateški dokument, Strategija gospodarskega razvoja Slovenije (SGRS), ki je bila sprejeta na Vladi leta 1994 in obravnavana v Parlamentu leto kasneje, novim potrebam ne odgovarja v zadostni meri, saj je pretežno posvečena strateškemu vprašanju prehoda v nov ekonomski sistem in izgradnji institucij nove države ter njeni samostojni ekonomski politiki. Aktualna strateška vprašanja pa so zdaj povezana z institucijami in instrumenti ekonomske politike, ki jih bo Slovenija lahko uporabljala kot polnopravna članica Evropske zveze na skupnem evropskem trgu. Tudi dokument Strategija Republike Slovenije za vključitev v Evropsko zvezo iz leta 1997 teh vprašanj ne obravnava, saj pokriva le obdobje do pristopa in ekonomsko politiko prilagajanja samostojne države: monetarno, fiskalno, dohodkovno in politiko ekonomskih odnosov s tujino. Z vključitvijo v notranji evropski trg bo ravno tu prišlo do velikih sprememb - Slovenija bo v veliki meri izgubila suverenost pri štirih navedenih politikah, ki tvorijo jedro sedanjega ekonomsko-političnega instrumentarija.

Eden od smotrov dolgoročnega razvojnega načrtovanja je ocena pogojev gospodarjenja oziroma trošenja v prihodnosti in ocena razvojnih možnosti, ki služi tako privatnemu sektorju (zmanjševanje negotovosti) kot tudi javnemu sektorju (načrtovanje družbene in gospodarske infrastrukture). Časovni horizont dokumenta SGRS je segel le do leta 2000, časovni horizont kasnejših t.i. predpristopnih strateških dokumentov pa do predvidenega leta vključitve v Evropsko zvezo 2002. Za kasnejše obdobje, ko naj bi Slovenija že bila članica Evropske zveze, ne obstajajo konsistentni razvojni scenariji, ki bi odgovarjali aktualna vprašanja učinkov (stroškov in koristi) vključitve. Na raziskovalni ravni in parcialno je tema sicer že bila proučevana vendar pa sintezni odgovor (v obliki celovitih razvojnih scenarijev) še ni bil izdelan.

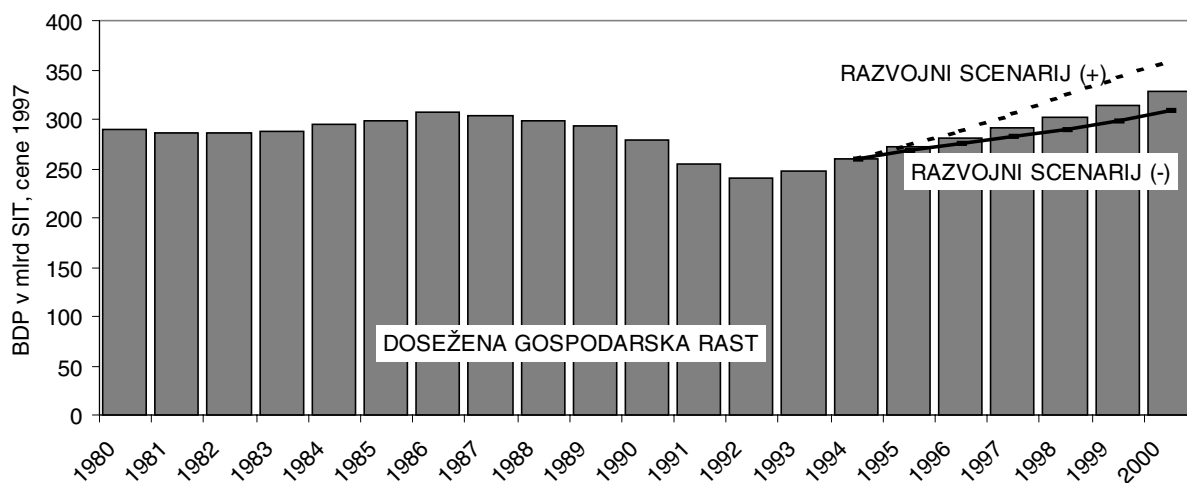
2. Kako uresničujemo SGRS iz leta 1994

V dokumentu SGRS sta bila za obdobje do leta 2000 predstavljena dva razvojna scenarija. **Scenarij (+)** predpostavlja ugodno mednarodno ekonomsko okolje, ki bo dopuščalo in spodbujalo hitro vključevanje Slovenije v evropske integracije in vzpodbudno vplivalo na domačo gospodarsko aktivnost, uspešno prilagajanje ekonomskega sistema in prestrukturiranje slovenskega gospodarstva. Po tem scenariju bi Slovenija že z letom 2000 lahko vstopila v Evropsko zvezo brez velikih notranjih šokov in pripravljena, to je kot enakopraven in konkurenčen gospodarski partner. Vstop na enotni evropski trg bi omogočil dodatne razvojne impulze in ohranitev visokih stopenj gospodarske rasti iz druge polovice devetdesetih let (med 5 in 6%). **Scenarij (-)** predpostavlja neugodno mednarodno ekonomsko okolje z recesijo v Evropski zvezi, naraščajočim evropskim protekcionizmom, upočasnjenim tempom reform v Vzhodni Evropi in mnogimi negativnimi posledicami za položaj majhne slovenske ekonomije. Položaj ob robu evropske integracije bi od Slovenije zahteval še doslednejšo stabilizacijsko ekonomsko politiko. Dinamika domačih reform in podjetniškega

prestrukturiranja bi se upočasnila, kot tudi gospodarska rast, ki bi sicer bila pozitivna (med 2 in 3% povprečno letno) vendar nestabilna. Tudi za uresničevanje Scenarija (-) bi morala domača ekonomska politika obvladovati makroekonomska delitvena razmerja, kar naj bi zagotovilo potrebno raven nacionalnega varčevanja in razvojno zdržne razmere poslovanja podjetij. Kljub težavam, bi Slovenija z ustrezno domačo ekonomsko politiko prilagajanja lahko postajala odprto gospodarstvo z dolgoročno perspektivo vključevanja v evropske integracije. Vendar pa bi, glede na ugodnejši Scenarij (+), že do leta 2000 v časovni distanci izgubila 3-5 let svojega razvoja in okoli 15% potencialne gospodarske moči.

Doseženi rezultati v preteklih letih, tekoča gospodarska gibanja in kratkoročne napovedi kažejo, da se sedanji gospodarski razvoj odvija v polju med obema scenarijema SGRS. Scenarij (+) se je izkazal kot preveč optimističen, predvsem glede ocene sposobnosti domače ekonomske politike, da ukrepa hitro in razvojno. Mednarodno ekonomsko okolje, kot ključni razločitveni dejavnik med obema razvojnima scenarijema, je bilo Sloveniji naklonjeno. Pretekla leta na evropskem trgu je zaznamovala nihajoča konjunktura, Slovenija se je hitro vključevala v mednarodne organizacije in podpisala pridružitveni sporazum z Evropsko zvezo. Za preveč optimistična so se izkazala le pričakovanja, da se bo Evropska zveza sposobna hitro širiti na vzhod. Scenarij (+) je staval bistveno preveč tudi na sposobnost držav kandidatka za vstop na notranji evropski trg.

RAZVOJNI SCENARIJI SGRS, 1994

Vir podatkov: ZMAR.

Razloge za nedoseganje Scenarija (+) gre iskati tudi v domačih logih. Med neizpolnjenimi nalogami, ki jih lahko pripišemo domači državi, so predvsem zamude in odsotnost časovne koordinacije pri ključnih gospodarskih reformah in dolgo iskanje učinkovitih rešitev v dohodkovni politiki. Svoje so dodali politični razlogi in volitve leta 1996 in pa sama zahtevnost prehoda v tržni ekonomski sistem, ki je tudi bila podcenjena. Do domače ekonomske politike sta bila oba scenarija enako prezahtevna: Slovenija naj bi izvajala reforme hitro in skladno s sprejetimi strateškimi odločitvami za tržno-socialni ekonomski sistem in evropsko integracijo.

SGRS iz leta 1994 ni bila pretirano zavezujoč dokument. Kljub temu pa naj bi sektorski razvojni dokumenti, ki so nastajali na njeni podlagi, upoštevali v SGRS postavljena izhodišča, med katerimi so tudi javnofinančne možnosti,

podane s ciljnimi razvojnim scenarijem. S tem pa je bilo v praktični izvedbi več težav. Ministrstva so za sektorje iz svoje pristojnosti večinoma oblikovala koncepte razvoja in nacionalne programe, oziroma posebne razvojne zakone, ki so zdaj v različnih fazah postopka sprejemanja. Obstaja pa praktični problem izvajanja, kajti nastala je množica razvojnih dokumentov, ki so vsebinsko in oblikovno zelo različni, urejajo pa tudi področja, ki naj bi jih s sektorskimi dokumenti razvojnega načrtovanja ne urejali. Po stanju 30.6.1998 (Murn Ana, 1998) je bilo pripravljenih 29 nacionalnih programov, resolucij, strategij in drugih razvojnih dokumentov. Poleg tega je bilo že sprejetih ali v postopku sprejemanja 77 posebnih razvojnih zakonov z različnih področij dejavnosti, s katerimi država sprejema obveznosti do državnih poroštev in do sredstev državnega proračuna. Praviloma ti dokumenti ne upoštevajo postavljenih izhodišč v SGRS in predstavljajo vedno bolj »dolgoročno rezervacijo« javnofinančnih sredstev za izvedbo načrtovanih programov in aktivnosti. Nastal je razkorak med potrebami in makroekonomsko realnostjo (izvedljivostjo skladno z dokumentom SGRS), ki znaša za posamezna leta obdobja 1996-2000 med 7.5 in 8.4% BDP (stanje 1.1.1997). Neusklajenost je očitna tudi pri javnem dolgu (zadolževanju države) in potencialnem javnem dolgu (državne garancije). V tem pogledu je SGRS ostala ekonomskopolitično neuporabljen instrument.

3. Čas vključitve v Evropsko zvezo in razvojna pomoč Sloveniji kot izhodišče za postavitve novih razvojnih scenarijev

Strukturna politika v Evropski zvezi se uresničuje preko politike strukturnih skladov, kohezijske politike in politike konkurence. Poleg tega so inštrument strukturne politike tudi posojila Evropske investicijske banke za financiranje razvojnih programov in drugi posebni namenski skladi.

Pomoč strukturnih skladov je namenjena tistim evropskim regijam, ki najbolj zaostajajo v razvoju. Evropski sklad za regionalni razvoj usmerja razvojne spodbude v infrastrukturo, prestrukturiranje gospodarstva ter podpore malim in srednje velikim podjetjem, inovativnim tehnologijam in lokalnim podjetniškim iniciativam. Evropski socialni sklad je pretežno namenjen ustvarjanju in ohranjanju delovnih mest. Evropski kmetijski sklad je namenjen prilagajanju kmetijskih struktur ter prestrukturiranju in razvoju redko poseljenih območij z nižjo življenjsko ravnjo prebivalstva (obnova vasi, dopolnilne dejavnosti na kmetijah, gozdarstvo). Poleg tega obstaja še t.i. Finančni instrument za usmerjanje ribištva in 4 t.i. horizontalne razvojne pobude (INTERREG, URBAN, LEADER in EQUAL).

Na podlagi Maastrichtskega sporazuma je bil leta 1994 ustanovljen Kohezijski sklad, ki je namenjen državam, ki ne dosegajo 90% povprečnega bruto domačega proizvoda na prebivalca v Evropski zvezi (Španija, Portugalska, Irska in Grčija). Sredstva tega sklada so namenjena financiranju projektov povezanih z okoljem in evropskim prometnim omrežjem. Eden od kohezijskih inštrumentov je tudi Evropska investicijska banka.

Približno oceno strukturne pomoči Sloveniji je mogoče izpeljati iz izračunov Evropske komisije, ki so bili predstavljeni v okviru AGENDE 2000 (Strmšnik, 1997). Skupni obseg evropskega proračuna (1.27% BDP Evropske zveze) tudi po širitvi ostane nespremenjen. Reforma kmetijske politike bo prinesla evropskemu proračunu prihranke pri tržnih ukrepih, vendar pa bodo porasla

direktna izplačila kmetom iz proračuna, stroški politike pogozdovanja, zgodnjega upokojevanja ipd. Skupni obseg potrebnih sredstev za kmetijstvo se bo zato celo povečal. Tudi strukturna politika bo doživela reformo (vsebinska, geografska in finančna koncentracija pomoči). Strukturni izdatki bodo ostali na ravni iz leta 1999, t.j. 0.46% BDP Evropske zveze. V obdobju 2000-2006 bodo sprejete obveznosti do držav članic iz tega naslova kumulativno znašale 213 milijard EURO, od česar bo 92% (195 milijard EURO) odpadlo na strukturne sklade in 8% (18 milijard EURO) na kohezijski sklad.

Za predpristopno pomoč državam kandidatkam za članstvo so bili ustanovljeni trije novi finančni instrumenti: SAPARD za pomoč pri prestrukturiranju kmetijstva, ISPA za večje projekte s področja transportne in okoljske infrastrukture in prenovljeni PHARE za vse druge oblike socialne in ekonomske kohezije. V obdobju cele finančne perspektive 2000-2006 je temu namenjenih 21.8 milijard EURO (za SAPARD 3.6 milijard, za ISPA 7.3 milijard in za novi PHARE 10.9 milijard). Poleg tega so naj bi bila na voljo še posojila EIB, EBRD in SB.

Prve indikativne alokacije predpristopne pomoči državam kandidatkam, ki jih je pripravila Evropska komisija kažejo, da bi Slovenija iz tega naslova lahko pridobila okoli 50 milijonov EURO letno (nekaj manj kot 10 milijard SIT). Letna alokacija SAPARD za Slovenijo naj bi znašala okoli 6.3 milijona EURO (1.2% od 520 milijonov EURO, kolikor znaša za leto 2000 skupna vsota za vse države kandidatke). Letna alokacija ISPA za Slovenijo za leto 2000 naj bi znašala od 1.5% do 2% od 1040 milijonov EURO, kolikor znaša skupna vsota za vse države kandidatke. Slovenija bi iz tega sklada torej lahko prejela od 15.6 do 20.8 milijonov EURO letno. Sredstva za novi PHARE še niso alocirana, prve ocene pa kažejo, da bi iz tega naslova lahko pridobili okoli 25 milijonov EURO letno.

Za prve nove članice je po njihovi vključitvi v obdobju 2002-06 na voljo 58.1 milijard EURO (zneski z leti naraščajo, od 6.5 milijard EURO leta 2002 do 16.8 milijard EURO leta 2006). Od tega zneska je 12.4 milijard predvidenih za kmetijstvo, 39.6 milijard za strukturne sklade in 6.1 milijard za ostale aktivnosti povezane z razširitvijo (notranje in zunanje aktivnosti ter administrativne stroške).

Slovenija bo te pomoči deležna šele po vstopu. Do vstopa bo prejela predpristopno pomoč, ki pa je po obsegu bistveno nižja, v letu 2006 v povprečju za okoli petkrat nižja. Neto proračunski učinek vključitve naj bi bil za Slovenijo pozitiven in na ravni okoli 2% BDP (Strmšnik, 1997). Po tem izračunu naj bi stroški evropskega proračuna za Slovenijo v letu 2005 znašali od 1.0 do 1.3 milijard EURO letno (cene 1997), kar predstavlja okoli 4% ocenjenega BDP Slovenije v tem letu. Prispevek Slovenije v proračun Evropske zveze na osnovi davka na dodano vrednost in bruto domačega proizvoda naj bi bil enak deležu slovenskega BDP v BDP Evropske zveze, to je okoli 0.3%. Na tej osnovi izračunan prispevek Slovenije v letu 2005 znaša okoli 330 milijonov EURO (cene leta 1997) oziroma 1% ocenjenega BDP Slovenije v tem letu. K temu je potrebno dodati še izgubo t.i. tradicionalnih lastnih virov (carine in kmetijske uvozne dajatve za uvoz iz tretjih držav izven Evropske zveze). Obseg teh virov bo odvisen od strukture in obsega trgovinskih tokov v času pristopa tako, da je izračun možen le ob upoštevanju mnogih zelo rizičnih predpostavk. Vsekakor gre za znatna sredstva, v letu 2005 za okoli 100 milijonov EURO ali 0.3% BDP. Upošteva se to oceno lahko izračunamo neto proračunski učinek za leto 2005, ki je pozitiven in se nahaja v razponu med 570 in 870 milijoni EURO in približno ustreza ravni dveh odstotkov BDP Slovenije v letu

2005. Izračun je bil narejen v stalnih cenah in tečaju leta 1997. Neto proračunske koristi in stroške Slovenije so ocenjevali tudi drugi viri in praviloma prihajali do še bolj ugodnih ocen (npr. Breuss, 1996; Baldwin s soavtorji, 1997).

Slovenija torej lahko, ob dobri in pravočasni organizaciji, pridobi pomembna sredstva, ki bodo v veliki meri zapolnila finančno vrzel med razvojnimi potrebami in omejenimi možnostmi njihovega financiranja iz domačih virov. Po izkušnjah manj razvitih držav članic Evropske zveze bi bili makroekonomski učinki takšne razvojne pomoči izjemno pozitivni. Izraženo v deležih v BDP je leta 1995 znašala razvojna pomoč Grčiji 5.6%, Portugalski 4.3% in Španiji 2.5%. Upošteva je njihova vplačila v proračun Evropske zveze je bi tudi neto priliv visoko pozitiven (4.4% BDP za Grčijo, 3.2% BDP za Portugalsko in 1.6% BDP za Španijo). Izračuni makroekonomskih učinkov teh transferov so bili narejeni za Grčijo, Španijo, Portugalsko in Irsko s klasičnim input-output modelom in s QUEST ekonometričnim modelom (Evropska komisija, 1996-a). Po rezultatih I-O modela za obdobje 1989-93 bi bila brez strukturne pomoči rast BDP teh držav povprečno letno za 0.5 odstotne točke nižja od dosežene. Zaradi povečanja obsega strukturnih skladov v obdobju 1994-99 naj bi bil učinek v tem obdobju še večji. Večina pomoči prihaja v obliki investicij v fizični in človeški kapital, kar je še posebej učinkovito. Med 1989 in 1993 so investicije »z oznako Evropske zveze« znašale več kot 8% vseh bruto investicij v državah prejemnicah pomoči. (5% v Španiji, 3.5% na Portugalskem, 6% v Grčiji in 17.5% na Irskem). V obdobju do leta 1999 naj bi razvojna pomoč presegla 14% investicij. Vpliv na zaposlenost je znašal v povprečju 2.5% celotne delovne sile. Rezultati QUEST modela kažejo na nekoliko (za tretjino) nižji kratkoročni pozitivni vpliv na gospodarsko rast vendar pa na pomembne dolgoročne učinke teh investicij. Na tej osnovi naj bi bil do leta 2000 BDP v Španiji kumulativno višji za 1%, v drugih treh državah pa za 2-3%.

Kolikšen bo dejanski neto finančni tok v Slovenijo in njegov razvojni učinek zavisi tudi od doseženih rešitev v pristopnih pogajanjih (npr. morebitni odlog nekaterih vrst vplačil v evropski proračun) ter od domače organiziranosti in sposobnosti izkoriščanja potencialne pomoči. Izkušnje držav članic kažejo, da so razlike med bolj in manj uspešnimi pristopi velike in t.i. absorpcijska sposobnost držav različna. Lahko se torej zgodi, da Slovenija priložnosti ne bo uspela izkoristiti, kar bi se gotovo zgodilo ob neugodnih zunanjih dejavnikih (odložen datum vključitve zaradi nepripravljenosti Evropske zveze na širitev). Rizičen dejavnik je tudi naša notranja ekonomska in politična sposobnost izvajanja reform. Pri prevzemanju evropske zakonodaje Slovenija zaostaja zaradi česar smo že dobili negativno oceno Evropske komisije o našem napredku v letu 1998.

4. Metodološki pristop in opredelitev razvojnih scenarijev

Novi razvojni scenariji zelo podrobno pokrivajo obdobje do leta 2006. Za to obdobje je bil ocenjen celoten sistem nacionalnih računov po postopkih, ki se sicer uporabljajo pri letnem proračunskem načrtovanju. Za daljše časovno obdobje (do leta 2030) so bile izdelane le ocene osnovnih makroekonomskih kategorij: bruto domačega proizvoda in njegove proizvodne strukture, prebivalstva in demografskih struktur, zaposlenosti, brezposelnosti in investicij. Tako dolgo časovno obdobje je bilo potrebno zaradi tistih sektorskih razvojnih programov, ki so izrazito dolgoročnega značaja (razvoj energetike in prometa, vprašanja pokojninske reforme, razvoj človeških virov ipd.). Poleg tega obstajajo za obdobje do leta 2020 še rezultati modela SMEEM (Slovenski Makro

Ekonomski Energetski Model), ki vsebinsko daje še nekoliko širši nabor endogenih spremenljivk

Izdelane dolgoročne bilančne projekcije do leta 2030 na agregatni ravni v osnovi izhajajo iz izračunov SMEEM, ki so bili narejeni konec leta 1998. Model SMEEM je formaliziran ekonometrični modela, ki predstavlja poskus integracije makroekonomskega modela z modeli planiranja s področja energetike. Izdelan je bil s sodelovanjem skupine raziskovalcev iz Celovške univerze (Neck, Weyerstrass, Haber, ...) v okviru avstrijske tehnične pomoči Republiki Sloveniji izdelala. SMEEM model je ekonometrični model. Njegove enačbe so ocenjene na kvartalnih podatkih za obdobje 1992-1997, v nekaterih primerih (npr. potrošna stran BDP) pa za obdobje 1994-1997. Osnovni cilj modela SMEEM je ocena osnovnih makroekonomskih spremenljivk (npr. BDP, inflacija, brezposelnost) za dolgoročno plansko obdobje in povratna povezava teh spremenljivk z variablami modelov razvoja energetike. Za model je značilen Keynesianski pristop; zaradi podatkovnih omejitev je »povpraševalna« stran modela bolj razdelana od »ponudbene« strani. Glavne komponente povpraševanja na trgu blaga so zasebna poraba, investicije in uvoz. Ponudbena stran je prisotna v obliki enačb povpraševanja po faktorjih delo in različnih energentih. Zaradi težav z oceno kapitala in proizvodne funkcije za Slovenijo le-ta v modelu ni prisotna. Glavne eksogene spremenljivke se tako nanašajo na razvoj mednarodnega ekonomskega okolja, javni sektor, delovno silo in cene energentov. Model daje izračun BDP le kot agregatno postavko. Dodana vrednost posameznih dejavnosti je ocenjena kasneje, to je izven modela z oceno strukturnih sprememb in aplikacijo le-teh na modelsko oceno agregatnega BDP. V okviru projekta avstrijske tehnične pomoči Sloveniji je bil pripravljen referenčni razvojni scenarij in ocenjene tri alternativne strategije razvoja energetike do leta 2020.

Razlogi, ki so do sedaj oteževali uporabo ekonometrije v dolgoročnem razvojnem načrtovanju postopoma popuščajo, so pa še prisotni. Inflacija se znižuje, Slovenija (vsaj na kvartalni ravni) dobiva svojo lastne ekonomsko zgodovino in tudi stanje podatkovnih osnov je boljše kot pred leti. Po drugi strani pa od modelskih izračunov vendarle ne gre preveč pričakovati, saj je pri njihovi sestavi potrebnih vrsta kompromisov in poenostavitev. Ekspertna presoja čim širšega kroga specialistov za posamezna vprašanja in dosledna uporaba matričnega bilančnega pristopa zato slejkoprej ostajata ključni metodi priprave razvojnih scenarijev. Z modelom SMEEM dobljeni izračuni so zato predstavljali le vmesni fazni rezultat pri izdelavi dolgoročnih bilančnih projekcij. Modelski rezultati so bili preverjeni in nadgrajeni z bilančno metodo ZMAR z uporabo projekcijske matrike nacionalnih računov. Posamezne kategorije so bile dodatno ekspertno ocenjene s čemer so bili predvsem dodani tisti učinki vključitve v Evropsko zvezo, ki jih model, ki temelji na preteklih ekonomskih zakonitostih, ni mogel upoštevati.

Dilema uporabe enega, dveh ali več razvojnih scenarijev je bila, kot vedno, tudi tokrat prisotna. Več razvojnih scenarijev olajša »slabo vest« zaradi izbora med številnimi razvojnimi možnostmi. Po drugi strani pa se zmanjša preglednost in zameglijo cilji ekonomske politike. Praktični razlogi in dosedanje izkušnje so narekovale pripravo več različic v postopku oblikovanja in kasnejšo uporabo ter podrobno razdelavo le dveh variant, ki smiselno opredelita polje najbolj verjetnega bodočega razvoja. Tudi se zdi smiselno izogniti se prevelikim ekstremom, ki so sicer vedno možni, a vendarle malo verjetni.

Ciljni razvojni scenarij se običajno oblikuje na temelju predpostavk o gibanju

mednarodnega ekonomskega okolja in ocene možnosti domačega prilagajanja. Kot primeren temeljni razločitveni dejavnik med obema razvojnima različicama se v danem času in prostoru kaže hitrost vključitve Slovenije v Evropsko zvezo. To je aktualen in najširše razpoznaven rizični dejavnik, ki lahko bistveno vpliva na obnašanje gospodarskih subjektov ter na takšno ali drugačno ravnanje ekonomske politike. Datum vključitve je za ta namen primeren tudi zato, ker nanj domača ekonomska politika dejansko nima neposrednega vpliva. Ali se bo Evropska zveza hitro oziroma počasi širila na vzhod je predvsem odvisno od njene lastne sposobnosti prilagajanja novo nastalim razmeram v Evropi ter od ekonomskopolitičnih interesov držav članic. Uresničitev nalog iz Pristopne strategije in Državnega programa za prevzem pravne ureditve Evropske zveze vsekakor je pogoji, ki ga bo potrebno izpolniti v primeru uresničevanja scenarija hitre vključitve. Je pa to element tudi večine drugih razvojno ugodnih različic in zato ne more biti osnovni razločitveni dejavnik različnih scenarijev.

Za Slovenijo sta torej odprti obe opciji, hitra vključitev v začetku leta 2003, ki je delovna predpostavka pristopnih pogajanj in Nacionalnega programa za prevzem pravnega reda Evropske zveze do leta 2002 in odložena vključitev proti koncu prihodnjega desetletja. Podrobna razdelava in kvantificiranje obeh različic omogoča oblikovanje dveh razvojnih scenarijev: **Scenarija hitre vključitve v Evropsko zvezo** – v nadaljevanju poimenovan tudi **Scenarij (+)** in **Scenarija odložene vključitve v Evropsko zvezo** – v nadaljevanju poimenovan tudi **Scenarij (-)**. Razlika med njima bi dala odgovor na vprašanje stroškov in koristi hitre (odložene) vključitve.

Pri tem je pomembno poudariti, da sam datum vključitve še ni zadostna vsebinska utemeljitev za razlikovanje med razvojnima različicama. Obratno, različnost strateških opredelitev in ekonomskopolitičnega ravnanja države in drugih ekonomskih subjektov v različnih razvojnih scenarijih podpira takšen ali drugačen datum vključitve Slovenije v Evropsko zvezo.

5. Gibanja prebivalstva in zaposlenosti

Odločilen element obnove prebivalstva je rodnost, zato bi morale biti možnosti za ustrezno število zaželenih rojstev eden osnovnih elementov prebivalstvene politike. Kot kažejo projekcije, se lahko zgodi, da se bo število prebivalcev v Sloveniji v naslednjih 75 letih skoraj preplopolovilo, če bi ostala rodnost na sedanji nizki ravni. V istem obdobju pa bi že povprečna celotna rodnost okrog 1.9 zagotavljala približno enako število prebivalcev, ne pa tudi seveda ustrezne starostne sestave, zaradi česar bi prišlo do padanja števila prebivalcev kasneje, z določenim zamikom. Glede na trenutne kulturne vzorce rodnosti v razvitem svetu je malo verjetno, da bi se rodnost v Sloveniji ponovno dvignila na raven enostavne reprodukcije. Je pa verjetno, da bi se - tudi z ustrežnejšimi ukrepi za stimulacijo zaposlovanja mladih ter za gradnjo stanovanj za mlade družine - ponovno dvignila do ravni 1.6 otroka v življenju ženske ali celo višje, okrog katerih se sedaj giblje rodnost v večini evropskih držav in kar kažejo še vedno tudi generacijski koeficienti rodnosti v Sloveniji. Predpostavke o ponovni večji rodnosti v obdobju po letu 2010 niso nerealne, saj bo v tem obdobju zaradi neugodne starostne sestave prebivalstva začelo primanjkovati delovne sile, s čimer bodo odpravljeni vsaj demografski razlogi za brezposelnost mladih. Na višjo rodnost lahko delno vplivajo tudi kulturne navade priseljenega prebivalstva (kot se je to že dogajalo v sedemdesetih letih).

Naslednji dejavnik, ki pomembno vpliva na število prebivalcev in še bolj na

starostno sestavo, je razvoj smrtnosti. Glede na kulturne vzorce v razviti Evropi in glede na trenutni trend, lahko pričakujemo nadaljnje zmanjševanje smrtnosti v mlajših starostnih skupinah in s tem podaljševanje pričakovanega trajanja življenja. Vendar je možen tudi bolj pesimističen razvoj, saj lahko bodoča starostna sestava prebivalstva pomeni tudi manjšo sposobnost prebivalstva, da si ustvarja ekonomske možnosti za podaljševanje pričakovanega trajanja življenja, ki bo zato lahko ponovno upadlo ali vsaj stagniralo. Po drugi strani pa podaljševanje pričakovanega trajanja življenja tudi ni možno v nedogled. Že matematično se pri nizkih stopnjah umrljivosti, zlasti v starejših starostnih skupinah, nadaljnje zniževanje teh stopenj le malo pozna kot podaljšanje v izračunu pričakovanega trajanja življenja. Razlike med projekcijami, ki izvirajo iz različnih predpostavk o razvoju smrtnosti, so zato pomembne predvsem, ko gre za ocenjevanje bodočega obsega starega prebivalstva. Tega je pri projekcijah z daljšim pričakovanim trajanjem življenja vsekakor bistveno več kot v projekcijah z visoko stopnjo umrljivosti.

Verjetno pa bodo na število in starostno sestavo prebivalstva Slovenije najmanj vplivale selitve. Na obseg selitvenega prirasta vplivajo predvsem ekonomski pa tudi politični razlogi. Z ekonomskega vidika so pomembna neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela v posameznih državah na sploh in specifična neskladja za posamezne poklicne profile ter razlike med posameznimi državami v dohodkih, delovnih in življenjskih razmerah ter možnostih poklicnega razvoja. Lahko predvidevamo, da bo Slovenija, kot trenutno najbolj razvita od držav v tranziciji, še naprej privlačevala delovno silo iz manj razvitih, najprej predvsem južno- in vzhodnoevropskih, kasneje morda tudi iz bolj oddaljenih držav. Po drugi strani pa je slovenski trg delovne sile majhen in praviloma nezadostno strukturiran. Slovenska ponudba delovnih mest bo še naprej premajhna ali ne dovolj stimulatívna za določene specifične domače poklicne profile, zato bo poleg priseljevanja tujih delavcev v Slovenijo vedno prisotno tudi zaposlovanje slovenskih državljanov na tujih trgih. Treba je še poudariti, da se bo s podobnimi demografskimi problemi kot Slovenija (to je s staranjem prebivalstva in pomanjkanjem delovno sposobnega prebivalstva) v prihodnje soočala večina evropskih držav, v katerih bo v obdobju po letu 2010 cena delovne sile začela zato verjetno naraščati. To bo še dodatna spodbuda za preseljevanje delovno sposobnega prebivalstva iz manj razvitih v razvitejše evropske države. Morebitni stalen večji presežek priselitev nad odselitvami lahko ogrozi kulturno-nacionalno identifikacijo slovenskega prostora. Zaščita le-te je zaenkrat še vedno eden od razvojnih ciljev Slovenije. Da bi bil ta cilj dosežen, bo torej potrebna aktivnejša migracijska politika in to tako glede kontrole priselitev kot glede ustvarjanja razmer, ki bi omejevale pretirano odseljevanje.

V Uradu za makroekonomske analize in razvoj (ZMAR) je bilo leta 1997 izdelanih več variantnih projekcij prebivalstva (Kraigher, 1998), katerih namen je bil opozoriti na meje verjetnosti nadaljnjega razvoja prebivalstva, zlasti še v zvezi s staranjem prebivalstva. Izbrali smo po tri najenostavnejše, realno verjetne, vendar med seboj značilno različne predpostavke za umrljivost, rodnost in selitve ter analizirali vpliv, ki ga imajo različne komponente demografskega razvoja tako na rast kot na starostno sestavo prebivalstva. Izhodišče projekcij je bilo stalno prebivalstvo Slovenije (po novi definiciji) na dan 31.12.1996, časovni horizont projekcij pa leto 2070. Pri potrebni analizi za izbiro predpostavk smo se omejili na že opravljene analize SURS, ter na primerjavo slovenskih kazalcev s kazalci za nekatere evropske države.

Več variantnih projekcij prebivalstva in aktivnosti za potrebe scenarijskih

ocen bodočega razvoja Slovenije bi napravilo scenarije preveč nepregledne. Zadostuje, da izberemo eno samo referenčno projekcijo, na verjetna odstopanja pa zgolj opozorimo. Na podlagi analize predpostavk in rezultatov omenjenih projekcij iz leta 1997 smo se odločili za srednjo predpostavko glede življenjskega pričakovanja ter za nekoliko spremenjene srednje predpostavke glede rodnosti in selitev. Izhodišče naše nove referenčne projekcije je stalno prebivalstvo Slovenije na dan 31.12.1998.

Projekcija umrljivosti je izdelana na osnovi izravnanih verjetnosti smrti po enoletnih spolno-starostnih skupinah iz najnovejših popolnih tablic umrljivosti prebivalstva Slovenije za leta 1993-1995 (Šircelj, 1997; upoštevali smo jih kot verjetnosti smrti v letu 1994) ter analize dinamike umrljivosti v zadnjih 15 letih. Predpostavljamo, da v prihodnjih nekaj letih v tej dinamiki ne moremo pričakovati bistvenih sprememb, zato je za obdobje do leta 2010 izbrana projekcija verjetnosti smrti, ki približno sledi povprečni letni dinamiki umrljivosti v preteklih desetih letih. Po tej predpostavki bi se do leta 2010 pričakovano trajanje življenja povečalo pri moških na 73.5 let, pri ženskah na 80.7 let. Za obdobje po letu 2010 upoštevamo srednjo varianto med možnostjo, da bi se rast življenjskega pričakovanja v tem obdobju povsem ustavila, in možnostjo, da bi umrljivost v povprečju upadala nekoliko počasneje kot v predhodnem obdobju, tako da bi se življenjsko pričakovanje povečalo do leta 2070 pri moških na 80.2 in pri ženskah na 86 let. Po tej srednji varianti bi pričakovano trajanje življenja leta 2030 dosegel pri moških 74.71 in pri ženskah 81.64 let.

Po predpostavki o rodnosti le-ta ne bi več upadala, temveč bi se postopno povečevala do 1,5 v letu 2010 in nato do 1,7 leta 2020, ko bi ostala na tej ravni. Glede na sedanjo neusklajenost med statistiko prebivalstva in statistiko selitev predpostavljamo, da se bo obstoječa evidenca prebivalstva še naprej čistila zlasti za začasno prisotno prebivalstvo, zato bi bil skupen rezultat selitev in čiščenja evidenc do leta 2000 enak 0. Po tem letu bi se povečeval po 200 na leto dokler ne bi leta 2010 dosegel 2000, kar je srednja varianta selitvenega prirasta, ki smo jo analizirali v naših projekcijah iz leta 1997.

Po tej projekciji bi skupno število prebivalcev bolj ali manj stagniralo na ravni okrog 1,975 tisoč vse do obdobja okrog leta 2015, ko bi se začelo pospešeno zmanjševati, kljub relativno visokemu selitvenemu prirastu in naraščajoči rodnosti. Število umrlih bo zaradi številčnih povojnih generacij začelo vedno bolj presegati število rojstev in selitveni prirast. Leta 2030 bi bilo po tej projekciji v Sloveniji že manj kot 1,920 tisoč prebivalcev. Delež otrok (v starosti 0-14 let) bi se od sedanjih 17% zmanjšal do leta 2008 na 14,4%, nato pa bi se zaradi predpostavke o naraščajoči rodnosti počasi povečal za dober odstotek do leta 2025, ko bi začel ponovno upadati.. Delež starega prebivalstva (v starosti 65 let in več) bi se od sedanjih 13,5% do leta 2030 povečal na 23,4%. Delež delovno sposobnega prebivalstva bi do leta 2004 še naraščal, od sedanjih 69,8% na 70,2%, nato pa bi začel najprej počasi, nato pa vse hitreje upadati. Leta 2030 bi bilo delovno sposobnega prebivalstva le še 61,3 %.

Projekcijo aktivnega prebivalstva, zaposlenosti in brezposelnosti vežemo na opisano referenčno projekcijo prebivalstva ter na oba scenarija gospodarske rasti z modelom, ki predpostavlja, da je brezposelnost razlika med ponudbo delovne sile na trgu dela in povpraševanjem po njej. Ponudba je odvisna od demografskih razmer, to je od obsega delovno sposobnega prebivalstva ter od institucionalnih in gospodarskih razmer, ki spodbujajo ali zavirajo pripravljenosti tega prebivalstva, da se vključuje na trg dela. Povpraševanje po delovni sili je odvisno od možnosti gospodarske rasti in rasti produktivnosti

Tabela 25: Referenčna projekcija prebivalstva Slovenije 1999-2030

Leto	Število prebivalcev 31.12.	Rojstva	Umrli	Naravni prirast	Selitveni prirast	Koef. celotne rodnosti	Koef. reprodukcije	Umrli na 1000 preb.	Pričakovano trajanje življenja		Število prebivalcev 305.6.	Letna rast (v %)	Starostna sestava (v %):		
									M	Ž			0-14	15-64	65+
1999	1976494	18091	19930	-1840	0	1.23	0.60	10.08	71.07	78.73	1977414	-0.26	16.41	69.87	13.72
2000	1974945	18365	19915	-1550	0	1.26	0.61	10.08	71.30	78.92	1975720	-0.09	16.01	69.98	14.01
2001	1973821	18589	19912	-1323	200	1.28	0.62	10.09	71.53	79.10	1974383	-0.07	15.67	70.05	14.29
2002	1973125	18831	19927	-1096	400	1.30	0.63	10.10	71.76	79.29	1973473	-0.05	15.34	70.11	14.55
2003	1972807	19048	19967	-918	600	1.32	0.64	10.12	71.98	79.47	1972966	-0.03	15.02	70.18	14.80
2004	1972786	19225	20045	-820	800	1.35	0.65	10.16	72.20	79.65	1972796	-0.01	14.76	70.19	15.05
2005	1973007	19389	20168	-779	1000	1.37	0.67	10.22	72.42	79.83	1972897	0.01	14.59	70.10	15.31
2006	1973415	19534	20327	-792	1200	1.40	0.68	10.30	72.64	80.01	1973211	0.02	14.47	69.97	15.56
2007	1973949	19648	20514	-866	1400	1.42	0.69	10.39	72.86	80.18	1973682	0.02	14.41	69.77	15.82
2008	1974596	19771	20724	-953	1600	1.45	0.70	10.50	73.08	80.36	1974272	0.03	14.40	69.51	16.09
2009	1975368	19921	20949	-1028	1800	1.47	0.71	10.61	73.29	80.53	1974982	0.04	14.41	69.30	16.29
2010	1976241	20053	21180	-1127	2000	1.50	0.73	10.72	73.50	80.70	1975804	0.04	14.45	69.22	16.33
2011	1976658	20064	21647	-1583	2000	1.52	0.74	10.95	73.56	80.75	1976450	0.03	14.51	69.08	16.41
2012	1976612	20051	22098	-2047	2000	1.54	0.75	11.18	73.62	80.80	1976635	0.01	14.59	68.75	16.65
2013	1976117	20036	22530	-2495	2000	1.56	0.76	11.40	73.69	80.84	1976364	-0.01	14.71	68.34	16.95
2014	1975203	20021	22935	-2914	2000	1.58	0.76	11.61	73.75	80.89	1975660	-0.04	14.83	67.89	17.28
2015	1973894	20007	23317	-3309	2000	1.60	0.77	11.81	73.81	80.94	1974548	-0.06	14.94	67.38	17.68
2016	1972196	19970	23667	-3698	2000	1.62	0.78	12.00	73.87	80.98	1973045	-0.08	15.04	66.85	18.11
2017	1970168	19949	23977	-4028	2000	1.64	0.79	12.16	73.93	81.03	1971182	-0.09	15.12	66.33	18.54
2018	1967861	19944	24251	-4307	2000	1.66	0.80	12.32	73.99	81.08	1969015	-0.11	15.20	65.79	19.01
2019	1965357	19989	24494	-4505	2000	1.68	0.81	12.45	74.05	81.13	1966609	-0.12	15.26	65.27	19.47
2020	1962691	20047	24713	-4666	2000	1.70	0.82	12.58	74.11	81.17	1964024	-0.13	15.32	64.77	19.91
2021	1959646	19870	24915	-5045	2000	1.70	0.82	12.70	74.17	81.22	1961168	-0.15	15.37	64.27	20.35
2022	1956233	19690	25102	-5412	2000	1.70	0.82	12.82	74.23	81.27	1957939	-0.16	15.41	63.83	20.76
2023	1952448	19493	25278	-5785	2000	1.70	0.82	12.93	74.29	81.31	1954341	-0.18	15.43	63.45	21.12
2024	1948295	19299	25453	-6153	2000	1.70	0.82	13.05	74.36	81.36	1950372	-0.20	15.44	63.10	21.45
2025	1943780	19117	25632	-6515	2000	1.70	0.82	13.17	74.42	81.41	1946037	-0.22	15.44	62.78	21.79
2026	1938872	18906	25813	-6908	2000	1.70	0.82	13.30	74.48	81.45	1941326	-0.24	15.42	62.45	22.13
2027	1933555	18686	26003	-7317	2000	1.70	0.82	13.43	74.54	81.50	1936214	-0.26	15.40	62.13	22.47
2028	1927832	18479	26203	-7723	2000	1.70	0.82	13.57	74.60	81.54	1930693	-0.29	15.37	61.84	22.79
2029	1921717	18275	26389	-8114	2000	1.70	0.82	13.71	74.65	81.59	1924775	-0.31	15.33	61.56	23.11
2030	1915244	18064	26538	-8474	2000	1.70	0.82	13.83	74.71	81.64	1918480	-0.33	15.28	61.27	23.44

Vir: Projekcija ZMAR .

dela.

Na oblikovanje ponudbe delovne sile vplivajo predvsem prilivi mladih na trg dela po zaključenem ali opuščnem rednem šolanju, odlivi v upokojevitost ter splošna klima glede zaposlovanja žensk. Zaradi podaljševanja študija sedanjih generacij lahko v naslednjih letih še pričakujemo dokaj visok priliv mladih, ki pa se bo začel počasi zmanjševati, saj bo nanj že vplivalo zmanjševanje generacij rojenih od leta 1980 dalje. (Pač pa se bo izboljšala izobrazbena struktura priliva iz šol. Povečal se bo delež diplomantov, priliv mladih brez končane poklicne ali srednje izobrazbe pa se bo zmanjševal). Po drugi strani lahko v istem času pričakujemo tudi zatišje v upokojevanju, delno še vedno zaradi številnih predčasnih upokojevitost v letih 1989-1993, delno zaradi številčno šibkejših generacij, rojenih v času okrog 2. svetovne vojne, delno pa zaradi predvidenega podaljševanja zakonske upokojevitvene starosti (postopoma po 4 mesece na leto za ženske do starosti 61 let in po šest mesecev za moške do starosti 63 let). Tudi dosedanji tokovi iz formalnih v neformalne oblike zaposlitve bodo verjetno spremenili smer. Lahko predvidevamo, da se bo sedanja nizka stopnja formalne aktivnosti, ki je še vedno posledica preteklih prevelikih odlivov s trga dela zaradi upokojevanja, podaljšanega šolanja, ali neformalnega zaposlovanja, v prihodnje počasi povečevala - tako kot v preteklih dveh letih.

V projekciji predvidevamo povečevanje stopenj formalne aktivnosti delovno sposobnega prebivalstva (to je prebivalstva v starosti 15-64) na 73% za moške oziroma 63% za ženske do leta 2010, glede na sedanji ritem in glede na še vedno omejene možnosti za zaposlovanje v tem obdobju. Aktivnost moških bi se nadalje povečevala do 78% leta 2020 in 80% leta 2030 (kar je približno na ravni iz začetka osemdesetih let), aktivnost žensk pa na 64% do leta 2020 in na 65% do leta 2030. Projekcijo utemeljujemo po eni strani s podaljševanje zakonsko določene upokojitvene starosti ter z nekoliko povečano vključitvijo žensk v formalne oblike aktivnosti (doslej najvišja je bila leta 1989: 63,6%), po drugi strani pa s predvidenim bistveno višjim vključevanjem mladine v redno šolanje, kot je bilo v osemdesetih letih, ter s projekcijo relativno visoke rasti produktivnosti, ki bo pri predvidenih stopnjah gospodarske rasti po obeh scenarijih zavirala močnejšo rast zaposlenosti in aktivnosti. Če apliciramo tak razvoj stopenj aktivnosti na opisano referenčno projekcijo prebivalstva, bi se formalno aktivno prebivalstvo povečevalo še vse do leta 2011, čeprav bi začel kontingent delovnosposobnega prebivalstva upadati že leta 2005.

Lahko se zgodi, da se bodo stopnje aktivnosti povečevale hitreje in do višje ravni, če bo delovne sile primanjkovalo, bodisi zaradi možnosti hitrejšje gospodarske rasti in/ali zaradi spremenjenih razmer, ki bi narekemale počasnejšo rast produktivnosti. Bistveno nižje od teh, ki jih predvideva projekcija, pa verjetno ne bodo. Treba je upoštevati, da bo s staranjem prebivalstva vedno več ekonomsko odvisnega prebivalstva, zato bo obstajala v gospodarstvu tendenca po naraščajočih stopnjah aktivnosti delovno sposobnega prebivalstva.

Anketna aktivnost je (v grobem) večja od formalne za vse neformalno zaposlene in manjša za tiste registrirane brezposelne osebe, ki po merilih ILO niso aktivne. Razmerje med aktivnim prebivalstvom po anketi in formalno aktivnim prebivalstvom je v preteklosti precej nihalo. Najnižje je bilo leta 1993, ko je bilo anketnega aktivnega prebivalstva le za 3,8% več od formalnega, medtem ko ga je bilo leta 1997 12,6, leta 1998 pa 12,3. Predpostavljamo, da se bo do obdobja okrog leta 2014 to razmerje zniževalo, ker se bo formalno aktivno prebivalstvo do takrat še povečevalo, število neformalno zaposlenih pa nekoliko znižalo. Po tem obdobju pa bo začelo formalno aktivno prebivalstvo upadati, število neformalno zaposlenih pa, zaradi povečanega števila upokojencev ponovno naraščati, zato se bo tudi razmerje med anketno in formalno aktivnim prebivalstvom začelo ponovno povečevati.

Osnovni dejavnik, ki vpliva na obseg zaposlovanja v nekem gospodarstvu, je gotovo dinamika gospodarske rasti, vendar to ni tudi zadosten pogoj za rast zaposlenosti. Ta je odvisna še od tim. zaposlitvene intenzivnosti gospodarske rasti, oziroma (kar je po definiciji povezano) od rasti globalne produktivnosti dela. Iz definicije produktivnosti dela ($q = Q/Z$) namreč sledi, da je globalno povpraševanje po delovni sili na trgu dela ($Z = Q/q$) premosorazmerno s količino produkta, ki ga je v nekem gospodarstvu z danimi kapacitetami moč proizvesti in prodati (Q) ter obratno sorazmerno s produktivnostjo ene enote dela, da ta produkt proizvede in proda (q). Rast povpraševanja po delovni sili in rast produktivnosti dela med seboj torej nista neodvisni, temveč sta si, pri danih ali omejenih možnostih gospodarske rasti (zaradi neustreznih produkcijskih kapacitet in/ali omejenih možnosti prodaje) celo konkurentni. Od konkurenčnih razmerij na (globalnih) trgih, od relativne razvitosti proizvodnih sil in od relativnih cen dela in kapitala je odvisno, ali bo gospodarski razvoj dajal prednost rasti produktivnosti ali rasti zaposlenosti.

Tabela 26: Projekcija aktivnega prebivalstva Slovenije 1999-2010

Leto	Delovno sposobno prebivalstvo (15-64)		Koeficienti formalne aktivnosti			Formalno aktivne osebe	Letna rast (v %)	Delež žensk (v %)	Aktivni po anketi	Koef. akt. po anketi	Razm. anketa/status
	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske						
1999	697596	684024	63.4	67.8	58.8	875352	0.5	45.9	980682	71.0	112.0
2000	698103	684465	63.8	68.3	59.2	881663	0.7	45.9	985817	71.3	111.8
2001	698239	684718	64.2	68.7	59.5	887652	0.7	45.9	990570	71.6	111.6
2002	698427	685092	64.6	69.2	59.9	893790	0.7	45.9	995466	72.0	111.4
2003	698997	685678	65.0	69.7	60.3	900364	0.7	45.9	1000825	72.3	111.2
2004	699090	685589	65.4	70.1	60.7	906243	0.7	45.9	1005386	72.6	110.9
2005	698243	684766	65.9	70.6	61.1	911048	0.5	45.9	1008738	72.9	110.7
2006	696955	683688	66.3	71.1	61.4	915406	0.5	45.9	1011579	73.3	110.5
2007	695175	681816	66.7	71.6	61.8	918940	0.4	45.9	1013495	73.6	110.3
2008	692989	679251	67.2	72.0	62.2	921758	0.3	45.8	1014612	73.9	110.1
2009	691203	677419	67.6	72.5	62.6	925323	0.4	45.8	1016541	74.3	109.9
2010	690547	677088	68.0	73.0	63.0	930665	0.6	45.8	1020408	74.6	109.6
2011	689388	676015	68.3	73.5	63.1	933158	0.3	45.7	1021138	74.8	109.4
2012	686147	672859	68.6	74.0	63.2	932807	0.0	45.6	1018755	75.0	109.2
2013	681887	668805	68.9	74.5	63.3	931112	-0.2	45.5	1014912	75.1	109.0
2014	677083	664238	69.2	75.0	63.4	928658	-0.3	45.3	1014870	75.7	109.3
2015	671447	659066	69.5	75.5	63.5	925159	-0.4	45.2	1013676	76.2	109.6
2016	665535	653535	69.8	76.0	63.6	921177	-0.4	45.1	1011937	76.7	109.9
2017	659585	647946	70.1	76.5	63.7	917083	-0.4	45.0	1010060	77.2	110.1
2018	653344	642127	70.4	77.0	63.8	912570	-0.5	44.9	1007704	77.8	110.4
2019	647345	636306	70.8	77.5	63.9	908190	-0.5	44.8	1005476	78.3	110.7
2020	641572	630514	71.1	78.0	64.0	903955	-0.5	44.6	1003391	78.9	111.0
2021	635820	624720	71.2	78.2	64.1	897638	-0.7	44.6	996378	79.0	111.0
2022	630603	619104	71.4	78.4	64.2	891824	-0.6	44.6	989925	79.2	111.0
2023	625959	613987	71.5	78.6	64.3	886755	-0.6	44.5	984297	79.4	111.0
2024	621502	609231	71.7	78.8	64.4	882039	-0.5	44.5	979063	79.6	111.0
2025	617267	604391	71.8	79.0	64.5	877422	-0.5	44.4	973939	79.7	111.0
2026	613042	599343	72.0	79.2	64.6	872656	-0.5	44.4	968648	79.9	111.0
2027	608680	594352	72.1	79.4	64.7	867796	-0.6	44.3	963254	80.1	111.0
2028	604420	589487	72.3	79.6	64.8	863074	-0.5	44.3	958012	80.2	111.0
2029	600341	584554	72.4	79.8	64.9	858430	-0.5	44.2	952857	80.4	111.0
2030	596167	579328	72.6	80.0	65.0	853496	-0.6	44.1	947381	80.6	111.0

Vir: Projekcija ZMAR

Izdelali smo dve projekciji rasti zaposlenosti, v odvisnosti od obeh scenarijev gospodarskega razvoja. Najprej postavimo predpostavke o razvoju produktivnosti pri vsakem od obeh scenarijev. Iz predpostavk o rasti bruto domačega proizvoda in globalne produktivnosti dela lahko dalje ocenimo projekcijo rasti zaposlenosti kot neposredno razliko med stopnjo gospodarske rasti in rasti produktivnosti. Gre za tim. FTE zaposlenost ali zaposlenost v ekvivalentu polnega delovnega časa, ki jo statistični urad za nazaj izračunava v okviru statistike nacionalnih računov.

Da bi iz projekcije aktivnega prebivalstva in projekcij rasti FTE zaposlenosti lahko ocenili registrirano brezposelnost, je potrebno predpostaviti še razvoj razmerja med FTE zaposlenostjo (zaposlenostjo v ekvivalentu polnega delovnega časa) in številom formalno delovno aktivnih (to je oseb v delovnem razmerju in samozaposlenih). To razmerje je odvisno od deleža neformalno zaposlenih v celotnem delovno aktivnem prebivalstvu (ocenjenem z anketami o delovni sili) ter od povprečnega delovnega časa celotnega delovno aktivnega prebivalstva (ocenjenega z razmerjem med FTE zaposlenostjo in številom delovno aktivnih po anketi).

Število zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa je manjše od števila formalno delovno aktivnih za sorazmeren del zaposlenih, ki delajo s skrajšanim

delovnim časom, ter večje za vse nadure ter vse že opisane oblike neformalne delovne aktivnosti, preračunane v ekvivalent polnega delovnega časa. Leta 1998 je bila FTE zaposlenost za okrog 10% višja od formalne delovne aktivnosti. Predvidevamo, da se bo v bodoče to razmerje ožilo, po eni strani zaradi zmanjševanja zaposlenosti v sivi ekonomiji (vpliv uvedbe davka na dodano vrednost in večje kontrole dela in zaposlovanja na črno), po drugi strani pa zaradi večjega števila oseb, ki bodo zaposlene s skrajšanim delovnim časom in povprečno za krajši delovni čas kot sedaj. (Z naraščanjem števila upokojevcev po letu 2010 naj bi se ponovno povečevalo tudi število neformalno zaposlenih, vendar bi ti delali povprečno manj časa kot sedaj.) Po projekciji bi razmerje upadlo od sedanjih 110,4 do leta 2010 na 107, do leta 2010 na 106 in do leta 2030 na 105 zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa na 100 formalno zaposlenih. Oženje razmerja med FTE zaposlenostjo in številom formalno delovno aktivnih pomeni, da lahko to zadnje narašča nekoliko hitreje oziroma upada nekoliko počasneje kot zaposlenost v ekvivalentu polnega delovnega časa, kar omogoča tudi temu ustrezno zmanjševanje registrirane brezposelnosti.

Po **Scenariju (+)** predvidevamo, da se bo do leta 2002 zaradi ukrepov aktivne politike zaposlovanja ter sedanjih prenizkih produktivnih investicij produktivnost povečevala povprečno za največ 3% letno. Od leta 2003 dalje pa bi bil Scenarij (+), ki pomeni hitrejšo gospodarsko rast kot posledico zgodnje vključitve v EU, tudi bolj ambiciozen glede rasti produktivnosti. To

Tabela 27: Projekcija razvoja produktivnosti, zaposlenosti in brezposelnosti po scenariju (+)

Leto	BDP	Produktivnost	FTE zaposl.	Letna rast (v %)				Indeks prod. 1997=100	Stopnja brezposeln. (v %)	
				Formalno del. akt.	Del. akt. po anketi	Reg. brezp.	Anketna brezp.		Reg.	Anketna
1999	3.5	3.0	0.5	1.5	0.1	-5.6	2.9	107.0	13.6	8.1
2000	3.8	3.0	0.8	0.9	0.3	-0.7	3.1	110.2	13.4	8.3
2001	4.0	3.0	1.0	1.2	0.6	-2.6	0.1	113.5	13.0	8.2
2002	4.5	3.0	1.5	1.7	1.1	-6.1	-4.9	116.9	12.1	7.7
2003	5.5	4.0	1.5	1.7	1.1	-6.5	-5.2	121.6	11.2	7.2
2004	6.0	4.0	2.0	2.2	1.6	-11.8	-12.9	126.4	9.8	6.1
2005	5.5	4.0	1.5	1.7	1.1	-10.4	-10.3	131.4	8.8	5.4
2006	5.5	4.0	1.5	1.7	1.1	-12.5	-12.9	136.6	7.6	4.6
2007	5.0	4.0	1.0	1.2	0.6	-9.8	-7.4	142.1	6.9	4.3
2008	5.0	4.0	1.0	1.2	0.6	-12.2	-10.0	147.7	6.0	3.8
2009	5.0	4.0	1.0	1.2	0.6	-12.7	-9.4	153.6	5.2	3.4
2010	4.5	4.0	0.5	0.7	0.1	-2.1	8.5	159.7	5.1	3.7
2011	4.5	3.9	0.6	0.7	0.7	-7.2	-15.2	165.9	4.7	3.1
2012	4.0	3.9	0.1	0.2	0.2	-4.2	-12.6	172.5	4.5	2.7
2013	4.0	3.9	0.1	0.2	0.2	-7.5	-19.7	179.2	4.2	2.2
2014	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	1.4	14.3	186.3	4.2	2.5
2015	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	-1.3	8.0	193.6	4.2	2.7
2016	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	-2.6	5.4	201.2	4.1	2.9
2017	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	-3.0	4.6	209.1	4.0	3.0
2018	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	-4.3	2.8	217.3	3.9	3.1
2019	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	-4.1	3.1	225.8	3.7	3.2
2020	3.5	3.9	-0.4	-0.3	-0.3	-3.9	3.3	234.7	3.6	3.3
2021	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-6.7	-7.1	243.1	3.4	3.1
2022	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-5.6	-5.9	251.8	3.2	2.9
2023	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-3.4	-3.6	260.8	3.1	2.8
2024	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-2.3	-2.5	270.1	3.1	2.8
2025	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-2.0	-2.2	279.7	3.0	2.7
2026	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-2.7	-3.0	289.7	2.9	2.7
2027	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-3.2	-3.5	300.0	2.9	2.6
2028	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-2.9	-3.1	310.7	2.8	2.5
2029	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-2.7	-3.0	321.8	2.7	2.5
2030	3.0	3.6	-0.6	-0.5	-0.5	-4.1	-4.5	333.3	2.6	2.4

Vir: Projekcija ZMAR

bodo zahtevale tudi konkurenčne razmere na zunanjih trgih. V projekciji predvidevamo rast okrog 4% povprečno letno, ki bi se v obdobju od leta 2011 do 2020 znižala na 3,9%, v obdobju 2021 do 2030 pa na 3,6% (glede na predvideno nižjo gospodarsko rast v tem obdobju). S tem bi, ob predpostavki, da bi produktivnost v EU naraščala po 1,5% povprečno letno, lahko po tem scenariju lovili do leta 2010 60% takratne povprečne produktivnosti EU, do leta 2020 76% in do leta 2030 93%, in hkrati stalno zniževali registrirano brezposelnost.

Zaradi hitrejše gospodarske rasti v prihodnjem desetletju bi se FTE zaposlenost lahko povečevala po stopnji med 1 in 2%, formalna delovna aktivnost pa še za okrog 0,2% hitreje (zaradi spreminjanja neformalnih oblik dela v formalne in/ali zaradi povečevanja števila zaposlenih s skrajšanim delovnim časom). To bi omogočilo hitro zmanjševanje registrirane brezposelnosti na okrog 5% do leta 2010. Ker Scenarij (+) predvideva, da bi se po letu 2014 gospodarska rast znižala na 3,5%, po letu 2021 pa na 3% letno, kar je oboje nižje od predvidne rasti produktivnosti, bo zaposlenost po tem scenariju v tem obdobju ponovno upadala. Ker pa bo to upadanje počasnejše od upadanja ponudbe delovne sile na trgu dela, bo še naprej upadala tudi brezposelnost. Z upadanjem registrirane brezposelnosti bo upadala tudi stopnja anketne brezposelnosti, predpostavljamo, da do leta 2010 nekoliko počasneje kot stopnja registrirane brezposelnosti, tako da bi se razlika med obema stopnjama do takrat zmanjšala na 20%, do leta 2020 pa na 10%. Manjšanje razlike med stopnjama utemeljujemo s postopnim odlivom sedanjih starejših registriranih brezposelnih, ki ne iščejo več zaposlitve in jih zato metodologija ILO ne upošteva kot aktivno prebivalstvo. Po **Scenariju (-)**, ki predvideva šibkejšo gospodarsko rast, bi produktivnost naraščala po 3% letno tako kot do leta 2002 tudi po tem letu, s čimer bi do leta 2010 dosegli 55% do leta 2030 pa 75% takratne povprečne evropske produktivnosti.

Zaradi počasnejše gospodarske rasti bi rast FTE zaposlenosti po tem scenariju do vključitve v Evropsko unijo stagnerala. Formalna delovna aktivnost bi se sicer v tem obdobju počasi povečevala tudi po Scenariju (-), vendar počasneje od rasti aktivnega prebivalstva, zato bi stopnja registrirane brezposelnosti še naprej nihala okrog sedanje ravni. Zaradi manjših možnosti za neformalno zaposlovanje pa bi se po tem scenariju povečavala tudi število anketno brezposelnih ter stopnja anketne brezposelnosti. Šele hitrejša gospodarska rast po vključitvi v EU okrog leta 2010 bi omogočila tudi rast zaposlenosti, ki bi bila hitrejša od rasti aktivnega prebivalstva, s čimer bi prišlo tudi do upadanja registrirane brezposelnosti. Po letu 2021 bi bila predvidena nizka gospodarska rast nižja od predvidene rasti produktivnosti. Zato bi začela zaposlenost ponovno upadati. Ker pa bi upadala počasneje od aktivnega prebivalstva, bi še naprej upadala tudi brezposelnost. Zaradi počasnejše rasti produktivnosti kot po Scenariju (+) pa bi po letu 2010 zaposlenost po Scenariju (-) naraščala nekoliko hitreje, oziroma v kasnejšem obdobju upadala nekoliko počasneje kot po Scenariju (+). Zato bi se tudi brezposelnost po Scenariju (-) zmanjševala hitreje kot po Scenariju (+), vendar bi bila, zaradi stagnacije v začetnem obdobju vse do leta 2030 še vedno višja kot po Scenariju (+).

6. Gospodarska rast

Previdnost pri ocenah bodoče gospodarske rasti narekuje tudi že dosežena raven gospodarske razvitosti Slovenije, ki je višja od drugih držav v tranziciji in na ravni dosežene v manj razvitih državah Evropske zveze. V takih

Tabela 28: Projekcija razvoja produktivnosti, zaposlenosti in brezposlenosti po scenariju (-)

Leto	BDP	Produk- tivnost	FTE zaposl.	Letna rast (v %)				Indeks prod. 1997=100	Stopnja brezposeln. (v %)	
				Formalno del. akt.	Del. akt. po anketi	Reg. brezp.	Anketna brezp.		Reg.	Anketna
1999	3.5	3.0	0.5	1.5	0.1	-5.6	2.9	107.0	13.6	8.1
2000	3.8	3.0	0.8	0.9	0.3	-0.7	3.1	110.2	13.4	8.3
2001	4.0	3.0	1.0	1.2	0.6	-2.6	0.1	113.5	13.0	8.2
2002	3.5	3.0	0.5	0.7	0.1	0.7	-4.9	116.9	13.0	8.6
2003	3.0	3.0	0.0	0.2	-0.4	4.1	11.5	120.4	13.4	9.4
2004	3.0	3.0	0.0	0.2	-0.4	3.4	10.3	123.9	13.8	10.2
2005	3.0	3.0	0.0	0.2	-0.4	2.4	8.0	127.6	14.0	10.8
2006	3.0	3.0	0.0	0.2	-0.4	2.0	7.1	131.4	14.2	11.4
2007	3.0	3.0	0.0	0.2	-0.4	1.3	5.6	135.3	14.4	12.0
2008	3.5	3.0	0.5	0.7	0.1	-2.2	1.0	139.3	14.0	12.0
2009	3.5	3.0	0.5	0.7	0.1	-1.7	1.6	143.4	13.7	12.0
2010	3.5	3.0	0.5	0.7	0.1	-0.4	2.5	147.6	13.6	12.3
2011	4.0	3.0	1.0	1.1	1.1	-4.7	-6.5	152.1	12.9	11.4
2012	4.0	3.0	1.0	1.1	1.1	-7.4	-10.0	156.7	11.9	10.3
2013	4.0	3.0	1.0	1.1	1.1	-9.3	-12.5	161.5	10.8	9.0
2014	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-7.0	-6.1	166.4	10.1	8.5
2015	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-8.6	-7.7	171.5	9.3	7.8
2016	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-10.0	-8.9	176.7	8.4	7.2
2017	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-11.4	-10.0	182.1	7.5	6.5
2018	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-13.5	-11.8	187.6	6.5	5.7
2019	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-15.4	-13.1	193.3	5.5	5.0
2020	3.5	3.0	0.5	0.6	0.6	-17.9	-14.8	199.2	4.6	4.3
2021	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-6.0	-6.2	205.3	4.3	4.0
2022	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-5.1	-5.3	211.5	4.1	3.9
2023	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-3.4	-3.6	217.9	4.0	3.7
2024	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-2.6	-2.7	224.6	3.9	3.7
2025	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-2.4	-2.6	231.4	3.8	3.6
2026	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-2.9	-3.1	238.4	3.8	3.5
2027	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-3.4	-3.6	245.7	3.6	3.4
2028	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-3.1	-3.3	253.2	3.6	3.3
2029	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-3.0	-3.2	260.9	3.5	3.2
2030	2.5	3.0	-0.5	-0.4	-0.4	-4.1	-4.4	268.8	3.3	3.1

Vir: Projekcija ZMAR

okoliščinah je vsaka odstotna točka gospodarske rasti uspeh, še posebej če je država soočena z nujnostjo nadaljnje stabilizacije, s prestrukturiranjem v proizvodnji in institucionalnimi spremembami. Ciljne stopnje gospodarske rasti med 5% in 6% so mogoče le za čas takoj po vključitvi v Evropsko zvezo. Kasneje je predvideno njihovo postopno zniževanje in približevanje ravni, ki jo dosegajo razvite evropske države.

Vplivi ekonomskih integracij na gospodarsko rast se običajno izračunavajo z makroekonomskimi modeli. Do sedaj opravljene empirične študije za Slovenijo so bile narejene z uporabo modelov, ki temeljijo na teoriji splošnega ravnotežja (Damijan-Caf, 1995; Potočnik-Majcen, 1996; Potočnik, 1997). S temi izračuni se predvsem ugotavljajo relativni stroški in koristi na sektorski ravni. Manj uporabni so rezultati na agregatni ravni saj gre za statični modelski pristop. Kljub omejitvam pa je na osnovi teh izračunov mogoče zaključiti, da naj bi bili učinki integracije na rast BDP dolgoročno zanesljivo ugodni.

Temu pritrjujejo tudi izračuni učinkov uvedbe notranjega evropskega trga na evropsko periferijo (Grčijo, Irsko, Španijo in Portugalsko), ki jih je skupina avtorjev (Barry s soavtorji, 1996) ocenila s skupino ekonometričnih HERMIN modelov. Rezultati kažejo, da periferija kot celota v povprečju pridobi manj kot evropski center. Pričakovano dolgoročno kumulativno povečanje BDP zaradi uvedbe enotnega evropskega trga je najnižje za Španijo (1.55%). Sledita

Grčija (2.48%) in Portugalska (2.55%), največ pa pridobi Irska (2.64%).

Avstrijska raziskava učinkov evropske integracije (WIFO, 1994) je primerjala scenarij polnopravnega članstva z alternativnim scenarijem, po katerem bi Avstrija ostala članica Evropskega gospodarskega področja. Prvi se je odrezal bistveno bolje. Kumulativna razlika v rasti bruto domačega proizvoda je bila ocenjena na 2.8%, razlika v znižanju inflacije pa na 3.3%. Avtorja (Keuschnigg-Kohler, 1995) sta za Avstrijo z dinamičnim modelom splošnega ravnotežja dobila podobne rezultate. Izračunala sta, da naj bi BDP dolgoročno porasel za 2.6%, inflacija pa naj bi bila nižja za 1.5%. Nekaj višjo razliko med scenarijema je pokazala uporaba McKibbin-Sachsovega svetovnega makro modela (Neck-Schafer, 1994). Porast BDP za 5.5% in padec cen za 4.2% izražata rezultate avstrijskega članstva v EU v primerjavi z nečlanstvom. V študiji (Breuss, 1996) je avtor ocenil kumulativne integracijske učinke od leta 1993 do 2000. Prišel je do razlike med scenarijema v korist evropsko integracijske različice v višini 4.7% pri realni rasti BDP in 7% pri znižanju cenovne ravni.

Glede ciljne gospodarske rasti je **Scenarij hitre vključitve v Evropsko zvezo (Scenarij +)** dokaj zahteven. 4 do 5-odstotna letna realna rast bruto domačega proizvoda iz predpristopnega obdobja naj bi po vključitvi prešla v 5 do 6-odstotno gospodarsko rast. To bi bilo rezultat pozitivnih ekonomskih učinkov vključitve in pričakovanih velikih finančnih vlaganj v razvoj gospodarske in družbene infrastrukture, podjetništvo, tehnološki razvoj ter človeški dejavnik. V veliki meri bi bila ta vlaganja financirana s sredstvi strukturne pomoči Sloveniji.

Scenarij predpostavlja, da bo sedanja raven gospodarske razvitosti Slovenije omogočala pridobitev precejšnjih prilivov iz proračuna Evropske zveze. Po BDP na prebivalca po kupni moči je Slovenija v letu 1997 dosegla 68% povprečja Evropske zveze, po BDP na prebivalca po tekočih ECU pa 43%. Raven domačih cen v letu 1996 je v povprečju znašala 61% evropske ravni pri čemer so najbolj zaostajale cene PTT storitev, zdravniške oskrbe, stanarin, izobraževanja in drugih storitev.

Če v izračunih bodoče gospodarske razvitosti upoštevamo zgolj predpostavljeno gospodarsko rast, bi Slovenija že v letu 2002 prešla mejo 75 odstotkov povprečne razvitosti Evropske zveze, ki je meja med velikimi in manjšimi neto prejemniki razvojne pomoči. Ker pa bo sočasno, ob tečaju tolarja, ki naj ne bi appreciiral, in ob še obstoječem diferencialu med domačo in povprečno evropsko inflacijo, povečevala raven domačih cen, bi Slovenija kljub visokim stopnjam gospodarske rasti, le počasi povečevala notranjo kupno moč bruto domačega proizvoda. Ob vstopu novih članic (predvidoma leta 2003) se bo povprečje Evropske zveze znižalo za okoli 8% in takrat bo Slovenija postala relativno preveč razvita, da bi še lahko kot celota uveljavljala najugodnejši status. Kljub temu pa bo ta status ohranila v obdobju 2003-2006, ker se le-ta dodeljuje na podlagi podatkov za zadnjih nekaj let. Poleg tega obstaja možnost, da bi Slovenija uspela v pristopnih pogajanjih na NUTS-2 teritorialni razčlenitveni ravni izločiti Ljubljano s širšo okolico kot posebno regijo. V tem primeru bi ves ostali del države, ki je bistveno manj razvit od prestolnice, še lahko ostal v okvirih evropskega Cilja 1.

Proti koncu desetletja bi pozitivni kratkoročni učinki vključitve postopoma pojenjali vendar pa bi še delovali dolgoročni učinki izboljšanih proizvodnih dejavnikov. Tudi pri finančni razvojni pomoči bi še bili upravičeni do t.i.

prehodnih aranžmanov in do pomoči Evropskega kohezijskega sklada, ki je namenjen državam z manj kot 90-odstotno ravnijo razvitosti. Izkušnje predhodnih razširitev Evropske zveze kažejo, da so se ravni domačih cen približevale evropskemu povprečju, ki pa ga nobena iz skupine manj razvitih držav članic še ne dosega (Indeksi ravni cen: Irska 92, Španija 83, Grčija 76, Portugalska 68). Slovenija dosega 61% povprečne evropske ravni cen in zanjo torej še obstaja nekaj prostora pri cenovnem diferencialu.

Glede na povprečje Evropske zveze bi zato Slovenija vsaj še v drugem desetletju lahko ohranila pozitiven diferencial gospodarske rasti. Ta bi se sicer postopno zniževala, do ravni okoli treh odstotkov letno, kar pa bi bilo dovolj za doseganje povprečja razširjene evropske zveze okoli leta 2015.

Tabela 29: Projekcija kupne moči bruto domačega proizvoda

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2010	2020
SCENARIJ (+)											
Realna stopnja rasti	4.6	3.9	3.45	3.75	3.95	4.50	5.50	6.00	5.50	4.50	3.50
Število prebivalcev v tisoč	1,987	1,983	1,977	1,976	1,974	1,973	1,973	1,973	1,973	1,976	1,964
Nacionalna raven cen (v% od povp. EZ)	62.0	64.4	67.0	70.0	71.3	72.5	73.4	73.9	74.2	76.1	80.0
Pariteta kupne moči PKM	111.8	120.0	128.7	138.3	143.1	146.9	150.0	151.9	152.7	156.8	164.6
Deflator BDP SLO	8.8	7.5	6.9	6.2	3.8	3.5	3.0	2.6	2.1	2.5	2.3
Deflator BDP EU	1.7	1.8	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Povprečni letni tečaj EURO	180	186	192	198	201	203	205	206	206	206	206
BDP/prebivalca v EU - PPP	18960	19842	20623	21498	22389	23498	22312	23282	24294	30050	45980
BDP/prebivalca v SLO - PPP	13000	13662	14114	14482	15115	15884	16826	18054	19539	27376	47889
BDP/prebivalca v SLO - ECU	8111	8798	9456	10133	10779	11516	12343	13348	14488	20844	38293
raven razvitosti(SLO/EU)v tekočihEURO	43	44	46	47	48	49	55	57	60	69	83
raven razvitosti (SLO/EU)	69.0	68.9	68.4	67.4	67.5	67.6	75.4	77.5	80.4	91.1	104.2

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2010	2020
SCENARIJ (-)											
Realna stopnja rasti	4.6	3.9	3.45	3.75	3.95	3.50	3.00	3.00	3.00	3.50	3.50
Število prebivalcev v tisoč	1,987	1,983	1,977	1,976	1,974	1,973	1,973	1,973	1,973	1,976	1,964
Nacionalna raven cen (v% od povp. EZ)	62.0	64.4	67.0	70.0	71.3	72.5	73.4	73.9	74.2	76.1	80.0
Pariteta kupne moči PKM	111.8	120.0	128.7	138.3	143.1	146.9	150.0	151.9	152.7	161.1	170.1
Deflator BDP SLO	8.8	7.5	6.9	6.2	3.8	3.5	3.0	2.6	2.1	2.5	2.3
Deflator BDP EU	1.7	1.8	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Povprečni letni tečaj EURO	180	186	192	198	201	203	205	206	206	212	213
BDP/prebivalca v EU - PPP	18960	19842	20623	21498	22389	23498	24519	25585	26696	33022	45980
BDP/prebivalca v SLO - PPP	13000	13662	14114	14482	15115	15884	16665	17458	18358	22739	39005
BDP/prebivalca v SLO - ECU	8111	8798	9456	10133	10779	11516	12225	12907	13613	17313	31190
raven razvitosti(SLO/EU)v tekočihEURO	43	44	46	47	48	49	50	50	51	52	68
raven razvitosti (SLO/EU)	69.0	68.9	68.4	67.4	67.5	67.6	68.0	68.2	68.8	68.9	84.8

Vir: ocena ZMAR

Razvojni scenarij odložene vključitve proti koncu prvega desetletja (Scenarij -) vodi v bistveno slabše rezultate. Zaradi problemov s konkurenčnostjo bi se tudi v tem primeru sedanje hitro naraščanje kupne moči na prehodu v novo desetletje zaustavilo vendar pa tega Slovenija ne bi uspela izkoristiti za razvojni preboj na višjo tehnološko raven. V čakalnici Evropske zveze bi se ekonomska politika še vedno ukvarjala z institucionalno preobrazbo ekonomskega sistema. Predpristopna strukturna pomoč Evropske zveze bi bila zgolj simbolična in še zdaleč ne bi uspela mobilizirati domačih razvojnih potencialov, kot je to predvideno v primeru uresničevanja Scenarija (+). Poleg tega obstaja stalna nevarnost, da bi ekonomska politika popustila pritiskom po naraščanju notranje kupne moči prebivalstva. S tem bi lahko izničila pričakovane konkurenčne prednosti in se ponovno znašla v sedanji situaciji, ko se po ravni gospodarske razvitosti (merjeno z notranjo kupno močjo BDP) hitreje približujemo evropskemu povprečju, kot pa po

produktivnosti, zunanji kupni moči na evropskem trgu in izvozni konkurenčnosti. Ob nadaljevanju trendov, ki jih odraža scenarij odložene vključitve, bi koncem prihodnjega desetletja Slovenija že tudi preseгла 75-odstotno raven gospodarske razvitosti Evropske zveze. Če se torej Slovenija ne vključi v Evropsko zvezo v prvem krogu njene razširitve oziroma, če ta ne bo izvedena že takoj v začetku prihodnjega desetletja, se bo v novi družbi gotovo znašla v krogu tistih, ki niso najbolj potrebni strukturne pomoči. To pomeni, da bo tudi po vstopu morala sama nositi pretežni del bremena prestrukturiranja. Ob takšnem razpletu bi konec prihodnjega desetletja pričakali z okoli 20% nižjo ravno bruto domačega proizvoda od potencialno možne. V letu 2020 bi dosegli okoli 85% povprečja Evropske zveze.

Za doseganje obeh razvojnih scenarijev bo Slovenija morala izpolniti pogoje, ki jih postavlja Evropska zveza že za predpristopno pomoč. Evropski svet je na srečanju v Luksemburgu decembra 1997 uradno začel pogajanja o vstopu Slovenije v Evropsko zvezo. Glavni dokument za obdobje približevanja je Partnerstvo za pristop. Ta dokument podaja kratkoročne in srednjeročne prednostne naloge, ki jih mora izpolniti Slovenija ter predstavlja razpoložljiva finančna sredstva za pomoč pri realizaciji teh nalog, kakor tudi pogoje za njihovo pridobitev. Tudi slovenski Državni program za prevzem pravnega reda Evropske zveze je osredotočen na te naloge. Oba scenarija torej predpostavljata, da bo Slovenija izvajala sprejet program prilagajanja zakonodaje in institucij v predvidenih rokih. Če bo pri tem uspešna, bo to eden od izpolnjenih pogojev za vstop v Evropsko zvezo že z letom 2003. Kolikor bi prišlo do odlaganja razširitve Evropske zveze pa bo izpolnjevanje predpristopnih nalog garancija za uresničevanje Scenarija (-), ki je glede gospodarske rasti in izvajanja reform tudi zelo zahteven. Slovenija s tem ne bi izpadla iz igre za članstvo, bi pa bilo le-to odloženo in s tem tudi pričakovane koristi od vključitve v notranji evropski trg in strukturno politiko Evropske zveze.

Poleg pravnih in institucionalnih prilagajanj je v pripravah na članstvo treba nameniti pozornost tudi splošni ekonomski politiki. Stabilno makroekonomsko okolje je namreč nujno, če želimo zagotoviti ugodne razmere za uvedbo strukturnih ukrepov. Tudi gospodarstvo deluje učinkoviteje v stabilnem makroekonomskem okolju, saj lahko gospodarski subjekti na osnovi boljše informiranosti sprejemajo dolgoročne ekonomske odločitve. Makroekonomska stabilnost je torej bistvena za doseganje Kopenhagenskih ekonomskih kriterijev za vstop v Evropsko zvezo. Tudi sama ekonomska politika je sestavni del *acquis*, še posebej na področju koordiniranja njenih politik v ekonomski in monetarni uniji (EMU). Tudi na tem področju oba razvojna scenarija predpostavljata »evropsko skladno« ekonomsko politiko, kot je bila zapisana v dokumentu »Skupna ocena prednostnih nalog srednjeročne ekonomske politike«, ki sta ga Evropska komisija in Slovenija podpisali v letu 1998.

7. Strukture bruto domačega proizvoda

Projekcije proizvodne strukture BDP upoštevajo, da koristi od uvajanja notranjega evropskega trga ne bodo trenutne, niti ne enakomerno razporejene. Pomembni prilagoditveni pritiski na sektorski ravni bodo prisotni že v predpristopnem obdobju. Prilagoditev bo težka predvsem v industrijah s presežno ponudbo dela in presežnimi kapacitetami ter lažja tam, kjer so kapacitete proizvodnje komplementarne z EU (npr. v energetski oskrbi, finančnih storitvah in turizmu). Področja, ki so že izpostavljena mednarodni konkurenci, naj ne bi doživela večjih sprememb. Te gre pričakovati predvsem

v sektorjih, ki so sorazmerno bolj zaščiteni (kmetijstvo, prehrabena industrija, bančništvo, zavarovalništvo, gradbeništvo, transport). Prilagoditveno breme podjetij v teh sektorjih bo veliko, kajti, da bi preživela, bodo morala postati mednarodno konkurenčna. Marsikje se bodo t.i. integracijski učinki prepletali z učinki tranzicije v tržni ekonomski sistem in z učinki, ki jih bo gospodarstvu prinesla prilagoditev globalizaciji trgov blaga in storitev, spremenjenim pravilom svetovne trgovine ter pojavu novih in zelo konkurenčnih proizvajalcev v Jugovzhodni Aziji in v Vzhodni Evropi. Negativne posledice prilagajanja naj bi doletele predvsem sektorje (Potočnik, 1997), ki proizvajajo tekstil in tekstilne izdelke, les in lesne izdelke, kmetijstvo in gozdarstvo, proizvodnjo hrane, pijače in tobaka, druge nekovinske mineralne izdelke, stroje in naprave ter izdelke ostale predelovalne industrije, deloma pa tudi rudarstvo, proizvodnjo lesovin, papirja in kartona ter kovin in kovinskih izdelkov. Najugodnejše učinke gre pričakovati v sektorju proizvodnje vozil in plovil, ugodne pa še v sektorjih, ki proizvajajo koks, naftne derivate, izdelke iz gume in plastičnih mas, v gradbeništvu, trgovini, gostinstvu ter pri tržnih storitvah.

Projekciji proizvodne strukture v obeh razvojnih scenarijih upoštevata procese globalizacije, integracije evropskih trgov, intenzivnega tehnološkega napredka in prehod v informacijsko družbo. To so svetovni procesi, ki spreminjajo proizvodno strukturo vseh držav, še posebej pa tistih, ki so gospodarsko odprte in dobro integrirane v svetovno gospodarstvo.

Scenarij (+) poleg teh splošnih pogojev upošteva tudi spremembo domače ekonomske politike do spodbujanja tehnoloških sprememb in inovativnosti v gospodarstvu. Bolj kot doslej, ko je bila pretežno usmerjena v sanacijo in lajšanje prestrukturiranja slabih podjetij, se od ekonomske politike v bodoče pričakuje aktiven odnos in finančna sredstva za spodbude dobrim in perspektivnim podjetjem. Šele to bo prineslo nadaljnje povečevanje deleža storitvenih dejavnosti v strukturi dodane vrednosti brez, da bi se zaradi tega zniževal obseg industrijskih dejavnosti. Nasprotno, v strukturi BDP naj bi se povečeval predvsem obseg tistih storitev, ki neposredno podpirajo rast proizvodnje industrijskih dejavnosti.

Tabela: 30: Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda, v %

	stalne cene 1999						
SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dodana vrednost	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.4	4.3	4.1	4.0	3.8	3.6	3.5
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	37.0	36.9	36.6	36.2	35.7	35.5	35.3
3. Storitve (G...O)	60.9	61.0	61.4	61.9	62.4	62.7	63.0
4. Pripisane bančne storitve	-2.2	-2.2	-2.1	-2.0	-2.0	-1.9	-1.8
SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dodana vrednost	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.4	4.3	4.2	4.1	4.0	4.0	3.9
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	37.0	36.9	36.7	36.7	36.7	36.6	36.5
3. Storitve (G...O)	60.9	61.0	61.2	61.3	61.4	61.5	61.7
4. Pripisane bančne storitve	-2.2	-2.2	-2.1	-2.1	-2.1	-2.0	-2.0

Vir: Ocene ZMAR.

Kmetijstvo naj bi v skladu z naravnimi možnostmi pridelave prilagodilo proizvodno strukturo, to je povečalo rastlinsko pridelavo in živinorejo, ki temelji na doma pridelani krmi (govodoreja, drobnica, prašičereja). To bo spodbujala tudi država s prilagajanjem instrumentarija kmetijske politike evropskim rešitvam ter s povečanimi intervencijami v prioritetna področja

kmetijstva.

Delež industrije (C+D+E) in gradbeništva (F) naj bi se v prihodnje ustalil na okoli tretjine dodane vrednosti. Rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih bi spremljala tudi zmerna rast dejavnosti oskrbe z energijo, plinom in vodo. V Scenariju (+) naj bi rasti bruto domačega proizvoda sledilo tudi gradbeništvo, v Scenariju (-) pa naj bi ta panoga rahlo zaostajala za rastjo BDP. Delež državnih oziroma netržnih storitev v bruto domačem proizvodu naj bi se postopno zmanjšal, delež tržnih storitev pa povečal. Poleg turizma, prometa in trgovine ter tržnega dela storitev zdravstva in šolstva naj bi največji razmah doživele finančne storitve, kjer Slovenija še močno zaostaja za razvitimi sosednjimi državami. Delež storitev v dodani vrednosti naj bi že do leta 2010 presegel 64%.

Razvojni vzorec v industriji, ki temelji zgolj na širitvi obstoječe proizvodnje, ki jo je mogoče prodati na tujih trgih, ni ustrezen tudi z naravovarstvenega vidika. Nujna je aktivna strategija zniževanja onesnaževalne intenzivnosti (s tehnično prenovo, uporabo ekonomskih instrumentov za racionalnejšo porabo energije in surovin ter z vgrajevanjem čistilnih naprav). K temu lahko odločilno pripomorejo cenovna politika energentov, tehnološka politika ter prilagoditev davčne politike. Slovenija je ratificirala t.i. Kiotski sporazum, s katerim se je obvezala, da bo znižala raven emisije toplogrednih plinov na dogovorjeno raven. Izvajanje določil Kiotskega protokola je eno ključnih vprašanj razvoja sektorja energetike in prometa v Sloveniji. Obenem je to eno pomembnejših ekonomskopolitičnih vprašanj, kajti le s kombinacijo ustreznih ukrepov na različnih področjih (cenovnem, davčnem, zunanjetrgovinskem, ipd.) bo mogoče izpolniti prevzete obveznosti.

V prihodnjih letih naj bi se še izboljšala tudi **strukturna razmerja v primarni in končni delitvi bruto domačega proizvoda**. Delež plač in stroškov države naj bi se znižal, delež nacionalnega varčevanja in sredstev, ki ostanejo v podjetjih in so namenjena za razvoj, pa povečal. To naj bi zagotovilo zadostno raven nacionalnega varčevanja in prispevalo k ohranitvi javnofinančnega in plačilnobilančnega ravnovesja. Slovenija sicer potrebuje razvojno pomoč

Tabela 31: Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka, v %

	stalne cene 1999						
SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Neto primarni dohodki s tujino	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
BRUTO NACIONALNI DOHODEK	100.8	100.8	100.7	100.7	100.7	100.7	100.7
Neto tekoči transferji s tujino	0.5	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5	0.4
BRUTO NAC. RAZPOL. DOHODEK	101.3	101.4	101.3	101.2	101.2	101.2	101.1
Končna potrošnja	76.1	75.8	75.3	75.0	74.7	74.4	74.5
BRUTO VARČEVANJE	25.2	25.6	26.0	26.3	26.5	26.8	26.6
Saldo tekočih transakcij s tujino	-0.9	-1.1	-1.3	-1.5	-1.7	-1.9	-2.1
BRUTO INVESTICIJE	26.1	26.7	27.3	27.8	28.2	28.6	28.7
SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Neto primarni dohodki s tujino	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7
BRUTO NACIONALNI DOHODEK	100.8	100.8	100.8	100.7	100.7	100.7	100.7
Neto tekoči transferji s tujino	0.5	0.6	0.4	0.5	0.5	0.5	0.4
BRUTO NAC. RAZPOL. DOHODEK	101.3	101.4	101.2	101.2	101.2	101.2	101.1
Končna potrošnja	76.1	75.8	75.6	75.3	74.8	74.3	73.8
BRUTO VARČEVANJE	25.2	25.6	25.7	25.9	26.4	26.8	27.3
Saldo tekočih transakcij s tujino	-0.9	-1.1	-1.4	-1.1	-0.9	-0.6	-0.2
BRUTO INVESTICIJE	26.1	26.7	27.1	27.0	27.3	27.4	27.5

Vir: Ocene ZMAR.

Evropske zveze, ki bi pomagala financirati stroške prehoda in spodbudila domače razvojne pobude in finančne vire (predvsem zasebnega sektorja). Je pa nujno, da dolgoročna trdnost ekonomskega sistema temelji na konkurenčnosti domačega gospodarstva, ki mora vključevati tudi ustrezno raven domačega varčevanja. Gospodarstvo kot celota se je že v letu 1998 rešilo iz »rdečih števil«, s čemer je bil ustvarjen eden od temeljev za investicijski zagon tudi v predelovalnih dejavnostih. Postopno bi se zato lahko zmanjšala vloga države na področju investiranja. Ob izpeljavi strukturnih reform in partnerski (spodbujevalni) vlogi države, kar predvidevajo veljavni strateški dokumenti, naj bi investicije in tehnološki razvoj v podjetjih zagotavljali možnosti za nadaljnjo rast produktivnosti dela.

Slovenija potrebuje hitro in stabilno gospodarsko rast za dokončanje prehoda v tržni ekonomski sistem in vključitev v notranji evropski trg. Za doseganje dinamične gospodarske rasti pa bodo pomembna tako hitrost pri spremembah v domačem institucionalnem okolju kot tudi dogajanja na mednarodnih finančnih trgih, gospodarska gibanja pri naših pomembnejših trgovinskih partnericah in ponovna oživitev gospodarskih tokov z državami bivše Jugoslavije. Zasebna in javna poraba bosta v prihodnjih letih nekoliko manj prispevali h gospodarski rasti. Aktivna dohodkovna in javnofinančna politika bosta namreč z omejevanjem obeh oblik porabe skušali podpirati povečanje izvozne konkurenčnosti gospodarstva.

Tabela: 32: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda, v %

	stalne cene 1999						
SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Blagovni in storitveni saldo s tujino	-2.2	-2.5	-2.6	-2.7	-2.8	-3.1	-3.2
Končna potrošnja in bruto investicije	102.2	102.5	102.6	102.7	102.8	103.1	103.2
- Zasebna potrošnja	55.4	55.2	54.8	54.7	54.5	54.4	54.7
- Državna potrošnja	20.7	20.6	20.5	20.3	20.1	20.0	19.9
- Investicije v osnovna sredstva	25.6	26.2	26.8	27.2	27.4	27.8	27.9
- Spremembe zalog	0.5	0.5	0.5	0.6	0.7	0.8	0.8
SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Blagovni in storitveni saldo s tujino	-2.2	-2.5	-2.6	-2.3	-2.1	-1.7	-1.4
Končna potrošnja in bruto investicije	102.2	102.5	102.6	102.3	102.1	101.7	101.4
- Zasebna potrošnja	55.4	55.2	55.1	54.9	54.6	54.2	53.9
- Državna potrošnja	20.7	20.6	20.5	20.3	20.2	20.1	20.0
- Investicije v osnovna sredstva	25.6	26.2	26.6	26.6	26.6	26.6	26.6
- Spremembe zalog	0.5	0.5	0.5	0.4	0.7	0.8	0.9

Vir: Ocene ZMAR.

Dinamika gospodarske rasti v prihodnjih letih bo v veliki meri odvisna tudi od strukture bruto investicij. Vloga države kot sedanjega prevladujočega neposrednega investitorja se bo morala zmanjšati, hkrati pa bo morala država podpreti prodorne razvojne programe podjetij in regij, ki so v nacionalnem interesu. Gospodarska rast bo le tako lahko bolj neposredno povezana z novimi poslovnimi investicijami. Za rast izvoza in proizvodnje so potrebni povsem novi proizvodni programi in novi proizvodi. Možnosti povečevanja proizvodnje skozi širitev obstoječih kapacitet in programov so praktično izčrpane. V prihodnjih nekaj letih naj bi bruto investicije že presegle dolgoročno ustrezno raven (okoli 25% bruto domačega proizvoda). Ta delež naj bi se v prihodnjih nekaj let sicer še povečeval vendar pa bo za zagotovitev njihovega nadaljnega prispevka h gospodarski rasti treba predvsem povečati njihovo učinkovitost. Po vključitvi v Evropsko zvezo se pričakuje, da se bo delež investicij postopno približal evropskemu povprečju, torej znižal pod raven

25% bruto domačega proizvoda. Visoka raven domačega varčevanja naj bi zagotavljala, da bo raven bruto investicij v Sloveniji višja od evropskega povprečja s čemer bi investicije tudi dolgoročno prispevale k hitrejši gospodarski rasti in naraščanju zaposlenosti od evropskega povprečja. Dolgoročno se pričakuje, da se bo okrepil tok t.i. izhodnih neposrednih investicij v tujino. Preko transfera dohodka in dobičkov naj bi posredno tudi te investicije povečevale domačo gospodarsko rast in zaposlenost.

Pri vplivu ekonomskih integracij na investicije gre za delovanje t.i. dinamičnih (akumulacijskih) učinkov. Ti izhajajo iz novo nastalih investicijskih iniciativ, ki povečujejo obseg razpoložljivih faktorjev proizvodnje in pospešujejo gospodarsko rast. Zanje je značilno, da morajo biti izkoriščeni s strani podjetij in ekonomske politike. Primer so neposredne tuje investicije, ki so potencialno velika razvojna priložnost, vendar pa ne bodo nikoli prišle, če ne bo izpolnjenih vrsta mikro in makro ekonomskih pogojev v konkretni državi. V Sloveniji potencial neposrednih tujih investicij še ni bil niti približno izkoriščen. Kljub že doseženemu je prostora za NTI je še veliko.

Glede potencialnih bodočih tokov NTI je mogoče potegniti nekatere vzporednice med sedanjimi razmerami v Sloveniji in tistimi v Španiji po njeni vključitvi v Evropsko zvezo (NTI v Španiji so porasle od 1% BDP leta 1986 na 2.5% leta 1990). Razlogi za precejšnje kapitalske tokove v špansko gospodarstvo so bili podobni kot potencialno obstajajo v primeru Slovenije (spremembe v ekonomski politiki, ki so izboljšale kredibilnost, monetarna restriktivnost, raven obrestnih mer, zunanji vplivi kot npr. dogajanja v državah izvora kapitala, ter investicije povezane z odločitvami podjetij o lokaciji ekonomske aktivnosti na notranjem evropskem trgu). Prvi in zadnji razlog sta povezana z bolj trajnimi kapitalskimi tokovi, ostali so bolj začasni in podvrženi hitrim spremembam. Ekonomski učinki kapitalskih tokov na razvoj španskega gospodarstva so bili brez dvoma pozitivni: zmanjšale so finančne omejitve povezane s plačilnobilančnim ravnovesjem, spodbudile so domače vire investicij, prispevale k modernizaciji in razvoju finančnega sektorja in povečale njegovo učinkovitost. Enak zaključek je mogoče potegniti za Portugalsko in Irsko. Izračuni za tri evropske razširitve (1973, 1981 in 1986) oziroma za šest držav (Baldwin, 1997) za obdobje petih let po vključitvi kažejo na visoko povezavo med vstopom v Evropsko zvezo in prilivom NTI. Priliv je tem večji, čim slabše so države razvite. Podoben zaključek na osnovi zgodovinskih podatkov je možen glede agregata bruto investicij. Z izjemo Grčije so vse druge manj razvite države Evropske zveze z vključitvijo povečale delež investicij v BDP. Primer Španije in Portugalske pa kaže, da je to povečanje vendarle bilo le prehodno. V zadnjih letih deleži investicij v BDP konvergirajo proti evropskemu povprečju.

Zaključek procesa lastninjenja družbene lastnine v Sloveniji je prinesel nove lastnike, ki pa se vsi še ne obnašajo razvojno pozitivno. Negativna razvojna paradigma je še vedno prisotna v podjetjih, ki so v glavnem v lasti Slovenske razvojne družbe. Zato je za nadaljnji razvoj nujno potrebno čim prej počistiti z negativno dediščino neustrezne gospodarske strukture iz preteklosti.

Tudi makroekonomska politika bo morala poskrbeti za še bolj stabilno in investicijam prijazno ekonomsko okolje. Znižanje inflacije in obrestnih mer na evropsko primerljivo raven, ohranitev zunanjega ravnotežja z doseganjem makroekonomske zdržnega primanjkljaja v plačilni bilanci ter ohranjanje notranjega javnofinančnega ravnotežja, nadaljnja internacionalizacija domačega gospodarstva in odpiranje trga tuji konkurenci in tujim investicijam naj bi bile

poglavitne usmeritve tekoče ekonomske politike. Skupaj z izvedbo strukturnih reform in napredkom pri sprejemanju pravnega reda Evropske zveze bi to lahko zagotovilo nadaljnje izboljšanje kreditnega ratinga Slovenije in zmanjšanje deželnega rizika.

Tabela 33: Delež investicij v BDP in učinkovitost investicij

SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BDP (realne stopnje rasti v %)	3.75	4.0	3.8	4.0	4.5	5.5	6.0
Delež investicij v BDP	25.6	26.2	26.8	27.2	27.4	27.8	27.9
Mejni kapitalni koeficient	6.8	6.6	7.1	6.8	6.1	5.1	4.7

SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BDP (realne stopnje rasti v %)	3.75	4.0	3.5	3.0	3.0	3.0	3.0
Delež investicij v BDP	25.6	26.2	26.6	26.6	26.6	26.6	26.6
Mejni kapitalni koeficient	6.8	6.6	7.6	8.9	8.9	8.9	8.9

Vir: Ocene ZMAR.

Razvojno ugodna delitvena razmerja naj bi se nadaljevala tudi v stroškovni strukturi BDP. Delež sredstev, ki ostanejo v podjetjih in so namenjena za razvoj se bo še povečal, bruto plače na zaposlenega pa naj bi se gibale v okvirih naraščanja produktivnosti dela. Tudi prispevne stopnje za socialno varnost naj se ne bi povečevale, nasprotno- prišlo naj bi do dodatne razbremenitve stroškov dela v gospodarstvu. To bo vplivalo na izvozno konkurenčnost in preko gospodarske rasti in zajemanja davčnih virov preko posrednih in premoženjskih davkov več kot nadomestilo izgubo davčnih virov iz naslova neposrednih davkov. Hkrati bo to uveljavilo Slovenijo kot celoto kot davčno »prijazno« ekonomsko območje in spodbujalo tudi priliv neposrednih tujih investicij. Glede intenzivnosti predstavljenih sprememb v primarni delitvi se oba razvojna scenarija razlikujeta. Scenarij (+) zahteva večjo zdržnost pri »plačni politiki«, ki bo morala biti dosežena s soglasjem socialnih partnerjev. Predpostavlja se, da bo država s socialnimi partnerji okrepila partnerski odnos in sklenila »socialni sporazum za razvoj oziroma za tretje tisočletje«.

Tabela 34: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda, v %

stalne cene 1999

SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Sredstva za zaposlene	51.4	50.8	50.2	49.5	48.7	47.9	47.2
2. Davki na proizvodnjo in uvoz	17.6	17.6	17.6	17.6	17.6	17.6	17.6
3. Subvencije	2.0	1.9	1.8	1.4	0.9	0.9	0.9
4. Bruto poslovni presežek	22.6	23.0	23.5	23.7	24.0	24.5	25.1
5. Bruto raznovrstni dohodek	10.5	10.5	10.5	10.5	10.6	10.8	11.0
6. Bruto domači proizvod (6=1+2+3+4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Sredstva za zaposlene	51.4	50.8	50.3	49.8	49.4	48.9	48.5
2. Davki na proizvodnjo in uvoz	17.6	17.6	17.6	17.6	17.7	17.7	17.7
3. Subvencije	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.7	1.7
4. Bruto poslovni presežek	22.6	23.0	23.5	23.9	24.3	24.8	25.2
5. Bruto raznovrstni dohodek	10.5	10.5	10.4	10.4	10.4	10.4	10.3
6. Bruto domači proizvod (6=1+2+3+4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir: Ocene ZMAR.

Tabela 35: Sredstva za zaposlene

stalne cene 1999

SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sredstva za zaposlene	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Bruto plače in prejemki	87.8	87.8	87.7	87.7	87.7	87.6	87.6
2. Delodajalčevi socialni prispevki	12.2	12.2	12.3	12.3	12.3	12.4	12.4

SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Sredstva za zaposlene	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Bruto plače in prejemki	87.8	87.8	87.7	87.7	87.7	87.7	87.7
2. Delodajalčevi socialni prispevki	12.2	12.2	12.3	12.3	12.3	12.3	12.3

Vir: Ocene ZMAR.

Tabela 36: Struktura davkov (stalne cene 1999)

SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Davki na proizvodnjo in uvoz	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
Davki na proizvode in storitve	83.8	83.8	83.7	83.7	83.7	83.7	83.6
Uvozne dajatve	5.7	5.8	5.9	6.0	6.0	6.1	6.2
Drugi davki na proizvodnjo	10.5	10.5	10.4	10.3	10.3	10.2	10.1

SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Davki na proizvodnjo in uvoz	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
Davki na proizvode in storitve	83.8	83.8	83.8	83.7	83.6	83.5	83.5
Uvozne dajatve	5.7	5.8	5.9	6.0	6.2	6.4	6.6
Drugi davki na proizvodnjo	10.5	10.5	10.4	10.3	10.2	10.1	10.0

Vir: Ocene ZMAR.

8. Ekonomski odnosi Slovenije s tujino

Oba razvojna scenarija računata z realno rastjo izvoza blaga, ki naj bi bila hitrejša od rasti bruto domačega proizvoda in dosežena predvsem s povečano mednarodno konkurenčnostjo slovenskih predelovalnih dejavnosti. Domači trg je dolgoročno gledano mnogo premajhen za zagotovitev zadostnega domačega povpraševanja. Poleg tega naj bi bilo domače povpraševanje omejevano s predpostavljeno dohodkovno politiko, ki bo tudi v prihodnjih letih zagotavljala zaostajanje rasti stroškov dela za rastjo produktivnosti dela. Le nekoliko hitrejša rast uvoza blaga naj bi zagotavljala zadostno uvozno komponento domači proizvodnji (uvoz repromateriala) in naraščajočim investicijam (uvoz opreme in tehnologije).

Povečanje realnega obsega izvoza blaga bo mogoče (tudi zaradi okoljevarstvenih omejitev) le s povečanjem deleža dodane vrednosti v enoti izvoženega blaga. Okrepljena investicijska aktivnost, v povezavi z boljšo oskrbljenostjo s kvalitetnimi materiali iz uvoza, naj bi omogočila proizvodnjo novih izdelkov, ki bodo bolj konkurenčni na svetovnih trgih. Zgolj ekstenzivno (količinsko) povečevanje izvoza blaga v okviru obstoječih proizvodnih programov ima svoje prostorske in naravovarstvene omejitve pa tudi omejitve na strani tujega povpraševanja, in za Slovenijo ni primerna razvojna usmeritev.

Pričakovana hitrejša rast domačega storitvenega sektorja naj bi se odrazila tudi v okrepljeni storitveni menjavi s tujino. Le-ta naj bi se hitro povečevala tako na uvozni kot na izvozni strani. Tudi presežek v storitveni menjavi naj bi se ponovno nekoliko povečal.

Tabela 37: Menjava s tujino - plačilno bilančna statistika

	stalne tečaj leta 1999						
SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Izvoz blaga in storitev (stopnja rasti v %)	4.5	5.0	7.5	7.7	8.2	8.5	8.7
Izvoz blaga in storitev delež v BDP	56.3	56.8	58.5	59.7	61.0	62.7	64.7
Uvoz blaga in storitev (stopnja rasti v %)	4.9	5.4	7.7	7.9	8.4	8.8	8.9
Uvoz blaga in storitev delež v BDP	58.5	59.3	61.1	62.4	63.8	65.8	67.9
Saldo tekočih transakcij s tujino (mio USD)	-190.0	-242.0	-302.0	-358.0	-424.0	-511.0	-597.0
SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Izvoz blaga in storitev (stopnja rasti v %)	4.5	5.0	5.3	5.4	5.5	5.6	5.5
Izvoz blaga in storitev delež v BDP	56.3	56.8	57.8	59.1	60.6	62.1	63.6
Uvoz blaga in storitev (stopnja rasti v %)	4.9	5.4	5.5	4.8	5.0	5.0	4.9
Uvoz blaga in storitev delež v BDP	58.5	59.3	60.4	61.5	62.6	63.8	65.0
Saldo tekočih transakcij s tujino (mio USD)	-190.0	-242.0	-316.0	-259.0	-206.0	-137.0	-64.0

Vir: Ocene ZMAR.

Primanjkljaj v zunanjetrgovinski bilanci bi se po Scenariju (+) postopoma povečeval in leta 2010 dosegel 2,865 mio USD. Presežek v storitvenem delu, pri tekočih transferih in v menjavi faktorskih storitev predvidoma ne bo zadoščal za njegovo celotno pokritje. Primanjkljaj v tekočem računu plačilne bilance pa bi se zadrževal v mejah do 3.5% BDP. Neto priliv tuje akumulacije naj bi povečal razpoložljiva domača sredstva za investicije in olajšal ter pospešil prestrukturiranje. Finansiranje bi v največji možni meri potekalo preko strukturnih transferjev iz proračuna Evropske zveze neposrednih kapitalskih tokov, kar bi zagotavljalo, da bodo prilivi uporabljeni pretežno za razvojne namene.

Postopno sproščanje kapitalskih tokov bo v prihodnjih letih povečalo vključenost v mednarodne kapitalske tokove. Predvideva se tudi okrepitev kapitalskih odlivov privatnega poslovnega sektorja, npr. z ustanavljanjem podjetij v tujini ali s kreditiranjem izvoza. Na strani prilivov se računa poleg mednarodnih kreditov za infrastrukturo ter povečanega obsega pomoči Evropske zveze preko programov PHARE, ISPA in SAPARD, kasneje pa tudi strukturnih skladov in kohezijskega sklada. Povečal naj bi se tudi obseg neposrednih tujih vlaganj. K slednjemu naj bi predvsem pripomogla dokončana privatizacija in prestrukturiranje, utrditev pravnega reda, nadaljnja makroekonomska stabilizacija, ugodni kreditni rating Slovenije, izboljšane ocene deželnega tveganja in pridruženost ter kasneje polnopravno članstvo v Evropski zvezi. Priliv tujega kapitala iz naslova neposrednih tujih investicij naj bi se z leti povečeval ob uspešnem izvajanju programa za pospeševanje neposrednih tujih investicij v Slovenijo.

Scenarij (-) obdobju 2000-2010 v povprečju predvideva 5.3-odstotno rast izvoza (blaga in storitev) in 5.1-odstotno rast uvoza. Zaradi kasnejšega vključevanja v evropske integracijske tokove bi bile dosežene realne stopnje rasti mednarodne menjave po tem scenariju za okoli tretjino nižje kot v primeru scenarija hitre vključitve Slovenije v Evropsko zvezo. Ob počasnejši investicijski dejavnosti ter ob manjših prilivih tujih neposrednih investicij bi slovenska podjetja s časovnim zamikom prestrukturirala svoje proizvodne kapacitete za proizvode, ki bodo konkurenčni na svetovnem trgu. To pomeni, da bo Slovenija kasneje nadoknadila zaostanke pri kakovostnih dejavnikih konkurenčnosti kot so raven izvoznih cen po tehnoloških razredih ali struktura izvoza po tehnoloških razredih.

Do leta 2010 bi se, po počasnejšem scenariju vključevanja, izvoz in uvoz

blaga realno povečala za okoli 68%. V trgovinski bilanci bi se blagovni primanjkljaj do leta 2010 ustalil na okoli 960 mio USD ali 3.3% bruto domačega proizvoda. Impulzi za gospodarsko rast bodo prihajali s strani tujega povpraševanja, zato bo morala biti mednarodna menjava blaga hitrejša od rasti bruto domačega proizvoda. Za zagotovitev nekoliko hitrejših realnih rasti blagovnega izvoza (5.5%) od uvoza (5.1%), bo potrebna restriktivna dohodkovna politika (zaostajanje plač za rastjo produktivnosti dela), poleg tega pa bi izvoz dobil spodbudo tudi preko uvoza kapitalnih dobrin (proizvodov za reprodukcijo in investicijske opreme). To bi se zlasti pokazalo po letu 2003, ko bo izvoz blaga pričel hitreje naraščati od uvoza vse do leta 2010.

Oba razvojna scenarija predvidevata večjo regionalno razpršenost blagovne menjave. Delež izvoza v države Evropske unije naj bi se znižal (ob siceršnjem realnem povečevanju izvoza v države Evropske unije) na račun povečevanja deleža ostalih držav, predvsem držav CEFTA in tistih z območja bivše Jugoslavije.

Tabela 38: Regionalna usmerjenost blagovnega izvoza

	struktura v %		
SCENARIJ (+)	2000	2005	2006
Izvoz blaga	100.0	100.0	100.0
- dr. ave EU	66.5	60.0	62.5
- nekdanja Jugoslavija	15.0	20.0	18.5
- ostale dr. ave	18.5	20.0	19.0
SCENARIJ (-)	2000	2005	2006
Izvoz blaga	100.0	100.0	100.0
- dr. ave EU	66.5	60.0	60.5
- nekdanja Jugoslavija	15.0	20.0	19.5
- ostale dr. ave	18.5	20.0	20.0

Vir: SURS, ocene ZMAR.

Pri scenariju (+), to je ob hitrejši vključitvi Slovenije v Evropsko zvezo, bo Slovenija ob hitrem povečanju realnega obsega izvoza na trge Evropske zveze, do leta 2005 zmanjšala delež izvoza na to področje za okoli 5.5 strukturnih točk. To znižanje bo v glavnem posledica delne preusmeritve slovenskega izvoza na trge držav nekdanje Jugoslavije (predvideno sodelovanje Slovenije pri doseganju gospodarske stabilnosti na Jugovzhodnem delu Evrope). Izvoz v nekdanjo Jugoslavijo naj bi se do leta 2005 povečal za okoli 4.5 strukturne točke. Po ureditvi razmer na Balkanu in vključitvi slovenskega gospodarstva v notranji evropski trg naj bi se izvoz na trge Evropske zveze bolj pospešil. Po letu 2005 se bodo začeli kazati učinki ekonomije obsega in leta 2010 bi tako lahko, pri višjem nominalnem blagovnem izvozu, delež izvoza na trge Evropske zveze ponovno dosegel približno enako raven kot v letu 1998.

Scenarij (-) predvideva do leta 2005 podobno gibanje strukturnih deležev izvoza kot pozitivni scenarij. V primeru, da se članstvo Slovenije v Evropski zvezi odloži naj bi se delež izvoza v Evropsko zvezo v letu 2010 ustalil na ravni 60%, kar je za okoli 5.5 strukturnih točk manj kot leta 1998. Regionalno razpršena struktura izvoza, pri čemer bi izvoz v države nekdanje Jugoslavije predstavljal petino celotnega slovenskega izvoza, bi se vzpostavila na absolutno nižji ravni.

9. Tečaj in konkurenčnost

Primanjkljaj v tekočem računu plačilne bilance na eni ter neto priliv tuje akumulacije na drugi strani naj bi že v obdobju do leta 2005 zagotavljala

relativno izravnano ponudbo in povpraševanje po devizah na deviznem trgu. V primeru neskladij pa veljavna tečajna ureditev omogoča intervencije Banke Slovenije za omejitve večjih tečajnih nihanj. Nihanja nominalnega in realnega efektivnega tečaja tolarja bi se ob predpostavljenem znižanju inflacije lahko že pred letom 2005 stabilizirala med 0.5% in 1%.

Tabela 39: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nominalni efektivni tečaj tolarja	97.2	99.0	99.0	99.1	99.5	99.8	100.0
Realni efektivni tečaj tolarja	101.7	101.1	100.6	100.3	100.2	100.1	100.4
Stroški dela na enoto proizvoda *	101.9	101.3	100.4	99.2	99.1	98.7	98.9

Vir: Ocene ZMAR. **Opomba:** * v košari valut, v predelovalnih dejavnostih.

Dokončana privatizacija in prestrukturiranje predelovalnih dejavnosti bosta postopno skupaj s tehnološko posodobitvijo, tudi s pomočjo večjega obsega neposrednih tujih vlaganj, omogočila hitrejšo rast produktivnosti dela. Med drugim bo nadpovprečna rast produktivnosti dela v predelovalni dejavnosti (v obdobju do leta 2005 v povprečju za okoli 4.5%, za tem za okoli 6.5%) posledica nadaljnjega upadanja števila zaposlenih v korist storitvenih sektorjev, kljub istočasno nekoliko bolj umirjeni rasti proizvodnje in dodane vrednosti v primerjavi s celotnim gospodarstvom. To pa bo ob nadaljevanju zmerne rasti stroškov dala na zaposlenega (realno za okoli 2.5%) že po letu 2002 zagotavljalo tudi stalno rast mednarodne konkurenčnosti.

10. Dohodkovna in javnofinančna politika

Oba razvojna scenarija predpostavljata, da bo dohodkovna politika uspela zadržati pozitiven trend iz zadnjih nekaj let, ko je rast povprečne bruto plače na zaposlenega zaostajala za rastjo produktivnosti dela. Dogovor socialnih partnerjev o politiki plač v obdobju 1999-2001 in njegova kasnejša nadgraditev v še trajnejšo obliko socialnega partnerstva v Sloveniji naj bi zagotavljala ohranjanje umirjene rasti plač. Takšna usmeritev sicer pomeni zavestno odločitev za počasnejšo rast kupne moči plač, vendar pa je to eden izmed nujnih ukrepov za izboljšanje konkurenčnosti in s tem zagotavljanje preživetja ob naraščajoči globalizaciji in sorazmerno počasni rasti stroškov dela na enoto proizvoda v razvitih državah. Kupna moč zasebne porabe naj bi se torej, hitreje kot iz plač, napajala iz drugih oblik prihodkov prebivalstva (npr. dividend in drugih kapitalskih dohodkov).

Plače v podjetniškem sektorju se določajo s kolektivnimi pogodbami kot rezultat pogajanj med delodajalci in delojemalci. S procesom koncentracije lastništva je pričakovati, da se bo pri določanju višine plač vloga lastnikov okrepila. V sektorju javne uprave, izobraževanja ter zdravstva in socialnega varstva bo rast bruto plače na zaposlenega morala upoštevati tudi dane javnofinančne možnosti.

V plačni politiki na področju gospodarstva se kažejo problemi uravnalovke v spodnjih tarifnih razredih zaradi poviševanja ravni minimalne plače. Tudi v javnem sektorju je problem ravni izhodiščne plače za najenostavnejše delo, ki je nižje kot v gospodarstvu. Zato obstajajo stalni pritiski o uvajanju novih dodatkov v posamezne kolektivne pogodbe dejavnosti. V okviru tripartitnega dogovarjanja, kjer se bo moralo upoštevati polnopravno članstvo tudi sindikatom javnega sektorja, bodo ti problemi v prihodnje morali priti v ospredje in se zato predvideva, da bo zaradi njihovega reševanja, zaostajanje bruto plače na zaposlenega nekoliko manjše kot bi bilo narodnogospodarsko

zaželjeno. Na splošno pa bo morala plačna politika v bodoče zagotavljati dosledno počasnejšo rast bruto plače na zaposlenega od rasti produktivnosti dela. Za vstop v Evropsko zvezo po Scenariju (+) leta 2005 bi morala bruto plača na zaposlenega zaradi potrebnega povečanja konkurenčnosti gospodarstva, zaostajati za produktivnostjo dela nekoliko bolj kot doslej in bolj kot po alternativnem razvojnem Scenariju (-). Po letu 2006 bi se povečevanje konkurenčnosti na račun zaostajanja lahko začelo zmanjševati.

Tabela 40: Gibanje BDP-ja, produktivnost dela in realne bruto plače na zaposlenega v obdobju od leta 2000 do 2006

SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bruto domači proizvod	3.8	4.0	4.5	5.5	6.0	5.5	5.5
Produktivnost dela	3.0	3.0	3.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Bruto plača na zaposlenega	2.5	2.3	1.8	2.5	2.5	2.5	2.5

SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bruto domači proizvod	3.75	4.0	4.5	3.5	3.0	3.0	3.0
Produktivnost dela	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Bruto plača na zaposlenega	2.5	2.3	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0

Vir: Ocene ZMAR.

Javnofinančni okvir upošteva finančne tokove s tujino, ki bodo z vključitvijo Slovenije v Evropsko zvezo bistveno pridobili na pomenu. Na eni strani gre za prispevek državnega proračuna v proračun Evropske zveze in za t.i. izvirne prihodke proračuna Evropske zveze (del VAT, carine, uvozne dajatve, ...) na drugi pa za strukturno pomoč Evropske zveze Sloveniji in za finančne transfere kmetijstvu. Še bolj kot neto finančni tok (po prvi oceni do 2% BDP neto priliva), bodo pomembni bruto prilivi in obseg tistih domačih sredstev, ki jih bo razvojna pomoč aktivirala doma zaradi evropskega načela sofinanciranja. Po tem načelu morajo biti sredstva razvojne pomoči dodatna finančna spodbuda in ne smejo nadomeščati domačih virov, ki so sicer namenjeni za razvoj. Razvojna scenarija upošteva tudi psihološki učinek, ki ga bo povzročila razvojna pomoč. Težišče ekonomske politike se bo premaknilo od statusno-pravnih zadev (lastninjenje, denacionalizacija, privatizacija, ...) na področje razvoja in k iskanju strateških zavezništov s podjetji. Glede javnofinančnega učinka je razlika med obema scenarijema velika. V primeru odložene vključitve v Evropsko zvezo lahko Slovenija računa le na t.i. predpristopno pomoč, ki je po obsegu bistveno bolj skromna in pretežno v funkciji izgradnje institucionalne infrastrukture in usposabljanja kadrov.

Reforma pokojninskega sistema bo v prihodnjih letih umirila pritiske na rast javnofinančnih izdatkov za pokojnine oziroma jih uspela zadržati na sedanji ravni. Pozitiven učinek pokojninske reforme na varčevanje lahko pričakujemo, če se bo razmahnilo dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje.

Varčnost pri porabi javnofinančnih virov in prestrukturiranje javnofinančnih izdatkov bodo zahtevale tudi nove naloge pri vključevanju Slovenije v Evropsko zvezo. V proračun bo treba vključiti nove izdatke, vezane na izvedbo strukturnih reform in harmonizacijo s predpisi in veljavno ureditvijo v Evropski zvezi ne da bi pri tem povečali javnofinančno breme gospodarstva oziroma obsega javnofinančnih odhodkov (v razmerju do bruto domačega proizvoda). Javnofinančni primanjkljaj bo treba ohranjati v zdržnih mejah oziroma ponovno vzpostaviti približno uravnotežen javnofinančni račun.

Ekonomski teoretiki povečanje konkurence dosledno obravnavajo kot očitno prednost ekonomske integracije. V praksi pa nastane problem v delu domačega

gospodarstva, ki je bil pred integracijo zaščiteno z različnimi oblikami pasivne in aktivne zaščitne politike. Sočasno z odpiranjem trga bo v Sloveniji potekalo zniževanje subvencij in drugih oblik državnih pomoči gospodarstvu na evropsko primerljivo obliko in raven, kar lahko v bodoče postane resen problem v Sloveniji, ki pa ga ne bo več mogoče reševati skozi t.i. »sanacijski del državnega proračuna«. Potrebna bo nova ekonomska politika zgodnjega odkrivanja težav in reagiranja nanje z oblikami državnih razvojnih pomoči, ki so skladne s pravili notranjega evropskega trga (okoljski projekti, spodbujanje malih in srednje velikih podjetij, regionalne razvojne pomoči, tehnološka partnerstva, horizontalne spodbude zaposlovanju itd). Državne pomoči so v obdobju 1992-94 za povprečje EU-12 znašala 1.7% BDP. Razpon med državami je bil od 2.6% za Nemčijo do 0.4% za Veliko Britanijo. Državne pomoči v Sloveniji so v povprečju višje, se pa trendno že znižujejo.

Tabela 41: Konsolidirana bilanca javnega financiranja v obdobju od leta 2000 do 2006,

	deleži v BDP v %						
SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Javnofinančni prihodki	44.2	44.4	44.6	45.0	45.5	46.5	
Javnofinančni odhodki	44.7	44.9	45.1	45.3	46.5	47.5	
Presežek/primanjkljaj	-0.5	-0.5	-0.5	-0.3	-1.0	-1.0	
SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Javnofinančni prihodki	44.2	44.4	44.6	45.0	45.0	45.0	
Javnofinančni odhodki	44.7	44.9	45.1	45.3	45.3	45.2	
Presežek/primanjkljaj	-0.5	-0.5	-0.5	-0.3	-0.3	-0.2	

Vir: Ocene ZMAR.

11. Inflacija

Znižane cene, kot rezultat povečane učinkovitosti (učinek ponudbe) zaradi konkurence med večjim številom proizvajalcev in izkoriščanja ekonomije obsega, so med najpomembnejšimi učinki ekonomskih integracij. Povečana konkurenca naj bi tudi v Sloveniji izločila neučinkovita podjetja in vodila k prestrukturiranju gospodarstva (kreativna destrukcija). Tudi, če se število konkurentov ne poveča bistveno, naj bi potencialna možnost njihovega vstopa spremenila obnašanje udeležencev na trgu oz. ustvarila bolj konkurenčno okolje. Podoben vpliv na znižanje stroškov in cen ima izkoriščanje ekonomije obsega na razširjenem trgu. Prihranki so možni na ravni posameznega proizvodnega obrata, podjetja kot celote, narodnogospodarske panoge, regije in nacionalne ekonomije v celoti.

Prestrukturiranje v Evropski zvezi se je po uvedbi notranjega trga dogajalo predvsem skozi trg kapitala preko združitvev in prevzemov podjetij. To se je pretežno dogajalo znotraj nacionalnih držav (70% primerov). Povečal se je delež mednarodnih prevzemov znotraj Evropske zveze (od 15.5% v obdobju 1986-89 na 18.7% v obdobju 1990-95). Delež prevzemov podjetij s strani nečlanice Evropske zveze se je v tem obdobju znižal za 4 odstotne točke. Razlog za tak tip evropskega prestrukturiranja v prvi polovici devetdesetih let gre iskati v potrebi po hitri prilagoditvi spremenjenemu tržnemu okolju. V takih razmerah je težko uveljavljati strategije postopnih sprememb znotraj obstoječih podjetij. Drugi razlogi so povečana likvidnost na trgu kapitala, porast pomena institucionalnih investitorjev in povečana učinkovitost teh trgov zaradi njihove deregulacije. Povečala se je transparentnost in dostopnost do informacij kot tudi sam obseg podjetij, ki kotirajo na borzi.

V evropski predelovalni industriji je tak razvoj vodil do koncentracije gospodarskih aktivnosti. V Evropski zvezi se je stopnja koncentracije v letih

1987-93 povečala za 2.3 odstotne točke. Najpomembnejši je bil porast v tehnološko intenzivnih industrijah, industrijah, ki so povezane z javnimi naročili (npr. telekomunikacije), prehrabnenih sektorjih (testenine, olja, maščobe) in industriji električnih aparatov. Glede na rezultate Eurostatove ankete med podjetji (Ekonomska komisija, 1996-b) so od notranjega trga največ pridobila velika podjetja. Stroškovni prihranki so bili največji zaradi znižanja cen vhodnih surovin (nove priložnosti za cenejše vire) ter nižjih proizvodnih in distribucijskih stroškov.

Načeloma povečana koncentracija in velikost podjetij lahko pomenita tudi grožnjo za konkurenco zaradi monopolnih pojavov. Glede konkurenčnih učinkov je popularna teorija (Smith-Venables, 1988) po kateri naj bi evropske multinacionalke vodile politiko cenovne segmentacije (na domačem trgu oligopolna, na tujih trgih popolna konkurenca). Empirična evidenca o rezultatih uvajanja notranjega evropskega trga (Ekonomska komisija, 1996-b) te teze ne potrjuje. Statistična analiza cenovno-stroškovne marže potrjuje njeno veliko znižanje (po 0.2 odstotni točki letno od leta 1987 dalje). T.i. Cecchinijevo poročilo, ki ga je izdelala Evropska komisija pred uvedbo notranjega trga (Emerson s soavtorji, 1988) ocenjuje dolgoročno znižanje cen zaradi uvedbe notranjega trga na 5.25%. Avstrijske raziskave so učinek Evropske zveze na znižanje cen v petletnem obdobju 1995-2000 ocenile s 3.3% (WIFO, 1994) oziroma s 5.1% (Richter, 1994). Po vključitvi je v Avstriji dejansko prišlo do pričakovanega znižanje cen, predvsem za kmetijske proizvode in hrano. Avstrijski primer sicer ni najbolj relevanten za Slovenijo (visoka kmetijska zaščita v Avstriji pred pristopom) vendar pa so se znižale tudi cene industrijskega blaga, ki so v povprečju leta 1994 porasle za 2.5%, leta 1995 pa le za 1.3%.

Liberalizacija finančnih storitev in kapitalskih tokov pomeni padec cen finančnih storitev. V modelski simulaciji za Avstrijo (WIFO, 1994) je bilo ocenjeno, da bo raven obrestnih mer z vstopom v Evropsko zvezo nižja za 0.5 odstotne točke. Dodatno je bilo predpostavljeno, da bo z integracijo odpravljena razlika med nemškimi in avstrijskimi obrestnimi merami. Skupaj naj bi se obrestne mere v Avstriji znižale za 1 odstotno točko. Učinek na povprečno raven cen finančnih storitev bi znašal 10%, na inflacijo polovico odstotne točke, na kumulativni porast BDP pa 0.6%. Tudi trgovske marže v Avstriji naj bi se močno znižale. Detaljna raziskava (Guger, 1990) je pokazala, da naj bi produktivnost dela v trgovini do leta 2000 porasla za 9%. To naj bi vplivalo na vse druge sektorske cene.

Povečana konkurenca na evropskem notranjem trgu je po njegovi uvedbi vplivala na znižanje cen v storitvah, predvsem v telekomunikacijah, letalskem prometu (dohodki so se znižali v letih 1986-94 za skoraj 20% in sicer pretežno na račun letov s popusti), bančništvu in tovornem cestnem prometu. Koristi v storitvenih sektorjih so bile največje v trgovini in transportu blaga. Na vzorcu 1000 velikih evropskih podjetij (Evropska komisija, 1996b) je bilo ugotovljeno znižanje deleža logističnih stroškov v celotnih prihodkih za 30%. Znižanje stroškov mednarodnega cestnega tovornega prometa je bilo ocenjeno na 6%. Koristi od povečane učinkovitosti in produktivnosti na notranjem evropskem

Tabela 42: Napovedi in ocene inflacijskih gibanj v obdobju od 2000 do 2006

stopnje rasti v %	2000	2001 ¹	2002	2003	2004	2005 ²	2006 ³
Inflacija (letno)	3.8	3.7	3.1	3.1	2.2	2.0	2.3
Inflacija (povprečje)	6.2	3.8	3.5	3.0	2.6	2.1	2.2

Opomba: ¹Do leta 2001 so napovedi pripravljene v sodelovanju z MF in ARC BS. ²Kriterij za povprečno inflacijsko vrednost je bil izračunani Maastrichtski kriterij za EU za leto 1998. ³Od leta 2006 je kriterij napovedi inflacijskih gibanj Project LINK-UN, 1999 in Napovedi in prognoze OECD, 1998, ki predvidevajo zvišanje povprečnih inflacijskih stopenj za razvite države. **Vir:** Metodologija, izračuni ZMAR

trgu so bile pomembnejše še v sektorju liberaliziranih telekomunikacij.

Slovenija izpolnjuje fiskalne kriterije za vključitev v enoten evropski denarni sistem, ne pa tudi monetarnih kriterijev (povprečna letna stopnja inflacije in višina obrestnih mer). Izpolnjevanje teh kriterijev je pomembno zaradi notranje stabilnosti v gospodarstvu. Nadaljnje zniževanje inflacije na evropski primerljivo raven zato ostaja eden izmed ključnih ciljev ekonomske politike.

Uspešnost pri nadaljnjem zniževanju inflacije ni odvisna samo od monetarne politike, ki je ključno vlogo pri zniževanju inflacije opravila v obdobju 1992-1996, ampak je odvisna tudi od uspešnosti dohodkovne politike, politike nadzorovanih cen, nadaljnje liberalizacije, deregulacije, odpiranja trgov in spodbujanja konkurence, gibanja uvoznih cen (predvsem ključnih strateških surovin) in tečajnih gibanj. Ob uspešnosti in usklajenem delovanju vseh komponent ekonomske politike, ki posredno ali neposredno vplivajo na gibanje cen, ocenjujemo, da bi se povprečna letna stopnja inflacije v obdobju do leta 2005 lahko znižala na evropsko primerljivo raven.

Hitrejše znižanje inflacije ni možno pred zaključkom procesa prilagoditve cen javnih gospodarskih služb ravni učinkovitosti in pred dokončno odpravo cenovnih neskladij, ki so še ostala. Te so sicer večja le še pri telekomunikacijah in pri poštnih storitvah. Vlada je v letu 1999 pripravila program liberalizacije cen v okviru državnega programa za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002. V avgustu 1999 je Vlada sprejela nov zakon o kontroli cen. V novem zakonu naj bi bila pravno urejena intervencijska vloga države zaradi varstva javnih koristi in potencialni vladni ukrepi na censkem področju. Kjer popolna sprostitev cen zaradi same narave cen ne bo mogoča, pretežno na področju naravnih monopolov in druge gospodarske infrastrukture, se pripravlja regulativni okvir (čezsektorski regulator). Ta enotni regulator bo skrbel za uravnoteženo cenovno politiko in sistemske rešitve posameznih sektorjev z upoštevanjem ekonomske dimenzije problematike.

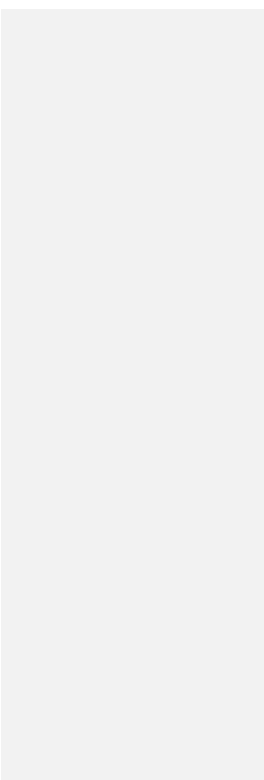
Prednostni cilj monetarne politike je do vstopa v Evropsko zvezo je postopno znižanje inflacije in stabilnost cen, ki ga Banka Slovenije dosega z letnim ciljanjem širše definirane denarnega agregata in restriktivno denarno politiko v mejah, ki jo dopuščajo druge politike, ki imajo vpliv na inflacijo. Znižanje inflacije naj bi prineslo tudi znižanje realnih obrestnih mer in samodejno odpravljanje indeksacijskih mehanizmov. Ob tem bo potrebno koordinirano sodelovanje vseh politik, ki imajo vpliv na raven cen, predvsem dohodkovne z zadrževanjem rasti plač pod rastjo produktivnosti in fiskalne politike z uravnoteženo bilanco javnega financiranja.

Tabela 43: Osnovni makroekonomski kazalci; Scenarij (+), (-)

SCENARIJ (+)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BDP	3.75	4.0	4.5	5.5	6.0	5.5	5.5
Zaposlenost	0.8	1.0	1.5	1.5	2.0	1.5	1.5
Stopnja registrirane brezposelnosti	13.4	13.0	12.1	11.2	9.8	8.8	7.6
Produktivnost	3.0	3.0	3.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Bruto plača na zaposlenega	2.5	2.3	1.8	2.5	2.5	2.5	2.5
Izvoz blaga in storitev	4.5	5.0	7.5	7.7	8.2	8.5	8.7
- delež v BDP v %	56.3	56.8	58.5	59.7	61.0	62.7	64.7
Uvoz blaga in storitev	4.9	5.4	7.7	7.9	8.4	8.8	8.9
- delež v BDP v %	58.5	59.3	61.1	62.4	63.8	65.8	67.9
Saldo tekočih transakcij s tujino (mio USD)	-190.0	-242.0	-302.0	-358.0	-424.0	-511.0	-597.0
Končna potrošnja (zasebna in državna)	3.6	3.6	3.8	5.0	5.6	5.2	5.7
- delež v BDP v %	76.1	75.8	75.3	75.0	74.7	74.4	74.5
Investicije v osnovna sredstva	6.6	6.4	7.0	7.0	7.0	7.0	5.7
- delež v BDP v %	25.6	26.2	26.8	27.2	27.4	27.8	27.9
Inflacija (povprečje leta)	6.2	3.8	3.5	3.0	2.6	2.1	2.2
Tečaj USD (povprečje leta)	179.0	177.5	179.3	181.0	181.9	182.3	182.3

SCENARIJ (-)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BDP	3.75	4.0	3.5	3.0	3.0	3.0	3.0
Zaposlenost	0.8	1.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0
Stopnja registrirane brezposelnosti	13.4	13.0	13.0	13.4	13.8	14.0	14.2
Produktivnost	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
Bruto plača na zaposlenega	2.5	2.3	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
Izvoz blaga in storitev	4.5	5.0	5.3	5.4	5.5	5.6	5.5
- delež v BDP v %	56.3	56.8	57.8	59.1	60.6	62.1	63.6
Uvoz blaga in storitev	4.9	5.4	5.5	4.8	5.0	5.0	4.9
- delež v BDP v %	58.5	59.3	60.4	61.5	62.6	63.8	65.0
Saldo tekočih transakcij s tujino (mio USD)	-190.0	-242.0	-316.0	-259.0	-206.0	-137.0	-64.0
Končna potrošnja (zasebna in državna)	3.6	3.6	3.2	2.6	2.3	2.4	2.3
- delež v BDP v %	76.1	75.8	75.6	75.3	74.8	74.3	73.8
Investicije v osnovna sredstva	6.6	6.4	5.0	3.1	3.0	3.0	3.0
- delež v BDP v %	25.6	26.2	26.6	26.6	26.6	26.6	26.6
Inflacija (povprečje leta)	6.2	3.8	3.5	3.0	2.6	2.1	2.2
Tečaj USD (povprečje leta)	179.0	177.5	179.3	181.0	181.9	182.3	182.3

Vir podatkov: ocena ZMAR.

CITIRANI VIRI

Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji s ciljno projekcijo razvoja do leta 2003, Pomladansko poročilo 1999, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, junij 1999.

Brenton P., Gros D. (1993), The Budgetary Implications of EC Enlargement, CEPS Working Document No. 78, Centre for European Policy Studies, Brussels.

Baldwin Richard E., Francois Joseph F., Portes Richard (1997), The Costs and Benefits of Eastern Enlargement: the Impact on the EU and Central Europe, Economic Policy, A European Forum, published by Blackwell Publishers, USA.

Breuss Fritz (1996), Austria's Approach towards the EU, Paper presented at the Expert Meeting on The Economic Aspects of Slovenia's Integration into the European Union, Bled, Slovenia, 12-13 April 1996.

Damijan P., Jože, Caf Dušan (1995), Welfare Effects of Trade Liberalisation and Integration on Slovenian Economy: A General Equilibrium Analysis, Proceedings of the East Central Roundtable Conference IV: "Dynamic Effects of Economic Integration"- RBMP'95, Bled, Slovenia.

European Commission (1996a), First Report on Economic and Social Cohesion, Brussels.

European Commission (1996b), Economic Evaluation of the Internal Market, European Economy No.4, Brussels.

European Commission (1997), Agenda 2000, DOC 97/6,8, Strasbourg.

Gros Daniel, Vandille Guy (1995), Slovenia and European Trade Structures, ACE Project Monetary Integration and Disintegration in Europe, (Gros: CEPS and University of Frankfurt, Vandille: Katholik University of Leuven and CEPS)

Keuschnigg Christian, Kohler Wilhelm (1995), Austria in the European Union. Discussion Paper, Vienna, November 1995.

Kraigher Tomaž, Projekcije prebivalstva Slovenije 1996-2070, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, marec 1998.

Potočnik Janez, Senjur Marjan, Štiblar Franjo, Strategija gospodarskega razvoja Slovenije (1995), ZMAR, Ljubljana, Slovenija.

Potočnik Janez, Majcen Boris (1996), Possible Effects of Slovenian Integration into the EU - CGE Approach, Analize raziskave in razvoj, ZMAR, Ljubljana, Slovenia.

Potočnik Janez (1997), Rezultati izračuna sektorskih posledic približevanja Slovenije EU - CGE model 1995, ZMAR, Ljubljana, Slovenija.

Svetličič Marjan (1996), Slovenia in Evropska unija, Strategija ekonomskih odnosov s tujino, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, Ljubljana, Slovenija, p.7-25.

Strmšnik Igor (1997), Pričakovani makroekonomski učinki integracije Slovenije v Evropsko unijo, IER, Ljubljana, Slovenija.

Šircelj dr. Milivoja, Nelka Vertot, Projekcije prebivalstva republike Slovenije 1995-2020, Zavod RS za statistiko, Ljubljana, 1995.

Šircelj dr. Milivoja in sodelavci, Prebivalstvo Slovenije, Predlog nove definicije prebivalstva Slovenije, Razvojna vprašanja Statistike, Statistični urad RS, Ljubljana, 1996.

Šircelj dr. Milivoja in sodelavci, Tablice umrljivosti prebivalstva Slovenije 1980-1982 – 1994-1995, Statistični urad RS, Ljubljana, 1997.

WHO, Regional Office for Europe (1997): Health for All – Statistical Base Copenhagen.

SCENARIJ (+)

Seznam tabel:

- Tabela 1: Proizvodna struktura BDP v stalnih cena 1999, absolutni podatki
Tabela 2: Proizvodna struktura BDP v stalnih cena 1999, struktura v BDP v %
Tabela 3: Izdatkovna struktura BDP v stalnih cenah 1999; absolutni podatki in struktura v BDP v %
Tabela 4: Stroškovna struktura BDP v stalnih cenah 1999; absolutni podatki
Tabela 5: Stroškovna struktura BDP v stalnih cenah 1999; struktura v BDP v %
Tabela 6: Oblikovanje in poraba bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka v stalnih cenah in tečaju UDS 1999; absolutni podatki in struktura v BDP v %
Tabela 7: Matrični prikaz gospodarske strukture Slovenije za leto 2006

PODATKOVNA PODLAGA - SCENARIJ (+)

Tabela 1: Dodana vrednost po dejavnostih NACE Rev.1 in bruto domači proizvod

Scenarij +	mio SIT, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	138,461	140,607	142,786	144,286	145,801	147,332	148,879
B. Ribištvo	422	422	422	422	422	422	422
C. Rudarstvo	37,549	37,549	36,798	36,062	34,997	33,947	32,929
D. Predelovalne dejavnosti	860,858	891,418	923,955	961,375	1,003,195	1,050,345	1,097,610
E. Oskrba z elektr.energijo,plinom,vodo	102,770	103,849	105,459	107,093	109,289	110,983	112,703
F. Gradbeništvo	177,680	188,430	198,887	211,914	226,854	243,869	262,159
G. Trgovina in popravila motornih vozil	361,002	373,818	392,695	419,595	449,177	478,598	509,946
H. Gostinstvo	89,564	92,296	97,880	104,291	111,643	118,956	126,747
I. Promet, skladiščenje in zveze	275,930	291,244	307,408	326,006	347,360	368,375	388,820
J. Finančno posredništvo	151,673	159,332	168,972	180,039	191,832	203,438	215,746
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	381,697	397,156	413,241	438,223	469,118	494,920	524,615
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	189,125	195,839	204,750	214,066	226,056	237,359	249,345
M. Izobraževanje	191,650	198,454	207,483	218,999	233,343	245,010	258,608
N. Zdravstvo in socialno skrbstvo	180,858	188,498	198,959	210,411	224,192	236,523	249,863
O. Druge skupne in osebne storitve	118,290	123,083	129,908	137,768	147,482	155,653	164,532
Inputirane bančne storitve (IBS)	-70,533	-71,944	-73,023	-74,118	-75,193	-76,321	-77,466
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)	3,186,995	3,310,049	3,456,580	3,636,432	3,845,567	4,049,406	4,265,457
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	539,705	565,720	593,598	636,506	683,748	729,022	775,783
a) Davki na proizvode in storitve	587,673	611,768	640,521	676,390	717,650	757,838	800,277
b) Subvencije	47,968	46,048	46,923	39,884	33,902	28,816	24,494
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	3,726,701	3,875,769	4,050,178	4,272,938	4,529,315	4,778,427	5,041,240
SKUPAJ DODANA VREDNOST	3,186,995	3,310,049	3,456,580	3,636,432	3,845,567	4,049,406	4,265,457
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	138,883	141,029	143,208	144,708	146,223	147,754	149,300
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	1,178,856	1,221,246	1,265,099	1,316,445	1,374,335	1,439,143	1,505,401
- industrija (C+D+E)	1,001,177	1,032,816	1,066,211	1,104,530	1,147,481	1,195,275	1,243,242
- gradbeništvo (F)	177,680	188,430	198,887	211,914	226,854	243,869	262,159
3. Storitve (G...O)	1,939,789	2,019,719	2,121,296	2,249,398	2,400,202	2,538,830	2,688,222
4. Inputirane bančne storitve	-70,533	-71,944	-73,023	-74,118	-75,193	-76,321	-77,466

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 2: Dodana vrednost po dejavnostih NACE Rev.1 in bruto domači proizvod

Scenarij +	struktura v BDP v %, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	3.7	3.6	3.5	3.4	3.2	3.1	3.0
B. Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	1.0	1.0	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7
D. Predelovalne dejavnosti	23.1	23.0	22.8	22.5	22.1	22.0	21.8
E. Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	2.8	2.7	2.6	2.5	2.4	2.3	2.2
F. Gradbeništvo	4.8	4.9	4.9	5.0	5.0	5.1	5.2
G. Trgovina in popravila motornih vozil	9.7	9.6	9.7	9.8	9.9	10.0	10.1
H. Gostinstvo	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5	2.5	2.5
I. Promet, skladiščenje in zveze	7.4	7.5	7.6	7.6	7.7	7.7	7.7
J. Finančno posredništvo	4.1	4.1	4.2	4.2	4.2	4.3	4.3
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	10.2	10.2	10.2	10.3	10.4	10.4	10.4
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.1	5.1	5.1	5.0	5.0	5.0	4.9
M. Izobraževanje	5.1	5.1	5.1	5.1	5.2	5.1	5.1
N. Zdravstvo in socialno skrbstvo	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	4.9	5.0
O. Druge skupne in osebne storitve	3.2	3.2	3.2	3.2	3.3	3.3	3.3
Inputirane bančne storitve (IBS)	-1.9	-1.9	-1.8	-1.7	-1.7	-1.6	-1.5
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)	85.5	85.4	85.3	85.1	84.9	84.7	84.6
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	14.5	14.6	14.7	14.9	15.1	15.3	15.4
a) Davki na proizvode in storitve	15.8	15.8	15.8	15.8	15.8	15.9	15.9
b) Subvencije	1.3	1.2	1.2	0.9	0.7	0.6	0.5
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3.7	3.6	3.5	3.4	3.2	3.1	3.0
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	31.6	31.5	31.2	30.8	30.3	30.1	29.9
- industrija (C+D+E)	26.9	26.6	26.3	25.8	25.3	25.0	24.7
- gradbeništvo F	4.8	4.9	4.9	5.0	5.0	5.1	5.2
3. Storitve (G...O)	52.1	52.1	52.4	52.6	53.0	53.1	53.3
4. Inputirane bančne storitve	-1.9	-1.9	-1.8	-1.7	-1.7	-1.6	-1.5
5. Korekcijske postavke	14.5	14.6	14.7	14.9	15.1	15.3	15.4
	deleži v dodani vrednosti v %						
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.4	4.3	4.1	4.0	3.8	3.6	3.5
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	37.0	36.9	36.6	36.2	35.7	35.5	35.3
- industrija (C+D+E)	31.4	31.2	30.8	30.4	29.8	29.5	29.1
- gradbeništvo F	5.6	5.7	5.8	5.8	5.9	6.0	6.1
3. Storitve (G...O)	60.9	61.0	61.4	61.9	62.4	62.7	63.0
4. Inputirane bančne storitve	-2.2	-2.2	-2.1	-2.0	-2.0	-1.9	-1.8

PODATKOVNA PODLAGA - SCENARIJ (+)

Tabela 3: Izdatkovna struktura BDP

Scenarij +	cene in tečaj 1999 mio						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5 + 8)	3,726,701	3,875,769	4,050,178	4,272,938	4,529,315	4,778,427	5,041,240
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,097,503	2,201,434	2,367,533	2,550,898	2,761,219	2,997,166	3,259,268
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,180,618	2,297,281	2,473,138	2,667,403	2,890,265	3,143,307	3,421,646
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4 = 2 - 3)	-83,115	-95,847	-105,605	-116,505	-129,045	-146,141	-162,379
5 KONČNA POTROŠNJA (5 = 6 + 7)	2,836,171	2,938,279	3,049,706	3,203,620	3,381,448	3,555,632	3,756,906
6 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	2,064,772	2,140,068	2,220,889	2,336,320	2,469,370	2,600,120	2,755,682
- gospodinjstva	2,029,274	2,103,240	2,182,588	2,296,143	2,427,023	2,555,656	2,708,995
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	35,498	36,828	38,301	40,177	42,347	44,464	46,687
7 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	771,399	798,211	828,817	867,300	912,078	955,512	1,001,224
8 BRUTO INVESTICIJE (8 = 9 + 10)	973,646	1,033,337	1,106,077	1,185,823	1,276,912	1,368,937	1,446,713
9 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	953,561	1,014,939	1,085,885	1,161,797	1,243,022	1,329,934	1,405,640
10 SPREMEMBE ZALOG	20,085	18,398	20,192	24,026	33,891	39,003	41,074
struktura v BDP v %							
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5 + 8)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	56.3	56.8	58.5	59.7	61.0	62.7	64.7
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	58.5	59.3	61.1	62.4	63.8	65.8	67.9
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4 = 2 - 3)	-2.2	-2.5	-2.6	-2.7	-2.8	-3.1	-3.2
5 KONČNA POTROŠNJA (5 = 6 + 7)	76.1	75.8	75.3	75.0	74.7	74.4	74.5
6 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	55.4	55.2	54.8	54.7	54.5	54.4	54.7
- gospodinjstva	54.5	54.3	53.9	53.7	53.6	53.5	53.7
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
7 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	20.7	20.6	20.5	20.3	20.1	20.0	19.9
8 BRUTO INVESTICIJE (8 = 9 + 10)	26.1	26.7	27.3	27.8	28.2	28.6	28.7
9 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	25.6	26.2	26.8	27.2	27.4	27.8	27.9
10 SPREMEMBE ZALOG	0.5	0.5	0.5	0.6	0.7	0.8	0.8

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 4: Stroškovna struktura BDP

Scenarij +	mio SIT, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	3,726,701	3,875,769	4,050,178	4,272,938	4,529,315	4,778,427	5,041,240
2 Sredstva za zaposlene	1,914,621	1,970,146	2,033,190	2,116,551	2,213,912	2,306,896	2,403,786
Bruto plače in prejemki	1,680,905	1,729,184	1,783,795	1,855,933	1,940,263	2,020,933	2,104,954
Delodajalčevi soc. prispevki	233,716	240,962	249,395	260,618	273,649	285,963	298,831
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	656,572	683,173	714,389	753,805	798,941	843,040	889,537
Davki na proizvode in storitve	550,131	572,173	597,908	630,760	668,571	705,306	744,059
Uvozne dajatve	37,267	39,354	42,109	45,098	48,300	51,730	55,351
Drugi davki na proizvodnjo	69,174	71,646	74,372	77,947	82,071	86,004	90,127
4 Subvencije	75,323	75,323	74,461	58,763	41,623	43,959	46,764
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	1,230,831	1,297,773	1,377,060	1,461,345	1,558,085	1,672,450	1,794,681
v tem:							
6 Bruto poslovni presežek	840,519	890,880	951,792	1,012,685	1,082,507	1,161,158	1,250,229
Poraba stalnega kapitala	601,030	625,071	652,079	687,943	729,220	769,327	811,640
Neto poslovni presežek	239,489	265,809	299,713	324,743	353,287	391,830	438,588
7 Bruto raznovrstni dohodek	390,312	406,893	425,268	448,660	475,578	511,292	544,453
Poraba stalnega kapitala	67,091	69,775	72,903	76,913	81,528	86,012	90,741
Neto raznovrstni dohodek	323,220	337,118	352,365	371,746	394,050	425,280	453,712

Tabela 5: Stroškovna struktura BDP

Scenarij +	struktura v BDP v %, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Sredstva za zaposlene	51.4	50.8	50.2	49.5	48.9	48.3	47.7
Bruto plače in prejemki	45.1	44.6	44.0	43.4	42.8	42.3	41.8
Delodajalčevi soc. prispevki	6.3	6.2	6.2	6.1	6.0	6.0	5.9
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	17.6	17.6	17.6	17.6	17.6	17.6	17.6
Davki na proizvode in storitve	14.8	14.8	14.8	14.8	14.8	14.8	14.8
Uvozne dajatve	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1
Drugi davki na proizvodnjo	1.9	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
4 Subvencije	2.0	1.9	1.8	1.4	0.9	0.9	0.9
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	33.0	33.5	34.0	34.2	34.4	35.0	35.6
v tem:							
6 Bruto poslovni presežek	22.6	23.0	23.5	23.7	23.9	24.3	24.8
Poraba stalnega kapitala	16.1	16.1	16.1	16.1	16.1	16.1	16.1
Neto poslovni presežek	6.4	6.9	7.4	7.6	7.8	8.2	8.7
7 Bruto raznovrstni dohodek	10.5	10.5	10.5	10.5	10.5	10.7	10.8
Poraba stalnega kapitala	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Neto raznovrstni dohodek	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.9	9.0

PODATKOVNA PODLAGA - SCENARIJ (+)

Tabela 6: Oblikovanje in poraba bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka

Scenarij +	cene in tečaj 1999; mio SIT						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3,726,701	3,875,769	4,050,178	4,272,938	4,529,315	4,778,427	5,041,240
2 Dohodki - prihodki	87,615	91,155	91,155	92,040	93,810	95,580	97,350
3 Dohodki - izdatki	58,410	60,180	61,065	61,065	61,950	62,835	63,720
4 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (4=1+2-3)	3,755,906	3,906,744	4,080,268	4,303,913	4,561,175	4,811,172	5,074,870
5 Transferni prilivi iz tujine	51,330	53,985	55,755	56,640	58,410	60,180	61,950
6 Transferni odlivi v tujino	30,975	31,860	33,630	34,515	36,285	37,170	38,940
7 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (7=4+5-6)	3,776,261	3,928,869	4,102,393	4,326,038	4,583,300	4,834,182	5,097,880
8 Končna potrošnja gospodinjstev in države	2,836,171	2,938,279	3,049,706	3,203,620	3,381,448	3,555,632	3,756,906
- zasebna potrošnja	2,064,772	2,140,068	2,220,889	2,336,320	2,469,370	2,600,120	2,755,682
- državna potrošnja	771,399	798,211	828,817	867,300	912,078	955,512	1,001,224
9 BRUTO VARČEVANJE (9=7-8)	940,091	990,590	1,052,687	1,122,418	1,201,852	1,278,551	1,340,974
10 Saldo tekočih transakcij s tujino	-33,555	-42,747	-53,390	-63,405	-75,060	-90,386	-105,739
11 BRUTO INVESTICIJE (11=9-10)	973,646	1,033,337	1,106,077	1,185,823	1,276,912	1,368,937	1,446,713
struktura v BDP v %							
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Dohodki - prihodki	2.4	2.4	2.3	2.2	2.1	2.0	1.9
3 Dohodki - izdatki	1.6	1.6	1.5	1.4	1.4	1.3	1.3
4 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (4=1+2-3)	100.8	100.8	100.7	100.7	100.7	100.7	100.7
5 Transferni prilivi iz tujine	1.4	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2
6 Transferni odlivi v tujino	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
7 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (7=4+5-6)	101.3	101.4	101.3	101.2	101.2	101.2	101.1
8 Končna potrošnja gospodinjstev in države	76.1	75.8	75.3	75.0	74.7	74.4	74.5
- zasebna potrošnja	55.4	55.2	54.8	54.7	54.5	54.4	54.7
- državna potrošnja	20.7	20.6	20.5	20.3	20.1	20.0	19.9
9 BRUTO VARČEVANJE (9=7-8)	25.2	25.6	26.0	26.3	26.5	26.8	26.6
10 Saldo tekočih transakcij s tujino	-0.9	-1.1	-1.3	-1.5	-1.7	-1.9	-2.1
11 BRUTO INVESTICIJE (11=9-10)	26.1	26.7	27.3	27.8	28.2	28.6	28.7

Tabela 7: Mala matrika Slovenije leta 2006

Scenarij +

	Blago	Proizvodnja	Ustvarjeni dohodek	Razporejeni dohodek	Uporaba dohodka	Kapital	Tujina	SKUPAJ
Blago		1.2. 6,049,488			1.5. 3,900,807	1.6. 1,446,713	1.7. 2,929,517	14,326,524
Proizvodnja	2.1. 11,090,728							11,090,728
Ustvarjeni dohodek		3.2. 5,041,240		3.4. 46,764				5,088,004
Razporejeni dohodek			4.3. 5,082,694				4.7. 489,051	5,571,745
Uporaba dohodka				5.4. 5,427,631				5,427,631
Kapital					6.5. 1,340,974			1,340,974
Tujina	7.1. 3,235,796		7.3. 5,310	7.4. 97,350	7.5. 185,850	7.6. -105,739		3,418,568
SKUPAJ	14,326,524	11,090,728	5,088,004	5,571,745	5,427,631	1,340,974	3,418,568	

SCENARIJ (-)

Seznam tabel:

Tabela 1: Proizvodna struktura BDP v stalnih cena 1999, absolutni podatki

Tabela 2: Proizvodna struktura BDP v stalnih cena 1999, struktura v BDP v %

Tabela 3: Izdatkovna struktura BDP v stalnih cenah 1999; absolutni podatki in struktura v BDP v %

Tabela 4: Stroškovna struktura BDP v stalnih cenah 1999; absolutni podatki

Tabela 5: Stroškovna struktura BDP v stalnih cenah 1999; struktura v BDP v %

Tabela 6: Oblikovanje in poraba bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka v stalnih cenah in tečaju UDS 1999; absolutni podatki in struktura v BDP v %

Tabela 7: Matrični prikaz gospodarske strukture Slovenije za leto 2006

PODATKOVNA PODLAGA - SCENARIJ (-)

Tabela 1: Dodana vrednost po dejavnostih NACE Rev.1 in bruto domači proizvod

Varianata -	mio SIT, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	138,461	140,607	142,786	144,214	145,656	147,113	148,584
B. Ribišтво	422	422	422	422	422	422	422
C. Rudarstvo	37,549	37,549	36,798	36,062	34,980	33,931	32,913
D. Predelovalne dejavnosti	860,858	891,418	918,606	948,002	976,442	1,002,806	1,027,876
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	102,770	103,849	105,459	107,041	109,128	110,765	112,426
F. Gradbeništvo	177,680	188,430	197,003	203,898	211,035	218,421	226,066
G. Trgovina in popravila motornih vozil	361,002	373,818	387,088	400,443	414,258	428,550	443,549
H. Gostinstvo	89,564	92,296	95,111	98,440	102,328	106,370	110,625
I. Promet, skladiščenje, zveze	275,930	291,244	304,496	316,675	329,184	342,187	355,874
J. Finančno posredništvo	151,673	159,332	167,378	173,990	180,949	188,187	195,715
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	381,697	397,156	411,255	421,331	431,864	442,661	453,727
L. Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	189,125	195,839	202,791	207,760	212,954	218,278	223,735
M. Izobraževanje	191,650	198,454	205,499	210,533	215,797	221,192	226,721
N. Zdravstvo in socialno skrbstvo	180,858	188,498	195,189	199,971	205,347	210,686	216,248
O. Druge skupne in osebne storitve	118,290	123,082	127,451	130,642	134,168	137,716	141,467
Inputirane bančne storitve (IBS)	-70,533	-71,944	-73,023	-74,118	-75,230	-76,359	-77,504
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)	3,186,995	3,310,048	3,424,310	3,525,305	3,629,281	3,732,924	3,838,444
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	539,705	565,721	587,110	606,458	626,436	650,465	676,447
a) Davki na proizvode in storitve	587,673	611,768	633,791	654,073	675,003	696,603	718,894
b) Subvencije	47,968	46,047	46,681	47,615	48,567	46,139	42,447
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	3,726,701	3,875,769	4,011,420	4,131,763	4,255,717	4,383,388	4,514,891
SKUPAJ DODANA VREDNOST	3,186,995	3,310,048	3,424,310	3,525,305	3,629,281	3,732,924	3,838,444
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	138,883	141,029	143,208	144,636	146,078	147,535	149,006
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	1,178,856	1,221,246	1,257,866	1,295,002	1,331,584	1,365,922	1,399,280
- industrija (C+D+E)	1,001,177	1,032,816	1,060,863	1,091,104	1,120,550	1,147,501	1,173,215
- gradbeništvo (F)	177,680	188,430	197,003	203,898	211,035	218,421	226,066
3. Storitve (G...O)	1,939,789	2,019,718	2,096,258	2,159,785	2,226,849	2,295,825	2,367,661
4. Inputirane bančne storitve	-70,533	-71,944	-73,023	-74,118	-75,230	-76,359	-77,504

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 2: Dodana vrednost po dejavnostih NACE Rev.1 in bruto domači proizvod

Varianta +	struktura v BDP v %, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	3.7	3.6	3.6	3.5	3.4	3.4	3.3
B. Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7
D. Predelovalne dejavnosti	23.1	23.0	22.9	22.9	22.9	22.9	22.8
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	2.8	2.7	2.6	2.6	2.6	2.5	2.5
F. Gradbeništvo	4.8	4.9	4.9	4.9	5.0	5.0	5.0
G. Trgovina in popravila motornih vozil	9.7	9.6	9.6	9.7	9.7	9.8	9.8
H. Gostinstvo	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.4	2.5
I. Promet, skladiščenje, zveze	7.4	7.5	7.6	7.7	7.7	7.8	7.9
J. Finančno posredništvo	4.1	4.1	4.2	4.2	4.3	4.3	4.3
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	10.2	10.2	10.3	10.2	10.1	10.1	10.0
L. Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	5.1	5.1	5.1	5.0	5.0	5.0	5.0
M. Izobraževanje	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.0	5.0
N. Zdravstvo in socialno skrbstvo	4.9	4.9	4.9	4.8	4.8	4.8	4.8
O. Druge skupne in osebne storitve	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.1	3.1
Inputirane bančne storitve (IBS)	-1.9	-1.9	-1.8	-1.8	-1.8	-1.7	-1.7
1. DODANA VREDNOST (osnovne cene)	85.5	85.4	85.4	85.3	85.3	85.2	85.0
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	14.5	14.6	14.6	14.7	14.7	14.8	15.0
a) Davki na proizvode in storitve	15.8	15.8	15.8	15.8	15.9	15.9	15.9
b) Subvencije	1.3	1.2	1.2	1.2	1.1	1.1	0.9
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3.7	3.6	3.6	3.5	3.4	3.4	3.3
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	31.6	31.5	31.4	31.3	31.3	31.2	31.0
- industrija (C+D+E)	26.9	26.6	26.4	26.4	26.3	26.2	26.0
- gradbeništvo (F)	4.8	4.9	4.9	4.9	5.0	5.0	5.0
3. Storitve (G...O)	52.1	52.1	52.3	52.3	52.3	52.4	52.4
4. Inputirane bančne storitve	-1.9	-1.9	-1.8	-1.8	-1.8	-1.7	-1.7
5. Korekcijske postavke	14.5	14.6	14.6	14.7	14.7	14.8	15.0
deleži v dodani vrednosti v %							
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.4	4.3	4.2	4.1	4.0	4.0	3.9
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	37.0	36.9	36.7	36.7	36.7	36.6	36.5
- industrija (C+D+E)	31.4	31.2	31.0	31.0	30.9	30.7	30.6
- gradbeništvo (F)	5.6	5.7	5.8	5.8	5.8	5.9	5.9
3. Storitve (G...O)	60.9	61.0	61.2	61.3	61.4	61.5	61.7
4. Inputirane bančne storitve	-2.2	-2.2	-2.1	-2.1	-2.1	-2.0	-2.0

PODATKOVNA PODLAGA - SCENARIJ (-)

Tabela 3: Izdatkovna struktura BDP

Varianta -	v mio SIT, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5+8)	3,726,701	3,875,770	4,011,420	4,131,763	4,255,717	4,383,388	4,514,891
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,097,503	2,201,434	2,318,110	2,443,288	2,577,669	2,722,019	2,871,730
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,180,618	2,297,281	2,423,632	2,539,638	2,665,478	2,797,594	2,934,308
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4=2-3)	-83,115	-95,847	-105,522	-96,350	-87,809	-75,575	-62,579
5 KONČNA POTROŠNJA (5=6+7)	2,836,171	2,938,279	3,031,163	3,110,497	3,183,011	3,258,092	3,334,093
6 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	2,064,772	2,140,068	2,210,063	2,269,773	2,322,173	2,376,637	2,431,504
- gospodinjstva	2,029,274	2,103,240	2,172,094	2,230,741	2,282,048	2,335,387	2,389,100
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	35,498	36,828	37,969	39,032	40,125	41,249	42,404
7 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	771,399	798,211	821,099	840,724	860,838	881,455	902,589
8 BRUTO INVESTICIJE (8=9+10)	973,645	1,033,337	1,085,779	1,117,616	1,160,516	1,200,872	1,243,376
9 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	953,561	1,014,939	1,065,686	1,099,049	1,132,286	1,165,980	1,200,960
10 SPREMEMBE ZALOG	20,084	18,399	20,093	18,568	28,229	34,892	42,415
struktura v BDP v %, stalne cene 1999							
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5+8)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	56.3	56.8	57.8	59.1	60.6	62.1	63.6
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	58.5	59.3	60.4	61.5	62.6	63.8	65.0
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4=2-3)	-2.2	-2.5	-2.6	-2.3	-2.1	-1.7	-1.4
5 KONČNA POTROŠNJA (5=6+7)	76.1	75.8	75.6	75.3	74.8	74.3	73.8
6 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	55.4	55.2	55.1	54.9	54.6	54.2	53.9
- gospodinjstva	54.5	54.3	54.1	54.0	53.6	53.3	52.9
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
7 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	20.7	20.6	20.5	20.3	20.2	20.1	20.0
8 BRUTO INVESTICIJE (8=9+10)	26.1	26.7	27.1	27.0	27.3	27.4	27.5
9 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	25.6	26.2	26.6	26.6	26.6	26.6	26.6
10 SPREMEMBE ZALOG	0.5	0.5	0.5	0.4	0.7	0.8	0.9

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

Tabela 4: Stroškovna struktura BDP

Varianta -	v mio SIT, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	3,726,701	3,875,769	4,011,420	4,131,763	4,255,717	4,383,388	4,514,891
2 Sredstva za zaposlene	1,914,621	1,970,145	2,015,459	2,053,753	2,092,774	2,132,537	2,173,054
Bruto plače in prejemki	1,680,905	1,729,183	1,768,473	1,801,827	1,835,810	1,870,433	1,905,709
Delodajalčevi soc. prispevki	233,716	240,962	246,986	251,925	256,964	262,103	267,345
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	656,572	683,173	707,016	728,719	751,278	774,580	798,664
Davki na proizvode in storitve	550,131	572,173	592,211	609,964	628,257	647,097	666,510
Uvozne dajatve	37,267	39,354	41,597	44,009	46,650	49,449	52,367
Drugi davki na proizvodnjo	69,174	71,646	73,208	74,746	76,371	78,034	79,788
4 Subvencije	75,323	75,323	75,323	75,323	75,323	75,323	75,323
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	1,230,831	1,297,774	1,364,268	1,424,614	1,486,988	1,551,594	1,618,495
v tem:							
6 Bruto poslovni presežek	840,519	890,880	944,138	991,879	1,041,270	1,092,505	1,145,631
Poraba stalnega kapitala	601,030	625,071	646,949	666,357	686,348	706,938	728,146
Neto poslovni presežek	239,489	265,809	297,190	325,522	354,923	385,567	417,485
7 Bruto raznovrstni dohodek	390,312	406,894	420,130	432,736	445,718	459,089	472,864
Poraba stalnega kapitala	67,091	69,775	72,217	74,383	76,615	78,913	81,281
Neto raznovrstni dohodek	323,220	337,119	347,913	358,352	369,103	380,176	391,583

Tabela 5: Stroškovna struktura BDP

Varianta -	struktura v BDP v %, stalne cene 1999						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=2+3-4+5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Sredstva za zaposlene	51.4	50.8	50.2	49.7	49.2	48.7	48.1
Bruto plače in prejemki	45.1	44.6	44.1	43.6	43.1	42.7	42.2
Delodajalčevi soc. prispevki	6.3	6.2	6.2	6.1	6.0	6.0	5.9
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	17.6	17.6	17.6	17.6	17.7	17.7	17.7
Davki na proizvode in storitve	14.8	14.8	14.8	14.8	14.8	14.8	14.8
Uvozne dajatve	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.2
Drugi davki na proizvodnjo	1.9	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
4 Subvencije	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.7	1.7
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek (5=6+7)	33.0	33.5	34.0	34.5	34.9	35.4	35.8
v tem:							
6 Bruto poslovni presežek	22.6	23.0	23.5	24.0	24.5	24.9	25.4
Poraba stalnega kapitala	16.1	16.1	16.1	16.1	16.1	16.1	16.1
Neto poslovni presežek	6.4	6.9	7.4	7.9	8.3	8.8	9.2
7 Bruto raznovrstni dohodek	10.5	10.5	10.5	10.5	10.5	10.5	10.5
Poraba stalnega kapitala	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Neto raznovrstni dohodek	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7	8.7

PODATKOVNA PODLAGA - SCENARIJ (-)

Tabela 6: Oblikovanje in poraba bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka

Varianta -	cene in tečaj 1999, v mio SIT						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3,726,701	3,875,770	4,011,420	4,131,763	4,255,717	4,383,388	4,514,891
2 Dohodki - prihodki	87,615	91,155	90,270	91,155	92,040	92,925	93,810
3 Dohodki - izdatki	58,410	60,180	60,180	61,065	61,065	61,950	62,835
4 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (4=1+2-3)	3,755,906	3,906,745	4,041,510	4,161,853	4,286,692	4,414,363	4,545,866
5 Transforni prilivi iz tujine	51,330	53,985	54,870	55,755	56,640	57,525	58,410
6 Transforni odlivi v tujino	30,975	31,860	35,400	35,400	36,285	37,170	38,055
7 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (7=4+5-6)	3,776,261	3,928,870	4,060,980	4,182,208	4,307,047	4,434,718	4,566,221
8 Končna potrošnja gospodinjstev in države	2,836,171	2,938,279	3,031,163	3,110,497	3,183,011	3,258,092	3,334,093
- zasebna potrošnja	2,064,772	2,140,068	2,210,063	2,269,773	2,322,173	2,376,637	2,431,504
- državna potrošnja	771,399	798,211	821,099	840,724	860,838	881,455	902,589
9 BRUTO VARČEVANJE (9=7-8)	940,091	990,591	1,029,818	1,071,711	1,124,036	1,176,627	1,232,128
10 Saldo tekočih transakcij s tujino	-33,555	-42,747	-55,962	-45,905	-36,480	-24,245	-11,249
11 BRUTO INVESTICIJE (11=9-10)	973,646	1,033,338	1,085,778	1,117,616	1,160,516	1,200,872	1,243,376
struktura v BDP, v %							
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 Dohodki - prihodki	2.4	2.4	2.3	2.2	2.2	2.1	2.1
3 Dohodki - izdatki	1.6	1.6	1.5	1.5	1.4	1.4	1.4
4 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (4=1+2-3)	100.8	100.8	100.8	100.7	100.7	100.7	100.7
5 Transforni prilivi iz tujine	1.4	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3
6 Transforni odlivi v tujino	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8
7 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (7=4+5-6)	101.3	101.4	101.2	101.2	101.2	101.2	101.1
8 Končna potrošnja gospodinjstev in države	76.1	75.8	75.6	75.3	74.8	74.3	73.8
- zasebna potrošnja	55.4	55.2	55.1	54.9	54.6	54.2	53.9
- državna potrošnja	20.7	20.6	20.5	20.3	20.2	20.1	20.0
9 BRUTO VARČEVANJE (9=7-8)	25.2	25.6	25.7	25.9	26.4	26.8	27.3
10 Saldo tekočih transakcij s tujino	-0.9	-1.1	-1.4	-1.1	-0.9	-0.6	-0.2
11 BRUTO INVESTICIJE (11=9-10)	26.1	26.7	27.1	27.0	27.3	27.4	27.5

Tabela 7: Mala matrika Slovenije 2006

Scenarij -

	Blago	Proizvodnja	Ustvarjeni dohodek	Razporejeni dohodek	Uporaba dohodka	Kapital	Tujina	SKUPAJ
Blago		5,417,869 ^{1.2.}			3,392,583 ^{1.5.}	1,243,376 ^{1.6.}	(268,686) ^{1.7.}	9,785,142
Proizvodnja	9,932,760 ^{2.1.}							9,932,760
Ustvarjeni dohodek		4,514,891 ^{3.2.}		75,323 ^{3.4.}				4,590,214
Razporejeni dohodek			4,585,435 ^{4.3.}				420,906 ^{4.7.}	5,006,341
Uporaba dohodka				4,834,907 ^{5.4.}				4,834,907
Kapital					1,232,128 ^{6.5.}			1,232,128
Tujina	(147,618) ^{7.1.}		4,779 ^{7.3.}	96,111 ^{7.4.}	147,618 ^{7.5.}	-11,249 ^{7.6.}		89,641
SKUPAJ	9,785,142	9,932,760	4,590,214	5,006,341	4,772,329	1,232,127	152,220	

Letnik I, leto 1992

- št.1. Razvojno planiranje na ravni Republike Slovenije. Uredil mag. Matej More, Ljubljana, maj 1992, 59. strani
- št.2. Ocena gospodarskega in socialnega razvoja Slovenije v letih 1991 in 1992 (majska analiza) z dokumentacijo, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1992
- št.3. Slovenia in 1991 - 1992. Report on economic developments. Ljubljana, June 1992, 55 strani; (with statistical annex)
- št.4. Radej Bojan: Vrste ekonomskih inštrumentov varstva okolja in njihova uporaba. Naravni viri kot razvojni dejavnik - interdisciplinarni raziskovalni projekt trajnega razvoja. Zavod Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, maj 1992, 122 strani
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila: Stane Vencelj in Jana Jevševar, 15. september 1992, 30 strani
- št.6. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v Sloveniji v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih družbenih dejavnostih na osnovi podatkov SDK iz zaključnih računov in periodičnih obračunov zavodov za prvo polletje 1992 in za leto 1991. Pripravila Jasna Kondža, Ljubljana, 7. oktober 1992
- št.7. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila Jana Jevševar, oktober 1992, 36 strani
- št.8. Selected indicators from the income statement and balance sheet by sector and by origin of capital of the Slovenian economy in January - June 1991 and 1992
- št.9. Gospodarska gibanja v letu 1992 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1993 (Jesenska analiza), vodja projekta mag. Andrej Hartman, oktober 1992, Ljubljana
- št.10. Slovenia - Economic Developments in 1992 nad the Outlook for 1993, October 1992
- št.11. Panožne prognoze na podlagi ocenjevanja perspektivne sposobnosti industrijskih podjetij za obdobje 1992 - 1995, vodja projekta dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1992

Letnik II, leto 1993

- št.1. Ali so se stroški uvoza blaga resnično povečali, dr. Janez Potočnik, Ljubljana, januar 1993
- št.2. Bilanca pomembnejših prehranskih proizvodov, Božena Leonardi, Ljubljana, januar 1993
- št.3. Industrijska politika Slovenije - koncept, omejitve, možnosti in usmeritve na narodnogospodarski in sektorski ravni, dr. Pavle Gmeiner, dr. Anton Povše, Ljubljana, februar 1993
- št.4. Analiza gibanja plač in dometa ter učinkovitosti zamrznitve plač v marcu 1993, Bojan Radej, Ljubljana, marec 1993
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1992, Jana Jevševar, april 1993
- št.5.1. Lastninjenje družbenega premoženja v gospodarstvu republike Slovenije v letu 1992, Judita Mirjana Novak, maj 1993
- št.5.2. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij v letu 1992 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jana Jevševar, maj 1993
- št.5.3. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - Primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jasna Kondža, maj 1993
- št.5.4. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1992, Vida Brus, maj 1993
- št.6. Portfolio analiza slovenske industrije v obdobju 1990-1992, Tanja Česen, junij 1993
- št.7. Nacionalni računi Slovenije- ocena 1990-93 in projekcije 1994-97, vodja projekta Igor mag. Strmšnik, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.8. Gospodarska gibanja v Sloveniji leta 1993 in perspektive do leta 1997 (Pomladansko poročilo), vodja projekta mag. Andrej Hartman, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.9. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva, zavodov s področja družbenih dejavnosti ter bank in zavarovalnic v prvem polletju 1993- primerjalni prikazi na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb, Jana Jevševar, Dijana Pirc, Vida Brus, september 1993
- št.10. Mesto Slovenije v svetu- mednarodne primerjave podatkov nacionalnih računov, Tanja Česen, september 1993
- št.11. Gospodarska gibanja v letu 1993 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1994 (Jesensko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, november 1993
- št.12. Izhodišča za pripravo strategije gospodarskega razvoja Slovenije, dr. Janez Potočnik, november 1993

Letnik III, leto 1994

- št.1. Prebivalstvo in zaposlenost v Sloveniji na prehodu iz osemdesetih v devetdeseta leta in ocena tendenc razvoja do leta 2000, Tomaž Kraigher, januar 1994
- št.2. Analiza obrestnih mer in obresti v letih 1991 do 1993, Vida Brus, februar 1994

-
- št.3. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije, dr.Pavle Gmeiner, maj 1994
 - št.4.1 Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Judita Mirjana Novak, maj 1994
 - št.4.2. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Dijana Pirc, maj 1994
 - št.4.3. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Vida Brus, maj 1994
 - št.4.4. Finančni rezultati podjetij v izgubi v letih 1992 in 1993, Slavica Jurančič, junij 1994
 - št.5. Prikaz cenovnih sprememb v letih 1985 do 1993 - izračun verižnih indeksov cen po sektorjih NACE klasifikacije dejavnosti, Jure Povšnar, Nataša Marzidovšek, junij 1994
 - št.6. Gospodarska gibanja v Sloveniji v letu 1994 s projekcijami razvoja do leta 1998 (Pomladansko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1994
 - št.7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije v obdobju 1990 - 1994, Janja Pečar, julij 1994
 - št.8. Finančni rezultati poslovanja Zavodov s področja družbenih dejavnosti in zavarovalnih organizacij v prvem polletju 1994, Judita Novak, Dijana Pirc in Vida Brus, september 1994
 - št.9. Kmetijska pridelava in odkup kmetijskih proizvodov v obdobju 1988 - 1993, Mateja Kovač, oktober 1994
 - št.10. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1994 s projekcijo razvoja v letu 1995 (Jesensko poročilo), vodja projekta Tanja mag. Česen, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, november 1994
 - št.11. Primerjava med finančnimi rezultati poslovanja slovenskega gospodarstva za leto 1993 po zakonu o računovodstvu in po slovenskih računovodskih standardih, Judita Mirjana Novak, december 1994
 - št.12. Turistični promet v obdobju 1985 - 1994 in statistični prikaz stanja turizma v Sloveniji, Petra Drobne, december 1994

Letnik IV, leto 1995

- št.1. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1994, Primerjalni prikazi na osnovi zaključnih računov za leto 1994, Judita Mirjana novak, april 1995
- št.2. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije po dveh scenarijih v obdobju do leta 2000, dr.Pavle Gmeiner, maj 1995
- št.3. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1994 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov, Vida Brus, junij 1995
- št.4. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko

poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, julij 1995

- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1994 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance uspeha leta 1994, Judita Mirjana Novak , julij 1995
- št.6. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja v letu 1996 (Jesensko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, oktober 1995
- št.7. Nacionalni programi in posebni razvojni zakoni v luči strategije gospodarskega razvoja Slovenije in vpliva na regionalni razvoj, mag. Ana Murn, Ljubljana, november 1995
- št.8. Značilnosti razvoja slovenskih regij, Janja Pečar, Ljubljana, december 1995
- št.9. Politika cenovnega nadzora v Sloveniji v letih 1991 do 1995, Nataša Marzidovšek, Ljubljana, december 1995
- št.10. Pregled posebnih razvojnih dokumentov, ki jih je sprejela država Slovenija, mag. Ana Murn, Ljubljana, december 1995
- št.11. Razmerja v slovenskem gospodarstvu v letih 1992 in 1993 v luči input - output tabel, Vesna Štraser, Ljubljana, februar 1996
- št.12. Ocena demografskih računov Slovenije 1981 - 1994, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1996

Letnik V, leto 1996

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji leta 1996 s ciljno projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodji projekta mag. Igor Strmšnik in mag. Alenka Kajzer
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1995 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1995), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1996
- št.3. Poslovanje bank v letu 1995, Vida Brus, Ljubljana, julij 1996
- št.4. Javnofinančne obveznosti, ki izhajajo iz dokumentov razvojnega načrtovanja in posebnih rajonih zakonov, mag. Ana Murn, Ljubljana, september 1996
- št.5. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1995, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, oktober 1996
- št.6. Neposredne tuje investicije v slovensko gospodarstvo in njihov razvojni potencial. Foreign Direct Investment in the Slovenian Economy and its Development Potential, Matija dr. Rojec, Ljubljana, oktober 1996
- št.7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1995, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1996
- št.8. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1995 po sektorjih in regijah, Liljana Figar kot vodja, Peter Beltram, Vida Brus, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Janja Pečar, Boštjan Plešec, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, november 1996
- št.9. Ocena input-output tabele Republike Slovenije za leto 1995 v tekočih in stalnih cenah, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, november 1996
- št.10. Dejavniki za povečanje konkurenčnosti slovenske predelovalne industrije s posebnim ozirom na kooperacije, razvojne raziskave in tuja vlaganja, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, december 1996
- št.11. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji - Jesensko poročilo 1996, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, december 1996
- št.12. Slovenija in Maastrichtski kriteriji konvergence, dr. Ivo Lavrač in mag. Vladimir Lavrač, Ljubljana, februar 1997

Letnik VI, leto 1997

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj s ciljno projekcijo do leta 2001 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, junij 1997
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1996 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1996), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1997
- št.3. Ocena kupne moči bruto domačega proizvoda na prebivalca v Sloveniji 1993-1997 in prognoza do 2005, mag. Tanja Česen, Ljubljana, julij 1997
- št.4. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1996, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1997
- št.5. Poslovanje bank v letu 1996, Vida Brus, Ljubljana, oktober 1997
- št.6. Uvod v kupno moč denarne enote in probleme merjenja domačega proizvoda po kupni moči, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1997
- št.7. Ocena gospodarskih gibanj v letu 1997 in možnosti razvoja v letu 1998 (Jesensko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, november 1997
- št. 8. Finančni rezultati poslovanja izvoznikov v letu 1996, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, december 1997
- št. 9. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1996 po sektorjih, Liljana Figar kot vodja, Vida Brus, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Mateja Pečar, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, december 1997
- št.10. SAM Slovenija 1996 (matrika nacionalnih računov), Ivanka Zakotnik, Ljubljana, december 1997
- št.11. Slovenija v Evropi regij - Regionalne strukture razširjene evropske zveze, mag. Igor Strmšnik, Ljubljana, januar 1998
- št.12. Globalna konkurenčnost Slovenije - Eksperimentalna ocena njenih prednosti in slabosti po metodi Svetovnega ekonomskega foruma. dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, januar 1998

Letnik VII, leto 1998

- št. 1. Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1997 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, marec 1998
- št. 2. Projekcije prebivalstva Slovenije 1996 - 2070, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1998
- št. 3. Sistem nacionalnih računov SAM (Social Accounting Matrix) Slovenija 1995, dr. Ivo Lavrač, Branka Tavčar, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, april 1998
- št. 4. Vladne finančne intervencije v gospodarstvu, Državne pomoči v Evropski uniji, mag. Ana Murn, Ljubljana, maj 1998
- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1997 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1997), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1998
- št. 6. Slovenija v letu 1997 – ocene nacionalnih računov, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, avgust 1998
- št. 7. Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1997 po sektorjih, Liljana Figar, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Jure Povšnar, Mateja Pečar, Ana Sečnik, Ljubljana, oktober 1998
- št. 8. Ocena četrletnega bruto domačega proizvoda Slovenije potrošna struktura 1995 – 1997, dr. Tanja Česen, Ljubljana, november 1998
- št. 9. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1997, Janja Pečar, december 1998
- št. 10. Razvojni indikatorji za vrednotenje okoljske kakovosti gospodarske rasti, Bojan Radej, februar 1999
- št. 11. Koncept in empirični rezultati merjenja nacionalne konkurenčne sposobnosti v Sloveniji za obdobje 1995 - 1998 in napovedi do leta 2002, dr. Pavle Gmeiner, Liljana Figar, februar 1999
- št. 12. Prenova regionalne politike, mag. Igor Strmšnik, april 1999

Letnik VIII, leto 1999

- št. 1 Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1998 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1998), Judita Mirjana Novak, avgust 1999

DELOVNI ZVEZKI ZMAR

NOVOSTI ZMAR		
Nazadnje izšlo	<p>Pomladansko poročilo 1999 - Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji s ciljno projekcijo razvoja do leta 2003.</p> <p>Delovni zvezki</p> <p>4/98: Vladne finančne intervencije v gospodarstvu, Državne pomoči v Evropski uniji, A. Murn;</p> <p>5/98: Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1997 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1997, J. M. Novak;</p> <p>6/98: Slovenija v letu 1997 Ocene nacionalnih računov, I. Zakotnik.</p> <p>7/98: Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1997 po sektorjih, Liljana Figar, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Jure Povšnar, Mateja Pečar, Ana Sečnik, Ljubljana, oktober 1998</p> <p>8/98: Ocena četrletnega bruto domačega proizvoda Slovenije potrošna struktura 1995 - 1997, dr. Tanja Česen, Ljubljana, november 1998</p> <p>9/98: Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1997, Janja Pečar, december 1998</p> <p>10/98: Razvojni indikatorji za vrednotenje okoljske kakovosti gospodarske rasti, Bojan Radej, Ljubljana, februar 1999,</p> <p>11/98: Koncept in empirični rezultati merjenja nacionalne konkurenčne sposobnosti v Sloveniji za obdobje 1995 - 1998 in napovdi do leta 2002, Pavle Gmeiner, Liljana Figar, Ljubljana, februar 1999.</p> <p>12/98: Prenova regionalne politike, mag. Igor Strmšnik, april 1999.</p> <p>1/99: Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1998 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance uspeha z aleto 1998), Judita Mirjana Novak, avgust 1999</p> <p>IB revija 1/99:</p> <p>H. Mundal: <i>Privatization of Public Services in Norway</i>; T. Gerhardt: <i>Efficiency of a Privatization Agency: Experiences with the Treuhandanstalt</i>; K. Luoma and I. Pohjola: <i>The Future of Welfare State: The Case of Finland</i>; P. Beltram: <i>The Privatization of Public Services in Slovenia</i>; S. Miles: <i>The Privatization of Public Services: Lessons to be Learned</i>; R. Thompson: <i>Privatization and Partnership in the UK - Government's "New Deal" Employment Programmes</i>; Š. Skledar: <i>Private Employment Agencies</i>; M. Stare: <i>Tuje neposredne naložbe kot način pospešitve razvoja proizvodnih storitev v Sloveniji</i>; M. Jus: <i>Nekaj elementov primerjalne ocene mednarodne konkurenčnosti Slovenske izvozne družbe</i>; J. Damijan Pavlič: <i>So ekonomske cone lahko učinkovit instrument spodbujanja regionalnega razvoja v Sloveniji</i>; P. Sicherl: <i>A New View in Comparative Analysis</i>; T. Česen: <i>Nacionalni računi in četrletno merjenje potrošnje</i>.</p>	
	http://www.sigov.si/zmar	
	NAROČILNICA	
	Ime, priimek, podpis	Datum:
	Naslov naročnika	DAVČNA ŠT.:
	Označiti z X	Periodika
		<p>Pomladansko/Jesensko poročilo. Letna naročnina za eno publikacijo 1,500 SIT.</p> <p>Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji s ciljno projekcijo razvoja v prihodnjih letih, ocenami nacionalnih računov in obsežno dokumentacijo.</p>
		<p>Spring/Autumn Report. Letna naročnina za eno publikacijo 2,000 SIT.</p>
		<p>InfoZMAR/IMADInfo. 1 izvod brezplačno. Koristne informacije o ZMAR. Slovensko, angleško.</p>
		<p>Delovni zvezki. 12 zvezkov. Objave detaljnih rezultatov analiz, podatkovnih serij in metodoloških razprav. Letna naročnina 18,000 SIT, cena za en izvod 1,500 SIT.</p>
	<p>IB revija. Štiri številke letno (vključuje mednarodno IB Review). Revija za strokovna in metodološka vprašanja gospodarskega, prostorskega in socialnega razvoja. Letna naročnina 8,000 SIT; enojna št. 1,600 SIT.</p>	
	<p>IB Review (Journal for Institutional Innovation, Development, and Transition), 3,00 SIT.</p>	
	<p>Ekonomsko ogledalo, 12 številke (vključuje letno izdajo), letna naročnina 13,500 SIT. Cena za en izvod 1,200 SIT</p>	
	<p>Ekonomsko ogledalo - Letna izdaja. 1,300 SIT. Izbor najzanimivejših tem iz EO v preteklem letu. Dogajanje v preteklem letu na področjih, ki jih redno mesečno spremljamo v EO.</p>	
	<p>Slovenian Economic Mirror. 13,500 SIT (including Annual Edition)</p>	
	<p>Slovenian Economic Mirror - Annual Edition. 1,300 SIT.</p>	
Knjižne izdaje		
	<p>Janez Potočnik, Boris Majcen: Slovenija in EU, 1996, 290 str, 2,500 SIT (v predprodaji). Koristi in stroški približevanja EU, tudi na panoni ravni. Izračuni z modelom splošnega ravnotežja.</p>	
	<p>Pavle Gmeiner: Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije, 1996, 67 str, 1,300 SIT. Avtor pri projekciji deželnega tveganja izhaja iz metode Euromoneya in projekcij gibanj do leta 2000 iz Strategije gospodarskega razvoja Slovenije. Ovrednoti posledice uresničitve Scenarija (+) in Scenarija (-) SGRS.</p>	
	<p>F. Cimperman, A. Kožar, F. Kuzmin, L. Pfajfar, B. Plešec, M. Simončič, I. Strmšnik, A. Strojjan: Kvartalni ekonometrični model slovenskega gospodarstva, 1996, 164 str, 1,900 SIT. Kvartalni ekonometrični model sestavljen iz realnega, zunanjetrgovinskega in monetarnega bloka.</p>	
	<p>Strategija gospodarskega razvoja (SGR), 1995. Približevanje Evropi - rast, konkurenčnost in integriranje, 1,500 SIT; Approaching Europe: Growth, Competitiveness and integration, 2,000 SIT; Utemeljitev, vrednote in cilji, 750 SIT; Splošni pogoji za gospodarski razvoj, 2,000 SIT; Faktorji gospodarskega razvoja, 2,000 SIT; Prostor, okolje, socialna varnost, 1,500 SIT; Infrastruktura, kmetijstvo, industrija, storitve, 1,750 SIT; SGR Slovenije do leta 2000, 1,000 SIT.</p>	
	<p>Strategy of the RS for Accession to the European Union, Economic and Social part, 1998, v angleščini, 2,500 SIT</p>	
	<p>Matija Rojec: Prestrukturiranje z neposrednimi tujimi investicijami: Slovenija/Restructuring with foreign direct investment: The Case of Slovenia, 1998, 2,000 SIT</p>	
	<p>Bojan Radej: Onesnaženje naprodaj, 1994, 166 str, 1,900 SIT.</p>	
Davek	Davek na dodano vrednost v ceno še ni vključen.	
Popusti	Na količino (pri naročilu večjega števila izvodov ene publikacije do 25%), za naročilo na več mesečnih zbirk (na dve zbirki 20%, in 25% za naročilo na vsaj tri) in za organe Vlade RS.	
Naročilo in informacije	Ana Marija Pucelj, ZMAR, Gregorčičeva 27, 1000 Ljubljana; telefon 061-178-2143; fax 061-178-2070; E-mail: pisarna.zmar@zmar.sigov.mail.si. Naročene publikacije in račun vam bomo poslali po pošti.	
Obnavljanje	Naročilo se avtomatično obnavlja za naslednje leto.	
Odpoved	Pisna odpoved naročnine velja po izteku leta, za katero je bila naročnina obnovljena.	